

257157

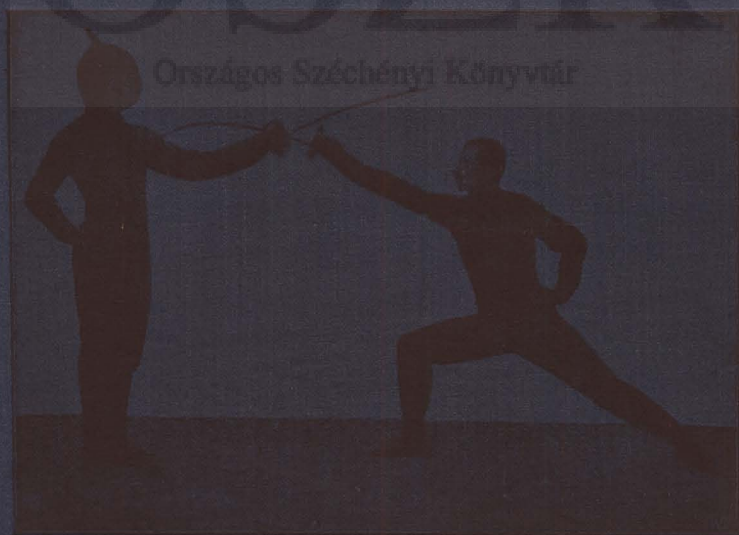
KARDVIVÁS

írta:

Leszák Károly

Magy. kir. I. oszt. honv. vívómester,
tanár a M. kir. honvéd Ludovika Akadémián

II. KIADÁS

Ára kötve 3 korona

KARDVÍVÁS

IRTA :

LESZÁK KÁROLY

MAGYAR KIRÁLYI I. OSZT. HONVÉD VÍVÓMESTER,
TANÁR A M. KIR. HONVÉD LUDOVIKA AKADÉMIÁN

A honvédelmi minster úr Ő Nagyméltóságának 1906. évi január hó 30-án kelt 5791/21. sz. rendeletével a Ludovika Akadémia és a honvéd hadapród-iskolák számára rendszeresített tankönyv.

II. KIADÁS

BUDAPEST :: 1906
„MOLNÁROK LAPJA“
KÖNYVNYOMDÁJA

A SZERZŐ TULAJDONA

KAROLY

FESZAK KAROLY

1874-1953

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár
BUDAPEST, II.

R
2

257.157

ORSZ. SZÉCHENYI-KÖNYVTÁR
N Növedéknapló
1953 év 10.535 sz.

R
965

TARTALOMJEGYZÉK.

BEVEZETÉS.

	Oldal
1. A kardvívás fogalma	1
2. A kardvívás célja	1
3. A vívókard alkotó részei	1
4. A vívókard fogása	1

ELSŐ RÉSZ.

Egyes kiképzés csoportban.

I. FEJEZET.

Alapállásban.

5. Alapállás	3
6. Kardhelyzetek	3
7. Pihenő állás	4
8. Vívóvonal	4
9. A rések	4
10. Kardlendítések	5
11. Kiinduló kardállások	8
12. Hárítási lendítések	12

II. FEJEZET.

Vívóállásban.

13. Vívóállás	14
14. Láb- és testmozdulatok	14
15. Levegővágások	16
16. Hárítási lendítések levegővágásokkal összekötve	18

MÁSODIK RÉSZ.

Iskolavívás.

III. FEJEZET.

Iskolavívás páronként. (Mester—tanítvány.)

17. Vívótávolság	20
18. Tisztelgés	21
19. Meghívások (invito)	21
20. Szúrások	21
21. Vágások	22
22. A kötés	26

	Oldal
23. Váltószúrás (cavazione)	27
24. Váltóvágás	27
25. Lendített vágás	28
26. Szögívágás (kupé)	29

IV. FEJEZET.

P enget á m a d á s o k .

27. Kötésből való támadások	30
28. Kötött szúrás (filo)	35
29. Eltolás (deviamento)	36
30. Ütések (battuta)	36
31. Lefegyverzés (sforzo).....	41

V. FEJEZET.

A h á r í t á s o k (v é d é s e k) .

32. Egyszerű háritás és vágás (szúrás)	42
33. Ellenháritás és vágás (szúrás)	43
34. Féellenháritás és minden lehető vágás (szúrás)	44
35. Engedőháritás és vágás (szúrás)	45

VI. FEJEZET.

V á g á s - h á r í t á s - v á g á s .

VII. FEJEZET.

E g y s z e r ű c s e l e k .

36. Vágócsel-vágás.....	51
37. Vágócsel-szúrás	54
38. Szúrócsel-vágás	55
39. Szúrócsel-szúrás	57
40. Körző-cselek	58
41. Váltószúrócselek	60
42. Ütőcselek	63
43. Kötött szúró-cselek	72

VIII. FEJEZET.

V i s s z a v á g á s o k (r i p o s t e n) .

44. Egyszerű háritás és egyszerű visszavágás	73
45. Összetett háritások	77

IX. FEJEZET.

K e t t ő s - c s e l e k .

46. Kettőscselek egyszerű- és féellenháritások megkerülésével	83
47. Kettőscselek egy ellen és egy egyszerű háritás megkerülésével...	87
48. Kettőscselek ütéssel	90
49. Kötöttszúró kettőscselek	94

X. FEJEZET.

Az alkalmas pillanat (tempó).

50. Tempótámadások	Oida
	98
51. Támadások a tempóba A) Föltartószúrások.....	102
" " " B) Elővágások	104
52. Az első- és második szándék (1. és 2. intenció)	106
53. Az ellenvisszavágás	107
54. A csel tempóba (a 2. szándék ellen)	108
55. A cselvisszavágás (a 2. szándék ellen)	110
56. Föltartószúrás a cselvisszavágásba (appuntata).....	111
57. Ellentempó (contratempó)	112

XI. FEJEZET.

Ismétlőtámadások (Rimessen).

58. Ismétlővágás	114
59. Az ismétlővágás (szúrás) kettős kitöréssel	115
60. A valóságos ismétlőtámadás	115

XII. FEJEZET.

61. Az ambó (egyidejű találás)	117
--------------------------------------	-----

HARMADIK RÉSZ.

XIII. FEJEZET.

62. Útmutatás a valóságos mérkőzés (assaut) megkezdésére.....	119
63. Vívószabályok	126
64. Vívás balkezes vívóval	127
65. Vívás naturalistával szemben	128

ELŐSZÓ.

A vívás a legnemesebb s egyúttal a leghasznosabb sportok egyike. A testet és lelket egyaránt fejleszti és erősíti. Növeli a személyes bátorságot s fejleszti az önbizalmat. Nyugodt, bátor és férfias föllépést biztosít nehéz viszonyok között is. Föltétlenül szükséges tehát, hogy ezt az ügyességet minden művelt férfi — különösen a katona — a lehető legnagyobb mértékben elsajátítsa.

Természetes, hogy a vívást könyvből megtanulni nem lehet. Jó eredményt csakis lankadatlan szorgalommal végrehajtott gyakorlatok árán lehet elérni. Az elemi dolgokat *lassan és pontosan kell* megtanulni és begyakorolni s csak azután fokozatosan — a tanítványok haladásához mérten — áttérni a tulajdonképeni mérkőzésre. Eszerint itt rendszeres oktatásra van szükség.

Ha valaki jó vívó, nem következménye, hogy mindjárt tanítani is tudjon. E tapasztalati igazságban megerősítettek volt tanítványaim — jelenleg csapattisztek — ha őket a csapatnál vívás oktatással bízták meg, számtalan esetben hozzám fordultak útbaigazításért.

Könyvem segélyével a *mesterek*, valamint a csapattisztek is céltudatosan taníthatnak. Ennek elősegítésére a III. fejezetben a „*mester-tanítvány*“ módszert alkalmazom.

Intézetekben a tanítás a tanítványok nagy száma miatt igen nehéz föladat. A mester keltse föl tehát tanítványainak érdeklődését. Ha a tanítás módja könnyed, az érdeklődés ébren marad; könnyítünk tehát a kezdőkön azzal, hogy az 5—12. pontban előírt gyakorlatokat kezdetben „*alapállásban*“ gyakoroltatjuk. Emiatt a „*láb- és testmozdulatok*“ sincsenek elhanyagolva, mert a katonanevelésben lévő ifjak — mire a kardvívás oktatására kerülnének — azokat már úgyis tudják.

Ha oly tanítványaink volnának, akik vívni még nem tanultak, azokkal *sem kell* a „*láb- és testmozdulatok*“ külön gyakoroltatni, hanem már az *első órán* kardot adunk kezükbe, megismertetjük a kardfogással, megtanítjuk egy-két kardlendítésre, megmutatjuk nekik a „*tercállás*“-t és abból kiindulva a vívóállást, azután pedig test- és lábmozdulatokat a kard forgatással fölváltva kell folytatólagosan gyakorolni.

Könyvemet 15 évi tapasztalatom alapján írtam. A szerkesztésnél segítségemre volt Arlownak „A kardvívás“ című munkája; belőle becses adatokat merítettem. Székely László honvéd százados úr pedig munkám sajtó alá rendezésében volt szíves közreműködni; fáradságáért e helyen mondok hálás köszönetet.

A munkámban foglalt rendszer célszerűségéről eddigi működésem alatt teljesen meggyőződtem s remélem, hogy a többi — hasonló minőségben működő — mester is helyeselni fogja.

(Az oktató készítse el magának a heti órák száma szerint az egész tanidőre szóló beosztást; ebben nem kell a könyv sorrendjéhez betűszerint ragaszkodnia, hanem vessen saját belátása szerint arra, ami tanítványainak nagyobb nehézségeket okoz, több súlyt s ismétlje is azt többször.)

Leszák Károly.

vívómester.

BEVEZETÉS.

I. A kardvívás fogalma.

A kardvívás a kard tudatos és eredményes kezelésének művésze.

2. A kardvívás célja.

A kardvívás célja egyrészt testi épségünket valamely karddal támadó ellen megvédelmezni, másrészt az ellenfelet harcra képtelenné tenni. A vívás nem csupán testi ügyesség, nem is pusztán tudás, hanem a kettő teljes egyesülése egy oly cselekvésben, mely a testet és lelket teljes mértékben igénybe veszi. A vívás gyakorlása fejleszti az akaraterőt, fokozza az észrebevés és megfigyelés képességét, növeli az elhatározás gyorsaságát; egyrészt tehát értékes lelki tulajdonságok fejlesztésére alkalmas, másrészt pedig a testi erőt és ügyességet gyarapítja, a test tartását és mozgulatait könnyedé teszi.

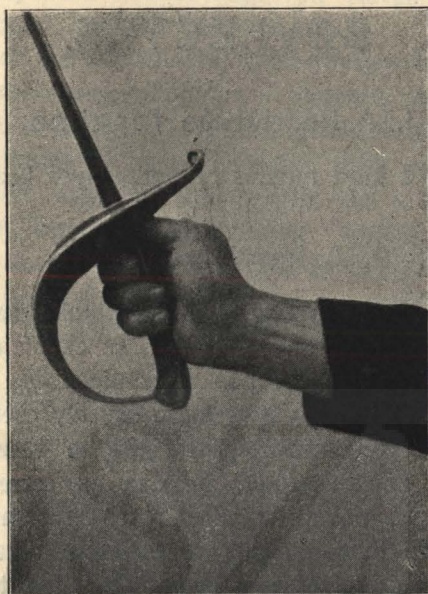
3. A vívókard alkotó részei.

A vívókard a markolatból és a pengéből áll. A markolathoz tartozik a kard kosara is. A pengén három részt különböztetünk meg: a pengének a kosárhoz legközelebb eső részét — a penge erőssét, ezt csakis háritás végrehajtására használjuk; a középső részt — a penge közepét, ez használható vágásra és háritásra egyaránt; végül a harmadik részt — a penge gyengéjét és hegyét, mely vágásra és szúrásra alkalmas. A penge gyengéjének hátát fokélnek nevezzük, ezzel pengetámadást hajthatunk végre.

4. A vívókard fogása.

A vívókard fogása a következő: A mutató ujj és hüvelyk ujj a markolat tövét oly módon szorosán tartják, hogy előbbi a markolatot jobb oldalán körülfogja s első ízével szembe kerül a hüvelykujjal, mely ferdén a markolat hátához támaszkodik. A tenyér elejét a markolathoz támasztjuk, úgy hogy a tenyér-gödör

üresen maradjon, a közép, gyűrűs és kis ujj a mutató ujjhoz csatlakozva tartja a markolatot, s azt erősen a tenyér aljához szorítja.

(1. ábra.) A vivókard fogása.

A kard fogása csak akkor helyes, ha a markolatnak következő három pontjára visszük át erőnket: 1. amelyre a mutató ujjunk első ízét nyomjuk, 2. amelyre a hüvelyk ujjunk első ize támaszkodik, 3. ahová tenyér eleje támaszkodik.

ELSŐ RÉSZ.

EGYES KIKÉPZÉS.

I. FEJEZET.

ALAPÁLLÁSBAN.

5. Alapállás.

Az alapállásban a sarkok összeérnek, a lábfejek 90° szöget képeznek, a jobb láb hegye egyenesen a képzelt ellenfél felé van irányítva. A test természetes, egyenes tartásban „fél bal“ áll, a bal váll vissza van fordítva, a jobb csipő kevéssé behuzva, a balkéz pedig a bal csipőre helyezve. A kardot szabályos fogással jobbra fordított éllel, nyújtott karral vállmagasságban vízszintesen, hegyével előre tartjuk. A kard a kinyújtott karral tompaszöget alkot.

6. Kardhelyzetek.

Alapállásból kiindulva a vízszintesen előrenyújtott kart úgy fordítjuk saját tengelye körül, hogy a penge éle az 1. kardhelyzetben fölfelé forduljon, (a tompaszög megmarad, tehát a kardhegye kissé lefelé kerül); a 2. kardhelyzet azonos az alapállással; a 3. helyzetben a penge éle lefelé nézzen (a kardhegye kissé fölféle irányul); a 4. helyzetben a penge éle

(2. ábra.) Alapállás.

egészen balra fordul (a penge

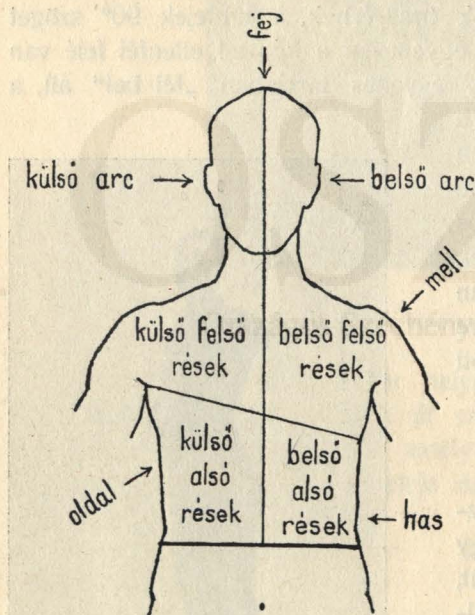
vízszintes, hegye kissé jobbra); az 5. helyzetben a kard a 3. és 4. helyzet között van; a 6. helyzetben pedig a 2. és 3. között.

7. Pihenő állás.

„Pihenj!” vezényszóra a kart a karddal együtt annyira sülyesztjük, hogy a hegye a jobb láb előtt a földet érintse, a bal kéz és a jobb láb helyüket elhagyhatják s a vívó kényelmes állásba helyezkedik.

8. A vívóvonal.

A vívóvonal kifejezés alatt az ellenfelek közötti területet értjük. Ennek oldalhatára a vívók megfelelő vállait összekötő egyenes; fölfelé a fej-ig terjed, lefelé pedig a földig. Ha kardunk hegyét vállmagasságban, s a vívóvonalon belül tartjuk azt mondjuk, hogy középvonalban van; ezen alul alsó vonalban; ezen fölül pedig felső vonalban van.

(3. ábra). A rések.

9. A rések.

A lovagiasság szabályai szerint a kardvívásnál az ellenfél testének a csipő feletti része, tehát a felső test, a kar, a kéz, s a fej képezik a támadástárgyat; ezeket réseknek nevezzük. A réseket a következő rajz szerint az ellenfél jobb karjára vonatkoztatva határoljuk el.

A réseknek ezen beosztáson belül közelebbi meghatározása a fenyegedett testrészek szerint is történhetik és pedig:

Külső felső rések: fej, külső arc, külső felső kar és kéz;

Külső alsó rések: oldal, alsó kar és kéz alul;

Belső felső rések: fej, belső arc, mell, kar és kéz belül;

Belső alsó rések: mell és has.

10. Kardlendítések.

A kardlendítések gyakorlásával előkészítjük a tanítványokat a vágásokra és háritásokra. Szorgalmas gyakorlásuk fejleszti egyúttal a karizmokat is, s biztosabbá teszi a vívó mozdulatait. Előzetes gyakorlásuk tehát fölötte szükséges.

Lendítés közben a kardot az alkarnak a könyökből mozgatása és a fölkarnak vállból való forgatásával vezetjük, anélkül, hogy a csukló jelentékenyebb mozdulatot hajtana végre. A kard erős fogására szükséges izmokon kívül a többieket nem kell megfeszíteni, s csakis a kard előre hozásánál érvényesülnek jobban a mozgás gyorsítására, továbbá a lendítés megállítására.

Kardlendítések közben a kard hátrahozásánál a könyök egészen behajlik, a kard hegye egyidőre a test mögé kerül, hogy onnan előre lendítessék.

Kétféle kardlendítést különböztetünk meg:

- a) a körszerű lendítést;
- b) a rövid lendítést (kupé).

a) Körszerű lendítések.

A körszerű lendítéseket nagy ívben végezzük.

Belső
Külső } lendítés a fejre.

Belső } lendítés az oldalba,
Külső } „ a mellre,

Belső „ az arcra balról,
Külső „ az arcra jobbról.

Belső lendítés a fejre. Alapállásból először átmegegyek az 1. kardhelyzetbe, innen az alkar a kardot hegye sülyesztésével a bal csípő, mell és arc előtt egy körszerű mozdulattal úgy lendíti ki, hogy a kosár a nyújtott kar mellett jobb vállammal egymagasságba jusson és az előre jutott kard (élével előre) a karral tompa szögeget képezzen.

Külső lendítés a fejre. Alapállásból kiindulva a kardot a 4. kardhelyzetbe hozom, innen a kardot a könyök behajlítása és hátravevése mellett lendítem jobbra és hátra, onnan pedig egy fölfelé haladó körívben a jobb arc mellett előre hozom, úgy, hogy a kosár és nyújtott kar jobb vállammal egy magasságba jusson

és a kard éllel előre a karral tompa szöget képezzen. E lendítést a test homorításával elő kell segíteni.

Belső lendítés az oldalba. Alapállásból kiindulva a kardot az alkarral (hegyével magam felé emelve) az arc, bal váll és bal csípő mellett elhaladva úgy lendítem ívben előre föl, hogy utánna a kar nyújtva a kosár felső széle a vállal egymagasságba, az él rézsut jobbra fölfelé legyen és az előre lendített kard hegye a jobb csípőmmel egy magasságban álljon.

Külső lendítés a mellre. Alapállásból kiindulva alkarom a kardot jobb halántékomhoz emeli, úgy hogy az alkar a felkarral hegyes szöget képezzen, a felkar vízszintes helyzetben marad, innen az alkar a kardot ívben kifelé és előre lendíti a mell irányába úgy, hogy előre jutva a nyújtott kar a karddal kifelé tompa szöget képezzen; a kosár a jobb vállal egymagasságban, a kard éle balra rézsut le áll; a lendítést a test homorításával elő kell segíteni.

Belső lendítés az arcra balról. Ezen lendítés végrehajtása hasonló az oldal lendítéshez, azon különbséggel, hogy az egész lendítést az arc és bal váll magasságában hajtom végre, hogy a kard kosár kinyújtás után állmagasságba jusson és jobbra fordított éllel vízszintesen álljon.

Külső lendítés az arcra jobbról. Ezen lendítés végrehajtása hasonló a mell lendítéshez, azzal a különbséggel, hogy a kardnak előre lendítését magasabbra (az arcra) irányítom.

b) Rövid lendítések.

A rövid lendítéseknel a kard hátra, s onnan vissza előre ugyanazon úton halad.

Megkülönböztetünk:

Rövid lendítést a fejre;

„ „ az oldalba;

„ „ az arcra

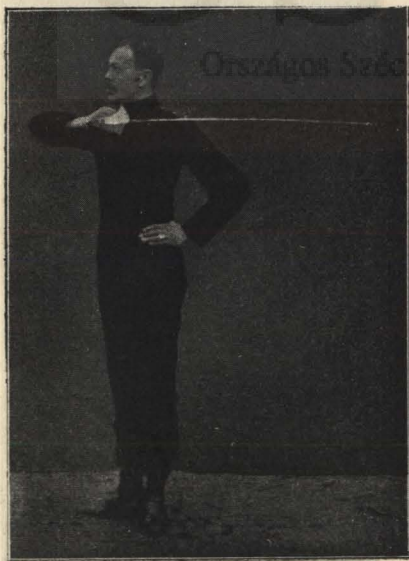
balról.

1. A fejre való rövid

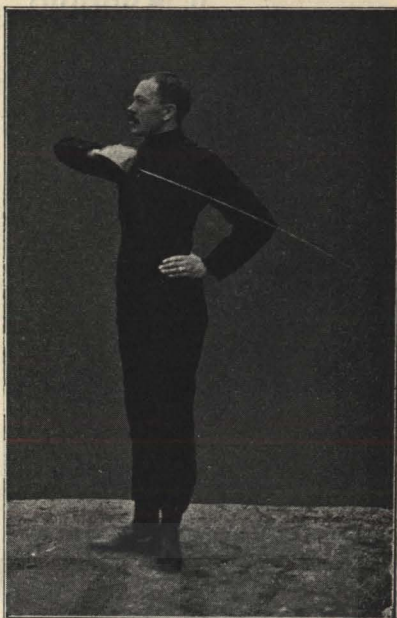
(4. ábra). Rövid lendítés a fejre 1. mozdulat. **lendítésnél** emelkedő könyök-

kel s hegyesszög alatt a jobb áll felé hátra hajló alkarral a 3. kardhelyzetből kiindulva a kardot hátunk mögé lendítjük, hogy hegye körülbelül bal felkar közepének magasságába süllyedjen; innen a kardot ugyanazon az úton, de gyorsuló mozgással eredeti helyzetébe hozzuk.

2. Az oldalba való rövid lendítést az előbbihez hasonló módon hajtjuk végre, de a 2. kardhelyzetből indulunk ki, s a hátralendítést úgy hajtjuk végre, hogy a penge erősse a bal csípő felé irányulva a felső test közepét ferdén szelje, s a könyök a vállal egymagasságba emelkedjék, onnan a kardot

(6. ábra). Rövid lendítés az arca balról 1-ső mozdulat.

(5. ábra). Rövid lendítés az oldalba 1-ső mozdulat.

egyenesen a képzelt ellenfél oldalába lendítjük előre; a penge éle rézsút jobbra fölfelé nézzen.

3. Az arca balról való rövid lendítéshez szintén a 2. kardhelyzetből indulunk ki, s a hátra lendítés végrehajtásánál az alkart úgy hajtjuk be könyökkel a bal váll felé, hogy váll, könyök és penge egyazon vízszintes síkba kerüljenek, a kard hegye pedig hátra kerüljön; az előre lendítés balról irányul az arca, a penge éle rézsut jobbra fölfelé néz.

II. Kiinduló „Kardállások.“

(7. ábra). Terc-állás.

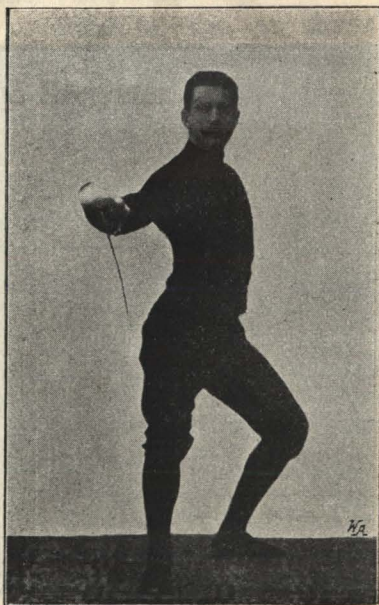
kiindulva az alkar a kardot egy körszerű mozdulattal az arc és mell előtt hátrahozza, s ívben tovább annyira lendíti előre és jobbra, hogy a kard hegye a jobb csípőnkkel egymagasságban, alsó vonalban és pengéje rézsút jobbra fölfelé, a kardkosár felső széle a jobb vállal egymagasságba jusson, a kar könyökben mérsékeltlen be van hajlítva.

III. Prim. Alapállásból kiindulva kardunkat a szekond lendítéshez hasonló mozdulattal hozzuk a mell elé, de úgy lendítjük előre és balra, hogy

A kiinduló kardállásokat előbb alapállásban tanítjuk, de mindjárt utána vivő-állásban (lásd 13. pont) gyakoroljuk; a mellékelt rajzok eszerint készültek.

I. Terc. Alapállásból kiindulva a kardkosarat a könyök mérsékelt hajlításával kissé hátrább veszem, úgy hogy a kéz és alkar a kosártól fedezve legyen, elérhető, ha a könyököt lefelé szorítjuk, a kard a 6. kardhelyzetben, a kard hegye a jobb szemünkkel egymagasságban és a vonalban van.

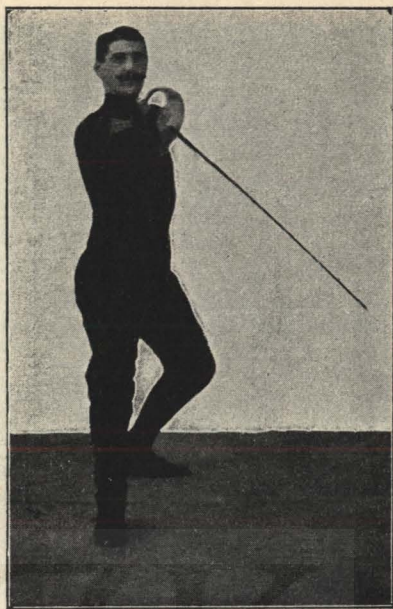
II. Szekond. Alapállásból

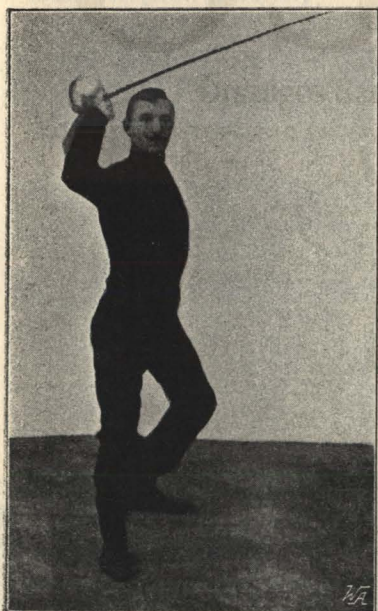
(8. ábra). Szekond-állás.

a kard hegye alsó vonalban a bal térddel egymagasságban, a kard éle rézsutosan balra fölfelé nézzen; a kar könyökben mérsékelten be van hajlítva, a kardkosár felső széle a bal váll magasságában van.

IV. Kvint. Alapállásból kiindulva kardunkat a szekond lendítéshez hasonló mozdulattal hozzuk a jobb arc elé, s már arcmagasságból előre föl lendítjük, úgy, hogy a kardkosár a jobb halánték elé, a kard hegye a bal halántéktól egy kissé balra és feljebb tehát oly magasra jusson, hogy a belső arc fedezve ne legyen,

(9. ábra). Prim-állás.

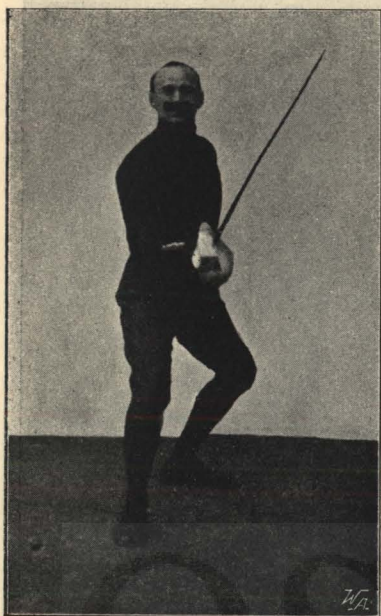

(10. ábra). Kvint-állás.

a kar a könyökben mérsékelten be van hajlítva.

V. Kvárt. Alapállásból kiindulva oly módon rántjuk a kosarat gyomor gödrünk elé, hogy a kardpenge az 5. helyzetbe jusson, a könyök a csípőig sülyed, az alkar vízszintesen félbalra, a kard hegye balra a vonalon kívül a bal szemmel egy magasságban áll.

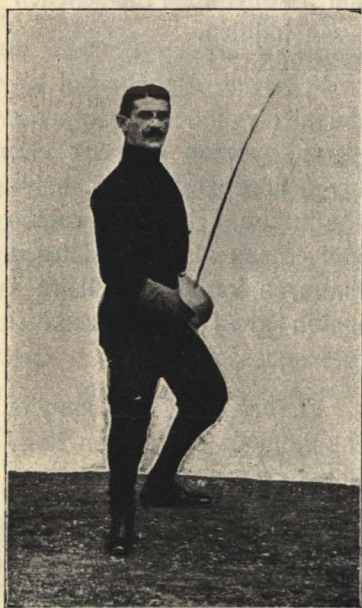
VI. Mélyterc. A kart annyira behajlítom és sülyesztem, hogy a könyök a jobb csípőre támaszkodjék, az alkar kissé lefelé irányul, a kardkosár alsó széle a jobb csípőnél lejjebb állapodjék meg, a kard éle kifelé for-

(11. ábra). Kvárt-állás.

(12. ábra). Mélyterc-állás.

(13. ábra). Mélykvárt (1) állás.

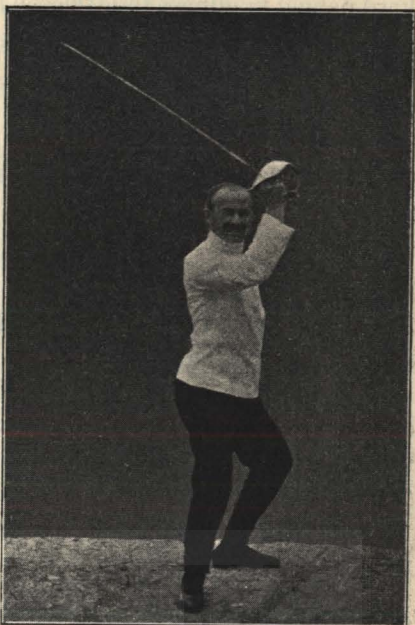
(14. ábra). Mélykvárt (2) állás.

dítva és a kard hegye a jobb halántékkal egymagasságban a vonalon kívül áll.

VII. Mélykvárt. A mélykvárt kétféle lehet és pedig:

1., a mely a hasat védi, könyök a csipőhöz szorítva, alkar balra (hátra) lefelé irányul, a kard éle balra lefelé, hegye pedig a vonalon kívül szem magasságban.

2., a hajlított kart ütészzerűen úgy rántjuk le, hogy a hegyével egészen balra irányított s élével lefelé fordított vízszintes kard pengeerősse a csipő alá kerüljön (tehát a kard helyzetét tekintve a kvintnek

(15. ábra). Szext-állás.

(16. ábra). Szeptim-állás.

megfordítottja) véd az alsó szúrások ellen.

VIII. Szext. Ez a kardállás a tercből következőképpen áll elő: a könyököt úgy emeljük a bal vállunk felé, hogy egyúttal az alkar függélyesen álljon, a kéz a bal szem felé jut; e közben a kard hegye ívben hátra emelkedik és jobbra majdnem a vízszintes állásig süllyed, a kard éle pedig föl-felé néz.

Szeptim. Ezt az engedő háritást éppen úgy kezdjük meg, mint a szextet, de hogy a külső felső réseket is megvédjük, a szext helyzetből a

kard pengét majdnem függélyesen lefelé visszük, miközben a kezünket jobb halántéktól jobbra és fejmagasságba tartjuk.

A mélyterc, mélykvárt 1. és 2. szext és szeptim kardállásokat, mint kisegítő háritást már ide fölvettem, mert tulajdonképpen ide tartoznak, de amint a rajz is mutatja, csak az iskola vívásnál és később a szabad vívásnál alkalmazzuk.

12. Háritási lendítések.

Ezek nem egyebek, mint előkészületek a háritásokhoz és a kard helyes vezetéséhez.

A háritási lendítéseket is kezdetben láb- és test-mozdulatok nélkül gyakoroljuk és a végrehajtásukhoz hasonló mozdulatokat teszünk, mint a kiinduló „kardállások“ fölvételéhez, (11. p.) de valamelyik kardállásból, vagy meghívásból (19. p.) indulunk ki; azért válnak háritási lendítéssé, mert a kard hegye a vonalból kijebb kerül, tehát vágást, vagy szúrást elhárítani képes.

Ennélfogva a „terc háritási lendítés“ után védve vannak külső felső réseink, a „szekond“ után a külső alsók, a „prim“ után a belső alsók, a „kvint“ után a fej, a „kvárt“ után a belső felső rések, a „mélyterc“ után a külső alsók, a „mélykvárt“ 1. után a has, a „mélykvárt“ 2. után védve vagyunk alsó szúrás ellen, a „szext“ után védve van a fej, a „szeptim“ után a külső felső rések.

Háromféle háritási lendítést különböztetünk meg és pedig:

- a) Egyszerű háritási lendítéseket.
- b) Ellenháritási lendítéseket.
- c) Fél-ellenháritási lendítéseket.

A) Egyszerű háritási lendítések.

Minden kardállásból egymásután 4 egyszerű háritási lendítést hajthatunk végre, például a „terc“-ből kiindulva először a „szekond“-ba, azután ugyanazon az uton vissza, a „terc“-ből primbe és vissza, a „terc“-ből „kvárt“-ba és vissza, a „terc“-ből kvintbe és vissza.

Hasonlóképen a „szekond“-ból a többi négy kardállásba, a „prim“-ből, „kvárt“-ból és „kvint“-ből szintén, tehát, összesen $5 \times 4 = 20$ háritási lendítés van. Vezényszó: „*Alapállás!*“ „*Terc-egy!*“ „*Szekond-egy!*“ „*Kvint-egy!*“ stb. „*Alapállás!*“ „*Pihenj!*“.

B) Ellenhárítási (contro) lendítések.*)

Bármely meghívásból (19 p.) kiindulva a kard egy körívvel ugyanabba a meghívásba kerül vissza, ez a körív:

1. Tercből: ki és lefelé.
3. Szekondból: föl és befelé.
3. Prímből: föl és kifelé.
4. Kvártból: le és kifelé.
5. Kvintből: le és magamfelé indul.

Vezényszavak:

- „Ellenterc-*egy!*“ vagy
 „Ellenszekond-*egy!*“ vagy
 „Ellenprím-*egy!*“ vagy
 „Ellenkvárt-*egy!*“ vagy
 „Ellenkvint-*egy!*“

C) Fél-ellenhárítási lendítések.

A fél-ellenhárítási lendítések alatt oly körszerű hárítási mozdulatot értünk, amelynél az ellenhárítási mozdulatnak felét tesszük meg, s innen a legrövidebb uton más kardállásba megyünk.

Végrehajthatók: tercből: kvintbe.

” ” ” prímbe.

” ” ” kvártból: szekondba.

” ” ” szekondból: kvártba.

Vezényszó: „Fél-ellenkvint-*egy!*“

” ” ” prím-*egy!*“

” ” ” szekond-*egy!*“

” ” ” kvárt-*egy!*“

*) Bővebb magyarázattal szolgál a 33. pont.

II. FEJEZET. VÍVÓÁLLÁSBAN.

13. Vívóállás.

„Vívni *állás!*“ vezényszóra alapállásból kiindulva, a vívó a lábakat térdben annyira meghajlítja, hogy a térdek a megfelelő lábhegyek fölé kerüljenek, azután jobb lábát körülbelül két láb-hosszra egyenesen előre teszi és könnyű lábsarok dobbantással a földre helyezi, a kard pedig „terc állás“-ba jön. A test sulya mind két lábra megoszlik.

(17. ábra). Tercállás oldalról.

A vívóállásban a bal lábát annyira meghajlítjuk, hogy a térd a bal lábhegy fölé kerüljön, míg a jobb allászár függélyesen áll.

Ha a vívóállásban más kardállást kellene elfoglalni, úgy ez mindig külön intézkedésre történik, pl. „szekond“ „*Állás!*“ stb.

14. Láb- és testmozdulatok.

A különböző láb- és testmozdulatok arra valók, hogy a vívó a vívóvonalban előre vagy hátra (esetleg oldalt) juthasson, gyakorlásuk fejleszti a láb- és felsőtest izmait, s a kezdőnek állását

erősítve, kerekded mozdulatok végrehajtására képesíti, megtanítja tehát arra, hogy saját testén uralkodjék. A test és lábmozdulatoknak nem szabad a karnak és a karnak előírt mozgását befolyásolniuk.

A láb- és testmozdulatokat vívóállásból kiindulva hajtjuk végre, s a következők lehetnek.

1. Az „előre lépés“ arra való, hogy képzelt ellenfelünket megközelítsük.

E vezényszóra „Előre-*egy!*“ jobb lábunk hegyét felemeljük, s a jobb lábszárat a térd emelése nélkül úgy lendítjük előre, hogy a jobb lábnak lábhossznyira való előre mozgása közvetlenül a föld fölött történjék, s ott ismét sarokra lépjen a földre; utána a bal lábat, s vele a felső test súlyát is előre vesszük. Felső test változatlan állásban követi a lábak mozgását.

2. A „hátra lépés“ arra való, hogy magunkat a képzelt ellenfél elől elvonjuk.

E vezényszóra „Hátra-*egy!*“ vívóállásból a bal lábat közvetlen a föld fölött lábhosszra, s vele együtt a test súlyát is hátra helyezük, azután mintegy a bal lábbal kapaszkodva gyorsan hátra hozzuk a jobb lábat is és egész talpra dobbantunk. A felső test változatlan állásban követi a lábak mozgását.

3. A „kitörés“ arra való, hogy képzelt ellenfelünket, vívóállásból kiindulva kardunkkal a legrövidebb uton, s meglepően elérhessük.

E vezényszóra „Kitörés-*egy!*“ a jobb karnak gyors előre nyújtása (alkalmazását lásd szúrásnál) a felső testnek a csípőből előre hajlítása után jobb lábunkat közvetlenül a föld fölött térdben gyorsan előre lendítjük s a bal láb egyidejű kinyújtása mellett körülbelül lépésnyire előre úgy tesszük le, hogy elébb a sarokra lépünk. A kitörés helyes, ha a jobb alsó és felső lábszár derékszöget képez, a felső test pedig körülbelül a kinyújtott bal láb meghosszabbításában van, s a bal talp a földet laposan nyomja.

4. Kitörésből felállás. Ez arra való, hogy támadásunk végrehajtása után magunkat visszavonjuk és készenlétbe helyezkedünk.

E vezényszóra: „*Állás!*“ a bal láb összehúzása és a jobb láb ellökése által felső testünket visszavesszük és a jobb lábat gyorsan a vívó-állásban meghatározott helyre hátra tesszük, a testnek azonban nem szabad a vívó-állásbeli magasságát túlhaladnia.

5. Kitörés hátra. Ezzel képzelt ellenfelünknek támadását annak végrehajtása közben föltartóztathatjuk (p. o. föltartó szúrással; passatto sotto).

E vezényszóra „Kitörés hátra-*egy!*“ a vívó-állásból bal lábunk hátra nyújtásával érjük el a fõnt említett kitörést; a mozdulat kezdetén testünk egész súlyával a jobb lábon nyugszik.

„*Állás!*“ vezényszóra a vívóállás fölvétele úgy történik, mint a közönséges „kitörés“-nél, tehát a bal láb a helyén marad.

6. Ugrás előre. Ezt pengetámadásoknál alkalmazzuk, növeli az ütés erejét (esetleg zavarba hozza ellenfelünket).

E vezényszóra: „Ugrás előre-*egy!*“ a vívó-állásból egy pillanatra jobb lábunkat fölemelve s a test súlyát a bal lábra helyezve, a bal lábunkkal ugráshoz körülbelül lépésnyire előre lökjük el magunkat s ott előbb a jobb láb sarka éri a földet, azután pedig a bal láb.

7. Ugrás hátra. Ezzel magunkat mindennemű támadás elõl a leggyorsabban elvonhatjuk.

E vezényszóra „Ugrás hátra-*egy!*“ térdünk mélyebb hajlítása után magunkat mindkét lábunkkal egyszerre föl- és jól hátradobjuk; a lökem nagyítására ugrás közben a jobb lábszárt a comb felé lendítjük, de a hátraugráskor jussunk ismét a vívó-állásba.

8. Kettős kitörés. Ezzel támadásunk közben újlag tért nyerünk előre, ha az ellenfél magát első támadásunk elõl hátrafelé mozdulatával elvonja; alkalmazható a támadásunk folytatásánál.

E vezényszóra „Kettős kitörés-*egy!*“ a vívóállásból először a rendes kitörést hajtjuk végre, azután a bal lábnak a jobb lábhoz közelítésével vívó-állásba helyezkedünk, végre jobb lábunkkal ismét (előre) kitörünk. (Radoppió.)

Az egyszerű láb- és testmozdulatok elsajátítása után, õket egybe-kapcsolva kell gyakorolni, még pedig a következõ vezényszókra:

9. „Elõre és kitörés-*egy!*“ (Patinando) utána „*Állás!*“
10. „Hátra és kitörés-*egy!*“ „*Állás!*“
11. „Hátra és kitörés hátra-*egy!*“ „*Állás!*“
12. „Ugrás előre és kitörés-*egy!*“ (Ballestra) „*Állás!*“
13. „Térdet mélyen hajlítani!“
14. „Kitörésben hátra- és előrehajlani!“

A két utóbbi láb és testmozdulat vívásközben előfordul, tehát gyakorolható, de a fõntiek a legfontosabbak.

15. Levegővágások.

E vágások azonosak az említett kardlendítésekkel, megjegyezzük azonban, hogy bármely állásból (p. o. terc-, szekond-állás stb.) kiindulva kitöréssel egybekötve hajtjuk végre a képzelt ellenfelünk

réseire (tehát a megnevezésekben a „külső“ és „belső“ stb. kifejezések a képzelt ellenfélre vonatkoznak.)

Ezek előgyakorlatok az igazi vágásokhoz nagyított mozdulatokkal s lehetnek „körszerű lendített“ és „rövid lendített“ vágások.

A következő vágások fordulnak elő:

I. Tercállásból.

1. Fejvágás	körszerű lendítéssel	}	belső lendítéssel hajtandó
végre.
2. Oldalvágás	„ „		
3. Külső arcvágás	„ „	}	külső lendítéssel hajtandó
végre.
4. Belső arcvágás	„ „		
5. Mellvágás	„ „		
5. Hasvágás	„ „		
7. Fejvágás	rövid lendítéssel.		
8. Külső arcvágás	rövid lendítéssel.		
9. Oldalvágás	„ „		

Vezényszavak ezeknek gyakorlására: „Terc-állás!“ „Külső lendítéssel fejvágás-egy!“ „Állás!“ „Rövid lendítéssel külső arcvágás-egy!“ „Állás!“ „Előre és rövid lendítéssel fejvágás-egy!“ „Állás!“ „Alapállás!“ „Pihenj!“ stb.

II. Szekondállásból.

1. Fejvágás	körszerű lendítéssel	}	belső lendítéssel hajtandó
végre.
2. Oldalvágás	„ „		
3. Külső arcvágás	„ „	}	külső lendítéssel hajtandó
végre.
4. Belső arcvágás	„ „		
5. Mellvágás	„ „		
6. Hasvágás	„ „		
7. Oldalvágás	rövid lendítéssel.		
8. Külső arcvágás	rövid lendítéssel.		

Vezényszavak ezeknek gyakorlására: „Szekond-állás!“ „Belső lendítéssel fejvágás-egy!“ „Szekond-állás!“ „Előre és rövid lendítéssel külső arcvágás-egy!“ „Szekond-állás!“ stb.

III. Primállásból.

1. Fejvágás	körszerű lendítéssel	}	belső lendítéssel hajtandó
végre.
2. Oldalvágás	„ „		
3. Külső arcvágás	„ „	}	külső lendítéssel hajtandó
végre.
4. Belső arcvágás	„ „		
5. Mellvágás	„ „		
6. Hasvágás	„ „		

Példa: „Terc-állás!“ „Szekond- és *) fejvágás-egy!“ „Állás!“
 „Szekond- és oldalvágás-egy!“ „Állás!“ **) „Szekond- és mell-
 vágás-egy!“ „Állás!“ „Szekond- és hasvágás-egy!“ „Állás!“
 „Szekond- és külső arcvágás-egy!“ „Állás!“ „Szekond- és belső
 arcvágás-egy!“ „Állás!“ stb.

B) Ellenhárítási lendítések levegővágásokkal összekötve.

Terc-	$\left. \begin{array}{l} \text{meg-} \\ \text{hívásból} \\ \text{előbb} \end{array} \right\}$	„Ellenterc“	$\left. \begin{array}{l} \text{hárítási} \\ \text{lendítés} \\ \text{és utána} \end{array} \right\}$	Fej	$\left. \begin{array}{l} \text{Oldal} \\ \text{Mell} \\ \text{Has} \\ \text{Külső arc} \\ \text{Belső arc} \end{array} \right\}$	vágás
Szekond-		„Ellenszekond“		Oldal		
Prím-		„Ellenprím“		Mell		
Kvárt-		„Ellenkvárt“		Has		
Kvint-		„Ellenkvint“		Külső arc		
				Belső arc		

Gyakorlásukra a példák hasonlóan állítandók össze, mint A) pont alatt.

C) Fél-ellenhárítási lendítések levegővágásokkal összekötve.

„Terc“-meghívásból	„Félellen-kvint“	$\left. \begin{array}{l} \text{hárítási} \\ \text{lendítés} \\ \text{és utána} \end{array} \right\}$	Fej	$\left. \begin{array}{l} \text{Oldal} \\ \text{Mell} \\ \text{Has} \\ \text{Külső arc} \\ \text{Belső arc} \end{array} \right\}$	vágás
„Szekond“-meghívásból	„Félellen-prím“		Oldal		
„Kvárt“	„Félellen-kvárt“		Mell		
„Kvint“	„Félellen-szekond“		Has		
			Külső arc		
			Belső arc		

Az A)–C) alattiak begyakorlása után egybekapcsolásuk a következő vezényszóra gyakorolható: „Terc-állás!“ Hátra-, szekond- és fejevágás-egy!“ „Kvint-állás!“ „Ellenkvint- és oldalvágás-egy!“ „Szekond-állás!“ „Félellen-kvárt-, hátra- és fejevágás-egy!“ „Terc-állás!“ „Alap-állás!“ „Pihenj!“

*) A lendítés mineműségét itt nem kell vezényelni.

**) „Állás alatt“ itt természetesen csak „Terc-állás“ érthető.

MÁSODIK RÉSZ.

ISKOLAVIVÁS.

III. FEJEZET.

Iskolavivás páronként. (Mester-tanítvány.)

Mielőtt az iskolavivásban előforduló példákat leírom, meg kell említenem, hogy véleményem szerint miért helyesebb az oktatásra a „mester-tanítvány“ módszer.

Köztudomás szerint az iskolavivásnál azelőtt a tanítványokat párokba osztva, úgy állították föl egymással szemben, hogy a szembe került (tanítvány) ellenfelek mindegyike fölvette az előírt vívóállást s ebben a vívóállásban kellett az előre megmutatott gyakorlatokat végrehajtania vagy gyakorolnia.

Tudjuk, hogy a vívó egész órahosszat nem állhat hajlított térdrel s feszes testtartással egy helyben, de ellenfelének hibáit sem képes kijavítani, sőt mikor azt megkísérli, már a maga állásán is ront, anélkül hogy igazán pihenne. Tehát ahelyett, hogy ellenfelét helyes dolgok végrehajtására tanítaná, maga is rossz helyzet-hez szokik. Ellenben, ha az egyik ellenfél „mester“-ként szerepel, tehát oktatás közben kinyújtott térdrel és kényelmesen áll, az előbb említett hibák elesnek, kényelmesebben felismeri ellenfelének, a „tanítvány“-nak hibáit s az oktatásban is jártasságot szerez. Ennek az a haszna, hogy a tanítványok szabad idejükben mester nélkül is oktathatják egymást, különösen valamely célszerű — példakkal felszerelt — vívókönyv segítségével; ha pedig később a csapathoz kikerülnek s ott a vívás-oktatással megbízzák, az oktató szerepét bizonyosan jobban betöltik.

17. Vívótávolság.

Két a „vívó-állás“-ban szemben álló ellenfélnek jobb lába hegye közötti távolságot „vívótávolság“-nak nevezzük, ennek nagysága szerint megkülömböztetünk:

a) közép vívótávolságot,* ha egyik vívó „Kitörésből“ ellenfelét megszúrni vagy vágni képes;

b) nagy vívótávolságot, ha azt csak előre lépés és kitöréssel képes megtenni;

c) kis vivótávolságot, ha az ellenfelek „Kitörés“ nélkül is elérik egymást;

d) zárt vivótávolságot, ha az ellenfelek vívás közben oly közel jutnak egymáshoz, hogy kardkosaruk érintkezik.

Ha az ellenfelek a nagy vivótávolságnál messzebbre állanak, „vivótávolságon kívül“ levőknek mondjuk. Az iskolavíváshoz nagy- és közép vivótávolságra állítjuk a tanítványokat, a háritásokat és visszavágásokat a kis vivótávolságban hajtjuk végre, a szabadvívás pedig a nagy vivótávolságból történik.

18. Tisztelgés.

Az iskolavívás megkezdése előtt a tisztelgést a tanítvány a következőképpen hajtja végre:

1. az „*Allás*“-ból kiindulva a kardot a 4. helyzetbe hozza;
2. a jobb váll felé hátra hajlított alkarral a kardot a függélyes helyzetnél hátrább hozza; miközben a könyök emelkedik;
3. a kardot a negyedik helyzetbe visszaviszi;
4. a kardot nyújtott karral vízszintes irányban balra lendíti;
5. itt a kardot a 2. kardhelyzetbe fordítja s egészen jobbra, kifelé lendíti;
6. végre a belső kardlendítéssel a szekond állásba jut.

A kardnak balra és jobbra lendítésekor a felső test és tekintet is abba az irányba fordul.

Ha nincs vendég, a 4. és 5. pontban leírt mozdulatok elmaradnak.

19. Meghívások (invito).

Meghívásban a kard tartása ugyanaz, mint a kardállásoknál, csakhogy itt a penge hegye a vonalon kívül áll, ezáltal ellenfelünknek szándékosan alkalmat adunk a támadásra.

A meghívások hasonnevűek, mint a kardállások: „Terc“- , „Szekond“- , „Prim“- , „Kvárt“- és „Kvint“- meghívás.

20. Szúrások.

- a) Egyszerű szúrás.
- b) Váltó szúrás. (Cavazione) (l. 23. pont).
- c) Kötött szúrás. (Lásd 28. pont.)
- d) Kitérő szúrás. (Cavazione in's tempó.) (L. 50. d) pont.)

a) Egyszerű szűrés.

Az egyszerű szűrés gyakorolható minden meghívásra és bármely kardállásból kiindulva. Végrehajtásánál három mozdulatot különböztetünk meg:

1. a kardnak a második helyzetbe és kinyújtott karral a vonalba hozatalát oly módon, hogy a kardhegy az ellenfél hónalj és csípő közötti testrésze felé irányuljon, az ököl pedig vállmagasságban álljon;

2. a test súlyának a felső test előre hajlása által való előre hozatalát mindaddig, amíg azt az egyensúly megengedi és ekkor

3. az előírt kitörésnek végrehajtását.

Az iskolavívásban a szűrészt legalaposabban gyakorolni kell, mert hosszú kitöréshez csak így szoktathatjuk hozzá a kezdőket s a kard vezetésének is az képezi bevezető iskoláját.

Ha az egyszerű szűrészt helyben már jól begyakoroltattuk, az „Előre“ és „Hátra“ mozdulatokkal is össze kell kapcsolni.

Példa:

<i>Mester:</i>		<i>Tanítvány:</i> (Bármely kardállásból.)
Terc	}	Szűrés belül
Szekond		„ fölü
Prim		„ alul
Kvárt		„ kívül
Kvint		„ alul
	meghívására	
„Előre és szűrés!“	s végrehajtása után	„Állás !“
„Előre és szűrés!“	„ „	„Kvint-állás !“
„Hátra és szűrés!“	„ „	„Prim-állás !“
„Szekond, hátra és szűrés!“	„ „	„Terc-állás !“
„Kvint, előre és szűrés !“	„ „	„Állás !“
„Állás !“ alatt mindig „Terc-állás !“ értendő.		

21. Vágások.

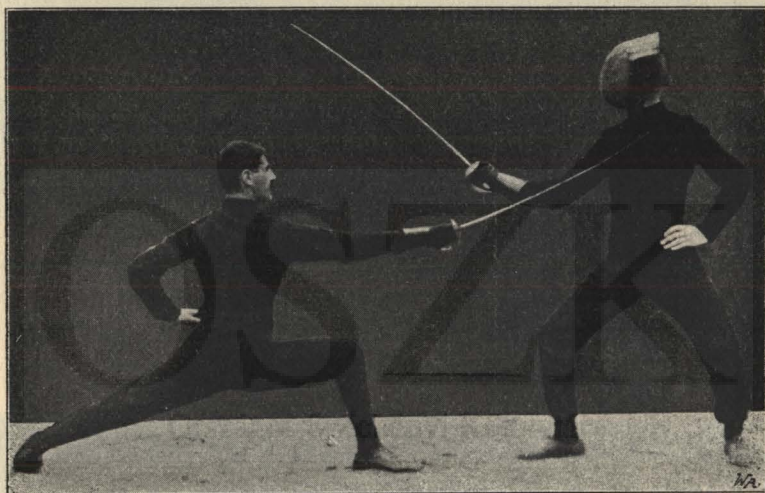
Ez lehet:

- a) közvetlen vágás (l. 21. pont)
- b) váltó vágás („ 24. „)
- c) lendített vágás („ 25. „)
- d) szög vágás (kupé) („ 26. „)
- e) kitérő vágás (cavazione in's tempo) (l. 50. d) „)

A közvetlen vágás.

A közvetlen vágást bármely kardállásból kiindulva az ellenfél bármely meghívására végrehajthatjuk körszerű lendítéssel vagy rövid úton. Ez utóbbi mozdulatról eddig nem volt szó, nevezzük el „egyenes vágás“-nak és lássuk miből áll a végrehajtása.

Az „egyenes vágás“-nál a kardlendítést rövid ideig tartó mozgással hozzuk létre: a kar csekély behajlításával s a kardhegynek a vonalból való *kisfokú* kihozása után, elenyésző *kis ívet* írva le, egyenesen az ellenfél részébe hatolunk.

(18. ábra). Mellvágás

Tercmeghívás.

Példa:

Mester:

„Terc“-meghívás

„Szekond“-meghívás

Tanítvány:

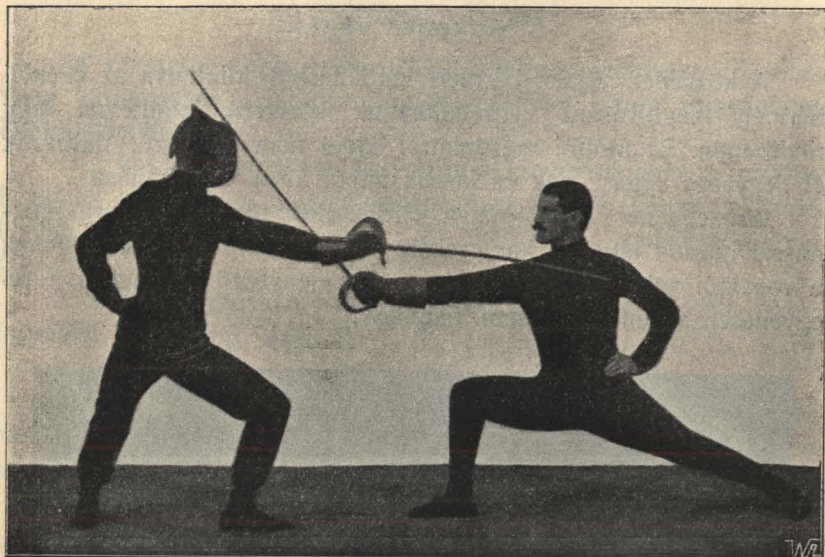
(Bármely kardállásból.)

oldal	}	vágás
fej		
b. arc*)		
mell		
has		

kar (föül)	}	vágás
k. arc**)		
fej		
mell		

*) b. arc = belső arc;

**) k. „ = külső „

(19. ábra). Szekondmeghívás
„Prím“-meghívás

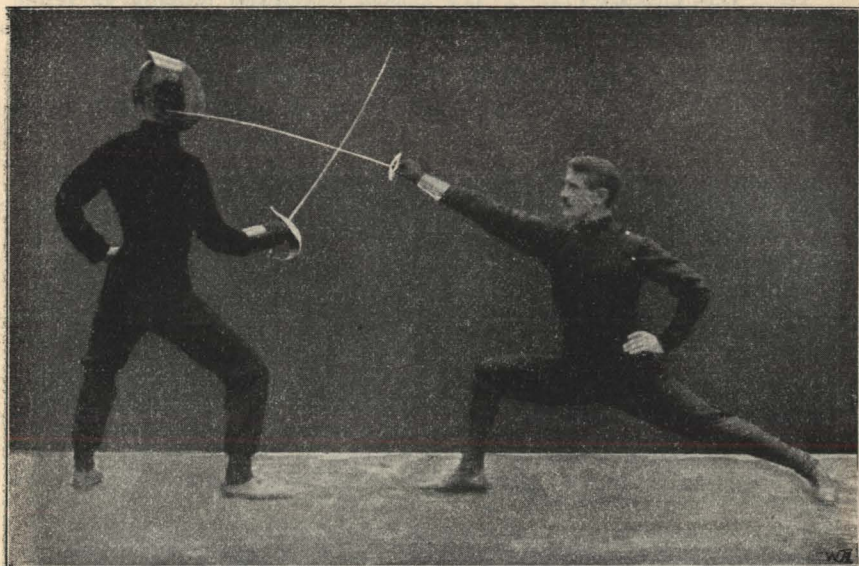
Fejvágás.

oldal	} vágás
kar (alul)	
k. arc	
b. arc	

(20. ábra). Belsőarcvágás

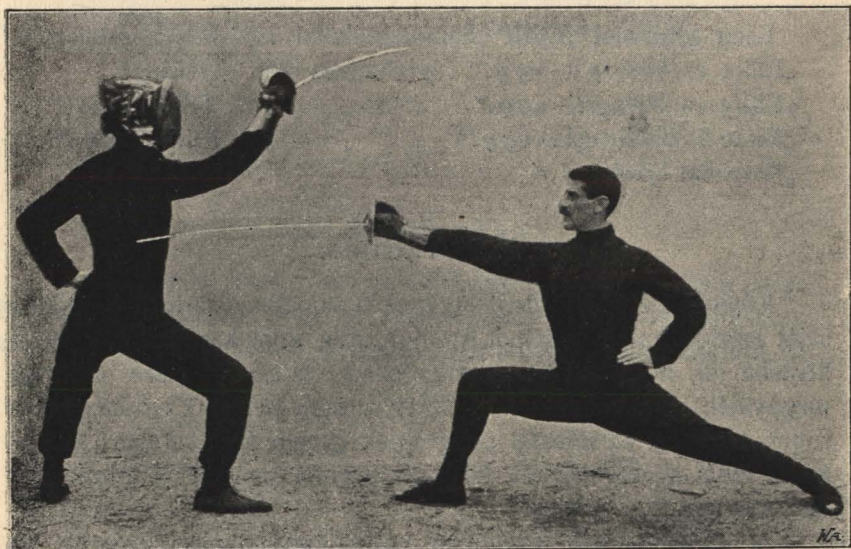
Primmeghívás.

(21. ábra). Kvartmehívás
„Kvart“-mehívás

Külsőarcvágás.

kar	}	vágás
<i>k. arc</i>		
fej		

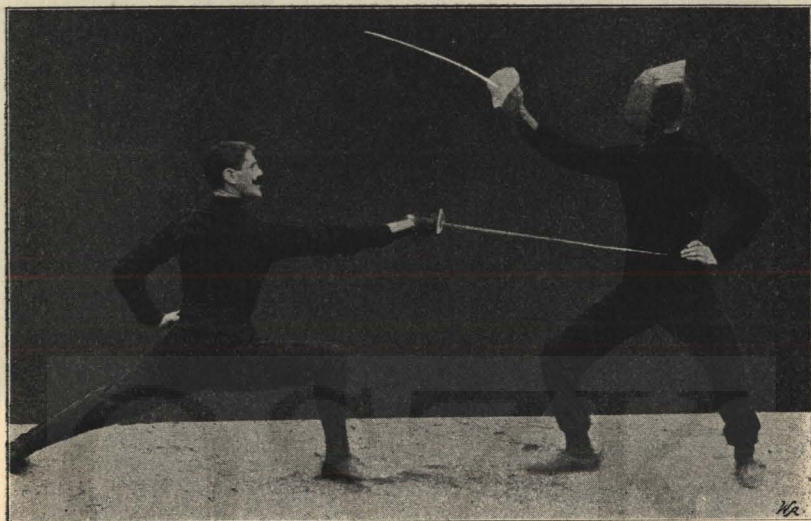
(22. ábra). Kvintmehívás

Oldalvágás.

Kvintmeghívás

oldal
has
mell
b. arc

} vágás.

23. ábra). Hasvágás

Kvintmeghívás.

Ezen gyakorlat „Előre“ lábmozdulattal is összekapcsolhatók.
 „Előre és hasvágás- *egy!*“ végrehajtása után „*Állás!*“
 „Előre és fejevágás- *egy!*“ „ „ „ „*Kvint-állás!*“
 „Előre és oldalvágás- *egy!*“ „ „ „ „*Prim-állás!*“
 „Alapállás- *pihenj!*“

22. A kötés.

Kötés áll elő, ha ellenfelünknek a vonalban tartott kardját a saját kardunkkal a vonalból kitoljuk, míg saját kardunk egy meghívásba jut, hogy ezáltal az ellenfélnek valamely része előttünk megnyíljen, e mozdulatnál lehetőleg a saját pengénk erőse gyakoroljon nyomást az ellenfél pengéjének gyengéjére; abban különbözik tehát a meghívástól, hogy az ellenfél pengéjével érintkezésben történik.

A kötésnek ezt a módját saját kötésünknek nevezzük, ha pedig az ellenfél hajtja végre, előáll az ellenfél kötése; ez utóbbinál

tehát az ellenfél kardjának erősse hat a mi kardunk gyengéjére, úgy hogy ezt a vonalból kitolja.

A kötés végrehajtásához a kar és vele a kard különböző utat tehet meg és eszerint megkülönböztetünk:

Egyszerű kötést	} (l. 27. pont).
Ellen-	
Félellen-	
Váltó-	
Vissza-	

23. Váltószúrás (cavazione).

A váltószúrást csakis „ellenfél-kötésből“ hajthatjuk végre s abból áll, hogy saját kardunk hegyével csavarvonalalakú mozdulattal az ellenfél karjának másik oldalára kerülünk s közben karunkat előre nyújtva a födetlen részbe szúrunk.

Ha a váltószúrást „Előre“ menéssel kapcsoljuk egybe, akkor az előre mozdulatnál az ellenfél kardjától nem távolodunk el, hanem saját kardunk hegyét súlyesztve, (anélkül, hogy az ellenfél kardját helyzetéből kitólnók) előbb előre töljük s csak azután hajtjuk végre a csavarvonalyszerű ívet s szúrunk kitéréssel.

Példa :

<i>Mester :</i>	<i>Tanítvány :</i>
Terc-kötés	Váltószúrás- belül
Szekond-kötés	„ - fölül
Prím-kötés	„ - alul
Kvart-kötés	„ - kívül
Kvint-kötés	„ - alul

24. Váltóvágás.

A váltóvágást csakis az „ellenfél-kötés“-ből hajthatjuk végre és pedig oly módon, hogy az ellenfél kardkosarát váltószúrászerű mozdulattal megkerülve a pengének ellenkező oldalán hatolunk be.

Példa :

<i>Mester :</i>	<i>Tanítvány :</i>
Terc-kötés	kar (belül)
	k. arc
	kar (alul)
	oldal
	} vágás.

Szekond-kötés	kar fölül k. arc fej	} vágás.
Prím-kötés	kar (alul) oldal	} vágás.
Kvárt-kötés	kar (kívül) k. arc	} vágás.
Kvint-kötés	kar (alul) oldal	} vágás.

25. Lendített vágás.

Ez a lendített vágás olyan, mint a közvetlen lendített vágás de az ellenfél kötéséből indul ki, a váltóvágástól tehát csak a végrehajtott *nagyobb körív* különbözteti meg.

Példa.

Mester:

Tanítvány:

Terc-kötés	(1.)* b. arc „ mell „ has „ oldal	} vágás.
Szekond-kötés	„ fej „ b. arc „ mell	} vágás.
Prím-kötés	„ oldal „ k. arc „ kar	} vágás.
Kvárt-kötés	k. arc	} vágás.
Kvint-kötés	(1.) oldal „ b. arc „ mell „ has	} vágás.

*) (1.) alatt „lendítéssel” értendő.

26. Szögívágás (kupé).

Ezt szintén ellenfél-kötésből alkalmazhatjuk s végrehajtására az ellenfél pengéje fölött vagy alatt hegyes szög alatt átemeljük a kardot s az ellenfél kardkosarának ellenkező oldalán csapunk le. Azonos a rövid lendített vágással azon különbséggel, hogy itt *kötésből* indul ki.

Példa.

Mester :

Tanítvány :

1. Terckötés	(kupé)* fej	} vágás
	” k. arc	
	” kar (belül)	
2. Kvártkötés	(kupé) fej	} vágás
	” b. arc	
	” k. arc	
	” kar (fölül)	
3. Szekondkötés	(kupé) oldalvágás	}
	” szurás alul	
4. Prímkötés	(kupé) has	} vágás
	” mell	

*) Szögívágás elnevezés helyett a tanításkor „kupé“-t vezénylünk, mert ez vezényszónak jobban megfelel.

IV. FEJEZET.

Pengetámadások.

Pengetámadás alatt értjük azokat a támadásokat, melyekkel a vonalban tartott kardot az utunkból eltávolítjuk, hogy az így előállott (nyitott) részbe vágassunk vagy szúrassunk.

Vannak azonban esetek, amikor a pengetámadásoknak nemcsak az a célja, hogy a kardot a vonalból eltávolítsuk, hanem ellenfelünk idegeire hatást gyakoroljunk. Másrészt a pengetámadással az ellenfél biztos kardtartását meglazítjuk, tehát ezáltal a háritást is megnehezítjük. Ez esetekben nemcsak a vonalban tartott, hanem a vonalon kívül álló pengére is támadhatunk.

A pengetámadásokhoz tartoznak:

- a) kötések,
- b) kötött-szúrás (filo),
- c) eltolás (deviamentó),
- d) ütések (battuta),
- e) lefegyverzés (sforzo).

27. Kötésből való támadások.

Kötésből való támadások lehetnek:

- a) egyszerű-kötésből,
- b) ellen-kötésből,
- c) félellen-kötésből,
- d) váltó-kötésből,
- e) vissza-kötés.

a) Egyszerű kötések és egyszerű vágások (szúrások).

Mester:

Tanítvány:

1. Kard középvonalban.

Tercmeghívásból.

Kvártkötés, utána k. arcz	} vágás
” ” fej	
” ” b. arc	
” ” szúrás belül.	

2. Kard-középvonalban. Szekondmeghívásból.
 Terckötés, utána oldal }
 " " (l.) has } vágás
 " " „ mell }
 szűrés alul.

3. Kard-középvonalban. Szekondmeghívásból.
 Kvintkötés, utána oldal }
 " " (l.) has } vágás
 " " „ mell }
 szűrés alul.

4. Kard-középvonalban. Kvártmeghívásból.
 Terckötés, utána oldal }
 " " (l.) has } vágás
 " " „ mell }
 szűrés alul.

5. Kard-alsóvonalban. Kvintmeghívásból.
 Szekondkötés, utána k. arc }
 " " (l.) fej } vágás.
 " " „ b. arc }
 " " „ mell }
 szűrés fölül.

6. Kard-alsóvonalban. Szekondmeghívásból.
 Primkötés, utána oldal }
 " " kar } vágás.
 " " (l.) fej }
 " " „ b. arc }
 " " szűrés belül.

b) Ellenkötések és egyszerű vágások (szűrésok).

(Végrehajtásuk ellenhárításszerű mozdulattal történik 1. 12. pont B.)

Példa.

Mester:

Tanítvány:

1. Kard-felsővonalban. Kvintmeghívásból.
 Ellenkvintkötés, utána oldal }
 " " (l.) b. arc } vágás.
 " " „ mell }
 " " „ has }
 " " szűrés alul.

2. Kard-középvonalban. Tercmeghívásból.
 Ellenterckötés, utána oldal }
 " " (l.) mell } vágás.
 " " „ has }
 " " szúrás alul.

3. Kard-középvonalban. Kvártmeghívásból.
 Ellenkvártkötés, utána kar }
 " " k. arc } vágás.
 " " fej }
 " " mell }
 " " szúrás belül.

4. Kard-alsóvonalban. Prímmeghívásból.
 Ellenprímkötés, utána oldal }
 " " (l.) fej } vágás.
 " " „ b. arc }
 " " szúrás belül.

5. Kard-alsóvonalban. Szekondmeghívásból.
 Ellenszekondkötés, utána k. arc }
 " " (l.) fej } vágás.
 " " „ b. arc }
 " " szúrás fölül.

c) Félellenkötések és egyszerű vágások (szúrások).

(Végrehajtásuk félellenhárításszerű mozdulatokkal történik l. 12. p. .C)

Példa.

Mester :

Tanítvány :

1. Kard-középvonalban. Tercmeghívásból.
 Félellenkötés, utána oldal }
 " " (l.) b. arc } vágás.
 " " „ mell }
 " " „ has }
 " " szúrás alul.

2. Kard-középvonalban.

Szekondmeghívásból.

Félellenkvártkötés, utána	kar	} vágás.
”	k. arc	
”	fej	
”	b. arc	
”	mell	
”	szúrás	belül.

3. Kard-alsóvonallban.

Tercmeghívásból.

Félellenprímekötés, utána	oldal	} vágás.
”	(l.) fej	
”	” b. arc	
”	” mell	
”	szúrás	belül.

4. Kard-alsóvonallban.

Kvártmeghívásból.

Félellenszekondkötés, utána	kar	} vágás.
”	k. arc	
”	fej	
”	(l.) b. arc	
”	mell	
”	szúrás	fölül.

d) Váltókötések és egyszerű vágások (szúrások).

A váltókötéssel bármely kötésből kiindulva s az ellenfél kosarát a váltószúráshoz hasonló mozdulattal megkerülve, az ellenfél pengéjének (az eredeti kötéssel) ellenkező oldalára kerülünk s azt a vívóvonalból kiszorítjuk. Ez az eljárás igen alkalmas az ellenfélnek foglalkoztatására, hogy ezalatt megtámadásunkra ne készülhessen elő. Végrehajtása saját kötésből történik.

Példa.

Mester :

Tanítvány :

1. Tercállás.

Terckötésből.

Váltókötés kvártba, utána	kar	} vágás.
”	” k. arc	
”	” fej	
”	” b. arc	
”	” szúrás	

2. Tercállás.

Kvártkötésből.

Váltókötés	tercbe,	utána	oldal	} vágás.
”	”	”	(l.) mell	
”	”	”	” has	
”	”	”	szúrás alul.	

3. Kard-alsóvonalban.

Prímkötésből.

Válókötés	szekondba,	utána	k. arc	} vágás.
”	”	”	fej	
”	”	”	b. arc	
”	”	”	mell	
”	”	”	szúrás fölül.	

4. Kard-alsóvonalban.

Szekondkötésből.

Váltókötés	prímbe,	utána	oldal	} vágás.
”	”	”	(l.) fej	
”	”	”	” b. arc	
”	”	”	” mell	
”	”	”	szúrás alul.	

e) **Visszakötés ellenfél kötésből saját kötésbe utána vágás (szúrás).**

Saját kardunkat anélkül, hogy az ellenfél pengéjétől eltávolodnánk magunkfelé hátra hozzuk mindaddig míg kardunk erőssége az ellenfél penge gyengéjéhez nem jut és onnan előre kötjük az ellenfelet ugyanazon kötéssel, amelyet ő kötött.

Példa.*Mester :*

Terckötés.

Tanítvány:

Visszakötés tercbe.

oldal	} vágás.
mell	
has	

szúrás alul

kötött szúrás felül

Kvártkötés.

Visszakötés kvártba.

k. arc	} vágás.
fej	
b. arc	

mell

szúrás belül.

Szekondkötés.

Visszakötés szekondba.

k. arc	} vágás.
fej	
b. arc	

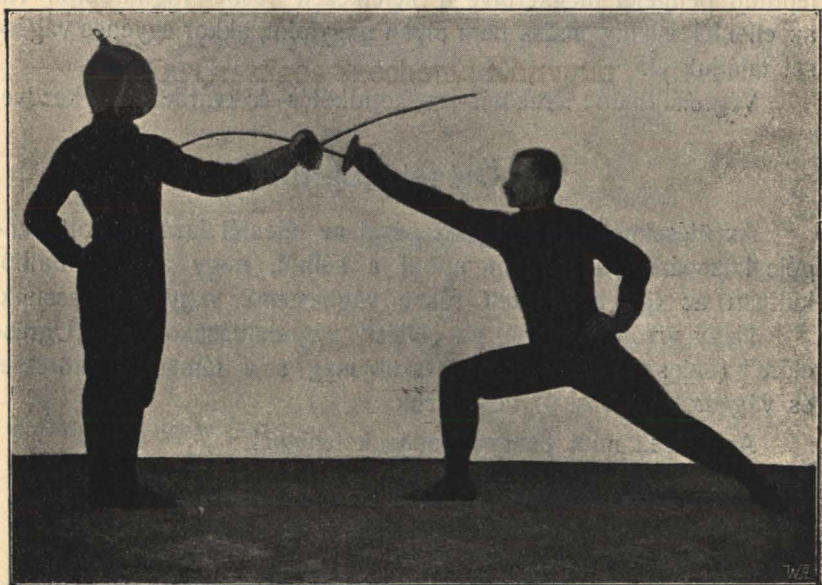
szúrás felül
kötött szúrás alul.

Az *a*), *b*) és *c*) alatti gyakorlatok mindig a tanítvány „Meghívás“-ából indulnak ki; a *d*) alatti gyakorlatok pedig a tanítvány saját kötéséből.

Ha ezeket a kötésből eredő pengetámadásokat álló helyben már jól begyakoroltattuk, akkor ezek az „Előre“ mozdulattal össze-kötve is átveendőek. Ez esetben a gyakorlat végrehajtása következő sorrendben eszközendő; 1. mozdulat kötés, 2. mozdulat „Előre“ menet, 3. mozdulat „Kitörés“-sel vágás (szúrás).

28. Kötött-szúrás (filo).

A kötött-szúrás (filo) is pengetámadás ez az ellenfél vonalban és mereven tartott kardjára történik még pedig oly módon, hogy

(24. ábra). Kötött-szúrás.

a vívó saját kardja erőssével az ellenfél penge gyengéjét leköti és a vonalból kiszorítja, de közben a pengét nem engedi el, hanem rajta végig csúszva a keletkezett részbe szúr.

Ha a kötött szúrást már „előre“ mozdulattal gyakoroljuk, akkor a mozdulatok sorrendje következő: Először saját kardunk gyengéjét az ellenfél vonalban tartott kardjával érintkezésbe hozzuk, azután lekötéssel „előre“ megyünk, végre a kötött pengével való szúrás vezeti be a kitörést.

Példa.

Mester:

1. Kard-középvonalban.

2. Kard-alsóvonalban.

Tanítvány:

Szekondállásból.

Terckötés, kötött-szúrás fölül.

Terc-v. kvintállásból.

Szekondkötés, kötött-szúrás alul.

29. Eltolás (deviamento).

Ha ellenfelünk merev kardtartása miatt a rendes kötést nem lehetne végrehajtani, erőteljesen kell ellenfelünk pengéjét helyből eltolni, ez a deviamento.

Célja, hogy ellenfelünket ellennyomásra készítsük s visszalendülő pengéjét megkerülve a keletkezett részbe vágassunk. Ha az ellenfél ellennyomása nem olyan nagyfokú, akkor egyenes vágással találjuk el.

Végrehajtható: terckötés-, szekondkötés- és kvártkötéssel kezdve.

30. Ütések (battuta).

Az ütéseknel pengénk közepével az ellenfél lazán tartott pengéje közepére erőset ütünk abból a célból, hogy azt a vonalból kiütvén az így keletkezett részbe vágassunk vagy szúrassunk.

Nagy vívótávolságból az „Ütés“ végrehajtásakor az „Ugrás-előre“ (balestra) mozdulatot tesszük meg s a támadást kitöréssel és vágással (szúrással) befejezzük.

Az ütések mint pengetámadások lehetnek:

a) egyszerű-ütések.

b) ellen-ütések.

c) félellen-ütések.

d) váltó-ütések.

e) fok-ütések.

a) Egyszerű ütések és egyszerű vágások (szúrások).

Az ütést a legrövidebb úton hajtjuk végre).

Példa.

Mester :

Tanítvány :

1. Kard-középvonalban.

Terc-meghívásból.

Kvart-ütés, utána kar	} vágás
„ „ k. arc	
„ „ fej	
„ „ b. arc	
„ „ mell	
„ „ szúrás belül.	

2. Kard-középvonalban.

Szekond-meghívásból.

Kvint-ütés, utána oldal	} vágás
„ „ (l.) b. arc	
„ „ „ mell	
„ „ „ has	
„ „ szúrás alul.	

3. Kard-középvonalban.

Kvart-meghívásból.

Terc-ütés, utána oldal	} vágás
„ „ kar (alul)	
„ „ (l.) mell	
„ „ szúrás alul.	

4. Kard-alsóvonalban.

Kvint-meghívásból.

Szekond-ütés, utána k. arc	} vágás
„ „ fej	
„ „ kar	
„ „ szúrás fölül.	

5. Kard-alsóvonalban.

Szekond-meghívásból.

Prím-ütés, utána oldal	} vágás
„ „ (l.) fej	
„ „ „ b. arc	
„ „ „ mell	
„ „ szúrás alul.	

b) Ellen-ütések (contro battuta) és egyszerű vágások (szúrások.)

(Végrehajtásuk ellenhárításszerű mozdulattal történik, l. 12. B. pont.)

Példa.

Mester :

Tanítvány :

1. Kard-középvonalban.

Kvint-meghívásból.

Ellenkvint-ütés, utána oldal	} vágás
„ „ kar- (alul)	
„ „ (l.) b. arc	
„ „ „ mell	
„ „ „ has	
„ „ szúrás alul.	

2. Kard-középvonalban.

Terc-meghívásból.

Ellenterc-ütés, utána kar alul	} vágás
„ „ oldal	
„ „ (l.) mell	
„ „ szúrás alul.	

3. Kard-középvonalban.

Kvárt-meghívásból.

Ellenkvárt-ütés, utána kar	} vágás
„ „ k. arc	
„ „ fej	
„ „ szúrás belül.	

4. Kard-alsóvonalban.

Szekond-meghívásból.

Ellenszekond-ütés, utána kar	} vágás
„ „ k. arc	
„ „ fej	
„ „ b. arc	
„ „ szúrás fölül.	

5. Kard-alsóvonalban.

Prím-meghívásból.

Ellenprím-ütés, utána oldal	} vágás
„ „ (l.) fej	
„ „ „ b. arc	
„ „ „ mell	
„ „ szúrás belül.	

c) Félellen-ütések és egyszerű vágások (szúrások.)

(Végrehajtásuk félellenhárításszerű mozdulattal történik, l. 12. C. pont.)

Példa.

Mester :

Tanítvány :

1. Kard-középvonalban.

Terc-meghívásból.

Félellen-kvintütés, utána oldal	} vágás
„ „ b. arc	
„ „ (l.) mell	
„ „ „ has	
„ „ szúrás alul.	

2. Kard-középvonalban.

Szekond-meghívásból.

Félellen-kvartütés, utána k. arc	} vágás
„ „ fej	
„ „ b. arc	
„ „ szúrás belül.	

3. Kard-alsóvonalban.

Terc-meghívásból.

Félellen-prímütés, utána oldal	} vágás
„ „ (l.) fej	
„ „ „ b. arc	
„ „ „ mell	
„ „ szúrás alul.	

4. Kard-alsóvonalban.

Kvartmeghívásból.

Félellenszekondütés, utána k. arc	} vágás
„ „ fej	
„ „ kar	
„ „ szúrás fölül	

d) Váltóütések és egyszerű vágások (szúrások).

A váltóütéshez bármely saját kötésből kiindulva az ellenfél kardpengéjét a váltószúráshoz hasonló módon de nagyított mozdulattal megkerülve az ellenfél pengéjének (az eredeti kötéssel) ellenkező oldalára kerülünk és azt a vonalból kiütjük, hogy az így keletkezett résbe vágassunk (szúrhassunk).

Példa.

Mester :

Tanítvány :

1. Kard-középvonalban.

Terckötésből.

Váltóütés kvártba, utána kar	} vágás
” ” ” k. arc	
” ” ” fej	
” ” ” b. arc	
” ” ” mell	
” ” ” szúrás belül.	

2. Kard-középvonalban.

Kvártkötésből.

Váltóütés tercbe, utána fej	} vágás
” ” ” k. arc	
” ” ” kar	
” ” ” oldal	
” ” ” has	
” ” ” szúrás alul.	

3. Kard-alsóvonalban.

Szekondkötésből.

Váltóütés primbe, utána oldal	} vágás
” ” ” (l.) fej	
” ” ” „b. arc	
” ” ” „mell	
” ” ” szúrás alul.	

4. Kard-alsóvonalban.

Prímkötésből.

Váltóütés szekondba, utána kar	} vágás
” ” ” k. arc	
” ” ” fej	
” ” ” b. arc	
” ” ” szúrás fölül.	

e) Fokütések.

Fokütések alatt azokat a pengetámadásokat értjük, amelyeket az ellenfél pengéjének a fokára hajtunk végre (a saját pengénk fokával); leginkább alkalmazzuk, ha az ellenfél meredek állásokat vesz fel.

A végrehajtásnál igyekezzék a tanítvány pengéjével előbb jó előre az ellenfél kardja és teste közé jutni és azután hajtja végre az ütést, mely utóbbit a vágás gyorsan kövesse.

Példa.

<i>Mester :</i>	<i>Tanítvány :</i>
1. Tercállás.	Tercmeghívásból.
	Fokütés, utána k. arc
	” ” fej
	” ” l. oldal
	” ” szúrás belül.
	} vágás
2. Kvintállás.	Tercállásból.
	Fokütés, utána fej
	” ” b. arc
	” ” mell
	} vágás
3. Szekondállás.	Szekondmeghívásból.
	Fokütés, utána oldal
	” ” (l.) fej
	” ” „b. arc
	” ” szúrás alul.
	} vágás
4. Primállás.	Szekondmeghívásból.
	Fokütés, utána has
	” ” mell
	} vágás
5. Kvártállásból.	Kvártállásból.
	Fokütés, utána mell
	” ” b. arc
	} vágás

31. Lefegyverzés (sforzo.)

A pengetámogatásoknak ezt a nemét vonalban mereven tartott penge ellen alkalmazzuk, s abból áll, hogy saját kardunk erősséve az ellenfél penge gyengéjére erőteljes ütést mérünk, melynek erejét a következő súrló nyomás fokozza. Ha ezt a súrló ütést az ellenfél kezefejének oldaláról a pengéjének lapjára mérjük, kiesik a kard a kézből, vagy legalább is annyira meglazul a fogása, hogy egy-hamar háritásra nem is gondolhat.

Az első esetben beáll a lefegyverezés, ez „volt“-nak számít, tehát vágni már nem szükséges (a lovagiasság szabályai szerint nem is szabad) a második esetben pedig az ellenfél kellemetlen helyzetét kihasználva ellenfelünket könnyen megvághatjuk.

A lefegyverzés legeredményesebb oly ellenféllel szemben, ki a kvintben a kardhegyét előre nyújtja s szekondban ezenkívül a kard élet fölfelé, primben és kvártban pedig a kardélet „előre“ fordítja.

V. FEJEZET.

Hárítások (védések.)

Hárítás (parade) alatt értjük azt a mozdulatot, amely az ellenfél vágásának vagy szúrásának föltartoztatására szolgál; abból áll, hogy rövid vagy körszerű mozdulattal az ellenfél pengéje elé kerülünk s azt erélyesen föltartóztatjuk, sőt a vonalból ki is tereljük, hogy vágásra vagy szúrásra minél előnyösebb alkalmunk nyíljen. A helyes háritásnál kardunk hegye a vonalon kívül (úgy mint a meghívásnál) áll.

Hárításba indulhatunk meghívásból és kötésből is.

Minden háritást azonnal vágás vagy szúrás kövessen: ha háritás után kitöréssel vágunk (szúrunk), ez a „háritás-vágás“ („szúrás“).

A kardpengét különböző utakon lehet a háritáshoz vezetni, e szerint megkülönböztetünk:

- a) egyszerű háritást,
- b) ellen- „
- c) félellen „
- d) engedő „

32. Egyszerű háritás és vágás (szúrás).

Egyszerű háritás alatt értjük, ha a háritást a legrövidebb úton hajtjuk végre.

Az egyszerű háritás lehet ütő- vagy nyomóháritás, az előbbi vágások és szúrások ellen, az utóbbit pedig csak kötött szúrások ellen alkalmazzuk.

Háritás után teljes „Kitörés“-el vágunk.

Példa:

Mester:

Tanítvány:

Tercállásból

Szekondmeghívásból

1. Fejvágás	Kvindháritás és minden lehető vágás	} (szúrás.)
k. arcvágás	Tercháritás „ „ „ „	
b. arcvágás	Kvártháritás „ „ „ „	
mellvágás	Prímháritás „ „ „ „	

2. Tercállásból	Kvintmeghívásból
oldalvágás	Szekondhárítás és minden lehető vágás
b. arcvágás	Prim „ „ „ „ „ } (szúrás.)
mellvágás	Kvárt „ „ „ „ „
szúrás alul	Mélykvárt (2) „ „ „ „ „
3. Tercállásból	Kvártmeghívásból
k. arcvágás	Terchárítás és minden lehető vágás
fejvágás	Kvint „ „ „ „ „ } (szúrás.)
karvágás	Terc „ „ „ „ „
szúrás kívül	Terc „ „ „ „ „
4. Tercállásból	Tercmeghívásból
mellvágás	Kvárthárítás és minden lehető vágás
hasvágás	Mélykvárt (1) „ „ „ „ „ } (szúrás.)
b. arcvágás	Prímhárítás „ „ „ „ „
oldalvágás	Szekond „ „ „ „ „
5. Tercállásból	Primmeghívásból
oldalvágás	Szekondhárítás és minden lehető vágás
k. arcvágás	Terc „ „ „ „ „ } (szúrás.)
fejvágás	Kvint „ „ „ „ „
karvágás alul	Szekond „ „ „ „ „
szúrás alul	Szekond „ „ „ „ „

33. Ellenhárítás és vágás (szúrás).

Azt a hárítást nevezük ellenhárításnak, mely teljes körrel és az ellenfél pengéje megkerülésével történik.

A célját és végrehajtás módját tekintve, többféle ellenhárítást különböztetünk meg, úgymint: olyat, amely az egyszerű vagy váltószúrást elhárítja és egy másikat, amely az ütés (battuta) utáni vágások ellen véd s a szabadvívásnál a hárításon kívül a menetek (akciók) megzavarására is szolgál.

Végrehajtása a 12. B) pontban leírt módon történik, azzal a hozzáadással, hogy itt ellenfelünk valóságos szúrását el is hárítjuk.

Az ellenhárítás sikeresen csak akkor hajtható végre, ha ellenfelünk a kardunk kosarához közel szúr. A hárítás után „kitöréssel“ vágunk a fedetlen részbe.

Példa.

<i>Mester :</i>	<i>Tanítvány :</i>
1. Kard középvonalban Váltószúrás belül	Terckötés Ellenterchárítás és minden lehető vágás.
2. Tercállás Egyenes szúrás	Tercmeghívás Ellenterchárítás és minden lehető vágás.
3. Kard középvonalban Váltószúrás kívül	Kvártkötés Ellenkvárthárítás és minden lehető vágás.
4. Tercállás Egyenes szúrás	Kvártmeghívás Ellenkvárthárítás és minden lehető vágás.
5. Kard felsővonalban Váltószúrás alul	Kvintkötés Ellenkvinthárítás és minden lehető vágás.
6. Tercállás Egyenes szúrás	Kvintmeghívás Ellenkvinthárítás és minden lehető vágás.
7. Kard alsóvonalban Váltószúrás fölül	Szekondkötés Ellenszekondhárítás és minden lehető vágás.
8. Szekondállás Egyenes szúrás	Szekondmeghívás Ellenszekondhárítás és minden lehető vágás.
9. Kard alsó vonalban Váltószúrás kívül alul	Prímekötés Ellenprímhárítás és minden lehető vágás.
10. Szekondállás Egyenes szúrás	Prímmeghívás Ellenprímhárítás és minden lehető vágás.

34. Félellenhárítás és minden lehető vágás (szúrás).

Félellenhárítás alatt oly körszerű háritást értünk, amelynél az ellenhárítási mozdulatnak felét tesszük meg s innen a legrövidebb úton más kardállásba megyünk át.

Példa.

<i>Mester :</i>	<i>Tanítvány :</i>
1. Tercállásból. b. arcvágás mellvágás egyenes szúrás	Tercmeghívásból. Félellenprímhárítás és minden lehető vágás.

2. Tercállásból.	Tercmeghívásból.
Fejvágás v. szúrás.	Félellenkvinthárítás és minden lehető vágás.
3. Tercállásból.	Szekondmeghívásból.
Mellvágás v. szúrás.	Félellenkvárthárítás és minden lehető vágás.
4. Tercállásból.	Kvártmeghívásból.
Oldalvágás v. szúrás.	Félellenszekondhárítás és minden lehető vágás.

35. Engedő-hárítás és vágás (Cedierungs-parade).

Az engedő-hárítást csak pengetámadások után (kötöttszúrás és ütés [battuta] utáni vágás ellen) alkalmazzuk. A hárító mozdulat abból áll, hogy a pengénk megtámadott pontját forgás pontnak tekintve, kardunk az ellenfél nyomásának enged s önmagától oly helyzetbe jut, hogy a vágást (szúrást) elhárítja; tehát hárítás közben nem megyünk pengénkkel a vágásnak crélyesen elébe, hanem nagyobb szabású csuklómozdulattal jutunk a megtámadott rész elé. E hárítások némelyikénél az ellenfél pengéjével állandó érintkezésben maradunk.

Példa.

<i>Mester :</i>	<i>Tanítvány :</i>
1. Szekondállás.
Kötöttszúrás fölül.	Tercállás.
Primengedőhárítás és minden lehető vágás.
2. Kvintállás.
Kötöttszúrás alul.	Szekondállás.
Kvártengedőhárítás és minden lehető vágás.
3. Tercmeghívás.
Fokütés k. arcvágás.	Tercállás.
Szeptimhárítás és minden lehető vágás.
4. Tercállás.
Fokütés fejvágás.	Kvintállás.
Szexthárítás és minden lehető vágás.
5. Szekondmeghívás.
Prímütés oldalvágás.	Szekondállás.
Mélyterchárítás és minden lehető vágás.

6. Szekondállás.	Primállás.
Fokütés hasvágás.	Mélykvárt (1.) háritás és minden lehető vágás.
7. Kvártmeghívás.	Kvártállás.
Fokütés mellvágás.	Prímháritás és minden lehető vágás.

VI. FEJEZET.

Vágás-hárítás-vágás.

Az alább felsorolt gyakorlatok három főmozdulatra tagozódnak és pedig:

- az első mozdulat; vágás (szúrás) kitöréssel,
- a második mozdulat háritás és fölállás,
- a harmadik mozdulat ujjabb vágás (szúrás) kitöréssel.

Példa.

(Közép- és nagy vívótávolságból).

Mester :

Tanítvány :

1. Szekondmeghívás.

Tercállásból.

Kvindhárítás és oldalvágás.

I. fejkvágás.

II. szekondhárítás és felállás,
utána

kar
k. arc
(I.) fej
„ mell

} vágás.
szúrás fölül.

2. Kvintmeghívás.

Szekondállásból.

Szekondhárítás és k. arcvágás.

I. oldalvágás.

II. terchárítás és felállás,
utána

oldal
(I.) mell
„ has
„ b. arc
(kupé) fej

} vágás.

szúrás alul, vagy kötött-
szúrás fölül.

3. Kvártmeghívás.

Terchárítás és mellvágás.

Tercállásból.

I. k. arcvágás.

II. primhárítás és felállás,
utána

oldal	}	vágás.
(1.) fej		
„ mell		
		szúrás alul.

4. Kvártmeghívás.

Kvinthárítás és mellvágás.

Szekondállásból.

I. fejkvágás.

II. kvarthárítás és fölállás, utána

kar	}	vágás.
k. arc		
fej		
b. arc		
mell		
		szúrás belül.

5. Tercmeghívás.

Primhárítás és fejkvágás.

Kvintállásból.

I. mellvágás.

II. kvinthárítás és fölállás, utána

oldal	}	vágás.
(1.) b. arc		
„ mell		
„ has		
		szúrás alul.

6. Prímmeghívás.

Szekondhárítás és k. arcvágás.

Kvartállásból.

I. oldalvágás.

II. terchárítás és fölállás, utána

(kupé) fej	}	vágás.
oldal		
(1.) mell		
„ has		
		szúrás alul vagy kötöttszúrás fölül.

Mielőtt az egyszerű cselek tanítását megkezdjük, szükséges, hogy a tanítványt néhány kitérő vágásra (szúrára) megtanítsuk, hogy ezek alkalmazásával az ellenfél pengéjét idejekorán és a kellő pillanatban elkerülni tudja. (Bővebb magyarázattal a X. Fejezet 50. d) pont szolgál).

E kitérő vágások (szúrák) a következők lehetnek, és pedig:

Mester:

Tanítvány:

(Ezen esetben a tanítvány „Kitörés“-el vág [szúr].)

1. Terc-meghívás.

Tercállás.

Kvártkötés.

Igyekszik a kötés elől *kitérő* (kupé) fej-, k. arc-vágással vagy szúrással kívül fölül találni.

2. Kvárt-meghívás.

Tercállás.

Terckötés.

Igyekszik a kötés elől *kitérő* (kupé) fej-, b. arc-, mell-, has-, oldal vágással vagy szúrással alul találni.

3. Kvint-meghívás.

Szekondállás.

Szekondkötés.

Igyekszik a kötés elől *kitérő* k. arc-, (l.) fej-, (l.) b. arcvágással vagy szúrással fölül találni.

4. Szekond-meghívás.

Tercállás.

Kvintkötés.

Igyekszik a kötés elől *kitérő* oldal-, (l.) b. arc-, (l.) mell-vágással vagy szúrással alul találni.

VII. FEJEZET.

Egyszerű cselek.

A csel egy vágás vagy szúrás színlelése még pedig abból a célból, hogy az ellenfél háritási mozdulatot tegyen és mi pengéjének elkerülésével őt megvágassuk vagy megszúrassuk.

A csel tehát a bevinni szándékolt vágást vagy szúrást közvetlen megelőző mozdulat, melyet kitörés nélkül, de oly határozottan és természetesen kell végrehajtani, hogy az ellenfél azt igazán valódi támadásnak nézze, tehát háritó mozdulatot tegyen; ezt mi azután elkerülve a keletkezett résbe vágunk vagy szúrunk.

A cselek végrehajtásakor a kart nem hajlítjuk be, hanem a kardot egyszerűen előre toljuk úgy, hogy kezünket a kosár födözzé; ezáltal ugyanis ellenfelünknek elővágásokra vagy föltartószúrásokra alkalmat nem adunk; de ha mégis elővágna (szúrna) könnyűszerrel elháríthatjuk. A csel követő vágáshoz karunkat könyökben behajlítjuk, hogy ezáltal az ellenfél háritását könnyebben elkerülhessük és a vágást erélyesebben végrehajthassuk.

A csel gyakorolható közép és nagy vívótávolságból, az utóbbi esetben a csel az „Előre“ mozdulattal összekötendő. (Ez esetben is a kardmozdulat előzi meg a lábmozdulatot.)

A csel oly vívóval szemben alkalmazzuk, aki vívás tekintetében velünk legalább is egyenrangú ellenfél és kit nem valószínű, hogy rendes körülmények között egyszerű vágásokkal, szúrásokkal és pengetámadás utáni vágásokkal eltaláljunk.

Az egyszerű cselek száma igen nagy, hogy áttekinthessük, csoportokba osztjuk; ezek a következők:

A) Vágócsel-vágás.

B) Vágócsel-szúrás.

C) Szúrócsel-vágás.

D) Szúrócsel-szúrás.

E) Körző-cselek $\left\{ \begin{array}{l} a) \text{ körzőcsel-szúrás.} \\ b) \text{ körzőcsel-vágás.} \end{array} \right.$

F) Váltó-szúrócselek $\left\{ \begin{array}{l} a) \text{ az ellenfél egyszerű háritásának megkerülésével.} \\ b) \text{ „ „ „ ellen „ „} \end{array} \right.$

G) Ütőcselek a) egyszerű-ütőcsel, b) ellenütő-csel, c) féllenütő-csel, d) váltó-ütőcsel és e) fokütő-csel.

H) Kötöttszúró-cselek.

Fenti cseleket minden kardállásból, hol meghívás ellen hol pedig kötésből, úgy helyben mint előre-menettel gyakorolni kell.

Amint az alábbi példákból is látható, némely cselt kardlendítéssel, másokat pedig lendítés nélkül, vagyis a legrövidebb úton hajtunk végre. A cselek helyes végrehajtása és ellenőrizhetése végett arra kell törekedni, hogy a cselet követő vágás (szúrás) tökéletes legyen, tehát a mester engedje magát eltalálni.

36. Vágócsel-vágás.

Példa.

Mester:

Tanítvány:

1. Terc-meghívás.

Terc-állásból.

Fejcsel, a mester kvinthárítása megkerülésével; oldal
 (l.) b. arc } vágás.
 „ mell
 „ has }

2. Terc-meghívás.

Terc-állásból.

Belső-arccsel, a mester kvárhárítása megkerülésével; (kupé) fej
 „ k. arc } vágás.
 „ kar }

3. Terc-meghívás.

Szekond-állásból.

(l.) Mellcsel, a mester kvárhárítása megkerülésével; (alsó-lendítés*-el) k. arc
 „ kar } vágás.
 „ fej }

4. Terc-meghívás.

Terc-állásból.

Mellcsel, a mester félellen-prímhárítása megkerülésével; oldal
 kar } vágás.
 k. arc }

*) Az „alsó-lendítés“ végrehajtásánál az ellenfél pengéjének megkerülése a kosár alatt a kitérő-szúráshoz hasonló mozdulattal történik lendítéssel, ezt a rövidség kedvéért (a. l.)-lel jelöljük meg.

Régebben ezt a cselet „passé“-cselnek nevezték.

5. Terc-meghívás.

Terc-állásból.

Hascsel, a mester prímhárítása megkerülésével;

oldal	} vágás.
kar	
k. arc	

6. Szekond-meghívás.

Terc-állásból.

Külső-arccsel, a mester terchárítása megkerülésével;

(kupé) fej	} vágás.
(l.) b. arc	
„ mell	
„ has	
„ oldal	

7. Szekond-meghívás.

Terc-állásból.

Fejcsel, a mester kvinthárítása megkerülésével;

(l.) b. arc	} vágás.
„ mell	
„ has	
„ oldal	

8. Szekond-meghívás.

Terc-állásból.

Mellcsel, a mester félellen-kvárthárítása megkerülésével; (kupé) vagy (a. l.) k. arc

„ „ „ fej	} vágás.
„ „ „ kar	

9. Szekond-meghívás.

Terc-állásból.

Belső arccsel, a mester prímhárítása megkerülésével;

oldal	} vágás.
kar	
k. arc	

10. Kvint-meghívás.

Terc-állásból.

Oldalcsel, a mester szekondhárítása megkerülésével;

kar	} vágás.
k. arc	
(l.) fej	
„ b. arc	

11. Kvint-meghívás.

Terc-állásból.

Oldalcsel, a mester mélyterchárítása
megkerülésével; (l.) fej
„ b. arc } vágás.
„ mell

12. Kvint-meghívás.

Terc-állásból.

Mellcsel, a mester kvárhárítása megkerülé-
sével; (kupé) vagy (a. l.) kar
k. arc } vágás.
fej

13. Kvint-meghívás.

Terc-állásból.

Mellcsel, a mester prímhárítása meg-
kerülésével; oldal
kar } vágás.
k. arc

14. Kvárt-meghívás.

Terc-állásból.

Oldalcsel, a mester félellen-szekond hári-
tása megkerülésével; kar
k. arc } vágás.
(l.) fej
„ b. arc

15. Kvárt-meghívás.

Tercállásból.

Fejcsel, a mester kvinthárítása meg-
kerülésével; (l.) b. arc
„ mell } vágás.
„ has
oldal

16. Kvárt-meghívás.

Tercállásból.

Külsőarccsel, a mester terchárítása
megkerülésével; (kupé) fej
(l.) b. arc } vágás.
„ mell
„ has
oldal

17. Prím-meghívás.

Tercállásból.

Külsőarccsel, a mester terchárítása
 megkerülésével; (kupé) fej
 (l.) b. arc }
 „ mell } vágás.
 „ has }
 oldal }

18. Prím-meghívás.

Tercállásból.

Oldalcsel, a mester szekondhárítása
 megkerülésével; kar
 k. arc }
 (l.) fej } vágás.
 „ b. arc }

37. Vágócsel-szúrás.

A) tanítvány bármely lehető kardállásból helyben és előremenettel.)

Példa.

*Mester:**Tanítvány:*

1. Terc-meghívás.	Fejcsel, a mester félellen kvinthárítása megkerülésével; szúrás alul.
2. Terc-meghívás.	Belsőarccsel, a mester kvárthárítása megkerülésével; (a. l.), szúrás kívül.
3. Terc-meghívás.	Belsőarccsel, a mester prímhárítása megkerülésével; szúrás alul.
4. Terc-meghívás.	Mell- v. hascsel, a mester félellenprímhárítása megkerülésével; szúrás alul.
5. Terc-meghívás.	Oldalcsel, a mester szekondhárítása megkerülésével; szúrás fölül.
6. Szekond-meghívás.	Külsőarccsel, a mester terchárítása megkerülésével; szúrás alul.
7. Szekond-meghívás.	Fejcsel, a mester kvinthárítása megkerülésével; szúrás alul.
8. Szekond-meghívás.	Belsőarccsel, a mester prímhárítása megkerülésével; szúrás alul.

9. Kvint-meghívás. Mell- vagy belsőarccsel, a mester primhárítása megkerülésével; szúrás alul.
10. Kvint-meghívás. Oldalcel, a mester szekondhárítása megkerülésével; szúrás fölül.
11. Kvint-meghívás. Mell- v. belsőarccsel, a mester kvárthárítása megkerülésével; (a. l.) szúrás kívül.
12. Kvárt-meghívás. Fejcsel, a mester kvinthárítása megkerülésével; szúrás alul.
13. Kvárt-meghívás. Külsőarccsel, a mester terchárítása megkerülésével; szúrás alul.
14. Kvárt-meghívás. Oldalcel, a mester félellenszekond hárítása megkerülésével; szúrás fölül.
15. Prím-meghívás. Külsőarccsel, a mester terchárítása megkerülésével; szúrás alul.
16. Prím-meghívás. Oldalcel, a mester szekondhárítása megkerülésével; szúrás fölül.
17. Prím-meghívás. Fejcsel, a mester kvinthárítása megkerülésével; szúrás alul.

38. Szúrócsel-vágás.

(A tanítvány bármely kardállásából helyben valamint előremenettel).

Példa.

Mester:

Tanítvány:

1. Terc-meghívás.

Szúrócsel belül, a mester kvárthárítása megkerülésével; (kupé) fej }
 „ k. arc } vágás.
 „ kar }

2. Terc-meghívás.

Szúrócsel belül, a mester kvárthárítása megkerülésével; (a. l.) kar }
 „ k. arc } vágás.
 (l.) fej }

3. Terc-meghívás.

Szűrőcsel belül fölül a mester féellenkvint-
hárítása megkerülésével; oldal }
mell } vágás.
has }

4. Terc-meghívás.

Szűrőcsel belül alul, a mester féellenprím-
hárítása megkerülésével; oldal }
k. arc } vágás.
fej }

5. Szekond-meghívás.

Szűrőcsel fölül, a mester kvinthárítása
megkerülésével; (l.) b. arc }
oldal } vágás.
(l.) mell }
„ has }

6. Szekond-meghívás.

Szűrőcsel fölül, a mester terchárítása
megkerülésével; (kupé) fej }
(l.) b. arc } vágás.
„ mell }
„ has }
oldal }

7. Szekond-meghívás.

Szűrőcsel fölül, a mester féellenkvárthá-
rítása megkerülésével; (kupé) fej }
„ kar } vágás.
„ k. arc }

8. Szekond-meghívás.

Szűrőcsel felül, a mester féellenkvárthá-
rítása megkerülésével; (a. l.) kar }
„ k. arc } vágás.
„ fej }

9. Prím-meghívás.

Szűrőcsel alul, a mester szekondhá-
rítása megkerülésével; kar }
k. arc } vágás.
fej }
b. arc }

10. Prím-meghívás.

Szűrőcsel fölül, a mester terchárítása megkerülésével; }
 (kupé) fej }
 (l.) b. arc } vágás.
 „ mell }
 „ has }
 oldal }

11. Kvárt-meghívás.

Szűrőcsel kívül, a mester terchárítása megkerülésével; }
 oldal }
 (kupé) fej } vágás.
 (l.) b. arc }
 „ mell }
 „ has }

12. Kvárt-meghívás.

Szűrőcsel kívül fölül, a mester kvinthárítása megkerülésével; }
 oldal }
 (l.) b. arc } vágás.
 „ mell }
 „ has }

13. Kvint-meghívás.

Szűrőcsel alul, a mester szekondhárítása megkerülésével; }
 kar }
 k. arc } vágás.
 fej }
 (l.) b. arc }

14. Kvint-meghívás.

Szűrőcsel alul, a mester mélykvárt (2.) hárítása megkerülésével; }
 kar }
 k. arc } vágás.
 (l.) fej }
 „ b. arc }

39. Szűrőcsel-szúrás.

(A tanítvány bármely lehető kardállásából helyben és előremenettel.)

Példa.

Mester :

Tanítvány :

1. Terc-meghívás

Szűrőcsel belül, a mester kvárthárítása megkerülésével; (a. l.) szúrás kívül.

2. Terc-meghívás.	Szúrócsel belül fölül a mester félellenkvinhárítása megkerülésével; szúrás alul.
3. Terc-meghívás.	Szúrócsel belül, a mester félellenprímhárítása megkerülésével; szúrás alul.
4. Szekond-meghívás.	Szúrócsel fölül, a mester terchárítása megkerülésével; szúrás belül.
5. Szekond-meghívás.	Szúrócsel felül, a mester félellenkvárt-hárítása megkerülésével; (a. l.) szúrás kívül.
6. Szekondmeghívás.	Szúrócsel fölül, a mester kvinthárítása megkerülésével; szúrás alul.
7. Prímmeghívás.	Szúrócsel alul, a mester szekondhárítása megkerülésével; szúrás fölül.
8. Kvártmeghívás.	Szúrócsel kívül fölül, a mester kvint-hárítása megkerülésével; szúrás alul.
9. Kvintmeghívás.	Szúrócsel alul, a mester szekondhárítása megkerülésével; szúrás fölül.
10. Kvintmeghívás.	Szúrócsel alul, a mester mélykvárt (2.) háritása megkerülésével, szúrás fölül.

40. Körző-cselek.

A körzőcsel, mint valamely támadás bevezetése az ellenfél bármely meghívására történhetik, még pedig oly módon, hogy mi szúrást színlelünk vagyis cselezünk és az ellenfél „ellenhárítása“ megkerülésével a nyitott résbe vágunk vagy szúrunk.

A körzőcsel csak akkor fog sikerülni, ha a szúrócsel közel az ellenfél kosara felé irányul, mert csakis így adunk neki alkalmat az ellenhárításszerű mozdulatra.

Ezen cseleket követheti: a) szúrás, b) vágás.

a) Körzőcsel-szúrás.

(A tanítvány bármely kardállásából helyben és előremenettel).

Példa:

Mester:

Tanítvány:

1. Tercmeghívás.	Szúrócsel belül, a mester ellenterc-hárítása megkerülésével; szúrás belül.

2. Szekondmeghívás. Szúrócsel fölül, a mester ellenszekondhárítása megkerülésével ; szúrás fölül.
3. Prímmeghívás. Szúrócsel alul, a mester ellenprímhárítása megkerülésével ; szúrás alul.
4. Kvártmeghívás. Szúrócsel kívül, a mester ellenkvárt-hárítása megkerülésével ; szúrás kívül.
5. Kvintmeghívás. Szúrócsel alul, a mester ellenkvinthárítása megkerülésével ; szúrás alul.

b) Körzőcsel-vágás.

(A tanítvány bármely kardállásából helyben és előremenettel).

Példa :

Mester :

Tanítvány :

1. Tercmeghívás. Szúrócsel, a mester ellenhárítása megkerülésével ; oldal
(1.) b. arc	}	vágás.
„ mell		
(kupé) fej		
2. Szekondmeghívás. Szúrócsel, a mester ellenszekondhárítása megkerülésével ;
k. arc	}	vágás.
(1.) fej		
„ b. arc		
3. Prímmeghívás. Szúrócsel, a mester ellenprímhárítása megkerülésével ;
oldal	}	vágás.
kar		
k. arc		
4. Kvintmeghívás. Szúrócsel, a mester ellenkvinthárítása megkerülésével.
oldal	}	vágás.
(1.) b. arc		
„ mell		
„ has		

5. Kvártmeghívás.

Szúrócsel, a mester ellenkvártháritása megkerülésével;

(a. l.) k. arc	}	vágás.
„ fej		
(kupé) k. arc		
„ fej		

41. Váltósúrócselek.

A váltósúrócselek csak kötésből indulhatnak ki és két osztályba osztjuk, úgy mint:

- a) váltósúrócselek az ellenfél egyszerű háritásának megkerülésével és
 b) váltósúrócselek az ellenfél ellenháritásának megkerülésével.

a) Váltósúrócselek az ellenfél egyszerű háritásának megkerülésével.

Példa:

*Mester:**Tanítvány:*

1. Terckötés.

Váltósúrócsel belül, a mester kvártháritása megkerülésével;

(kupé) fej	}	vágás.
„ k. arc		
(a. l.) k. arc		
„ fej		

szúrás kívül.

2. Terc-kötés.

Váltósúró-csel belül, a mester félellen primháritása megkerülésével;

oldal	}	vágás.
kar		
szúrás alul.		

3. Szekond-kötés.

Váltósúró-csel fölül, a mester tercháritása megkerülésével;

(kupé) fej	}	vágás.
(l.) b. arc		
„ mell		
„ has		

szúrás belül.

4. Szekond-kötés.

Váltószűrő-csel fölül, a mester kvintháritása megkerülésével; (l.) b. arc }
 „ mell } vágás.
 „ has }
 szűrés alul.

5. Prím-kötés.

Váltószűrő-csel alul, a mester szekondháritása megkerülésével; kar }
 k. arc } vágás.
 fej }
 (l.) b. arc }
 szűrés fölül.

6. Kvárt-kötés.

Váltószűrő-csel kívül, a mester tercháritása megkerülésével; (kupé) fej }
 (l.) b. arc } vágás.
 „ mell }
 „ has }
 oldal }
 szűrés belül.

7. Kvint-kötés.

Váltószűrő-csel alul, a mester szekondháritása megkerülésével; kar }
 k. arc } vágás.
 fej }
 (l.) b. arc }
 szűrés fölül.

8. Kvint-kötés.

Váltószűrő-csel alul, a mester mélykvárt (2.) háritása megkerülésével; kar }
 k. arc } vágás.
 (l.) fej }
 „ b. arc }
 szűrés fölül.

b) Váltósúró-csel, az ellenfél ellenhárításának megkerülésével.

Példa.

Mester :

Tanítvány:

1. Terc-kötés.

Váltósúró-csel belül, a mester ellenterchárítása megkerülésével;

(kupé) fej	} vágás.
(l.) b. arc	
„ mell	
„ has	
oldal	} szúrás belül.
szúrás belül.	

2. Szekond-kötés.

Váltósúró-csel fölül, a mester ellenszekondhárítása megkerülésével; kar

k. arc	} vágás.
(l.) fej	
„ b. arc	
szúrás fölül.	

3. Prím-kötés.

Váltósúró-csel alul, a mester ellenprímhárítása megkerülésével; oldal

kar	} vágás.
szúrás alul.	

4. Kvárt-kötés.

Váltósúró-csel kívül, a mester ellenkvárt hárítása megkerülésével (kupé) fej

„ k. arc	} vágás.
„ kar	
szúrás kívül.	

5. Kvárt-kötés.

Váltósúró-csel kívül, a mester ellenkvárt hárítása megkerülésével; (a. l.) kar

„ k. arc	} vágás.
„ fej	
szúrás kívül.	

6. Kvint-kötés.

Váltósúró-csel alul, a mester ellenkvint-hárítása megkerülésével; oldal

(l.) b. arc } vágás.
 „ mell }
 „ has }
 szúrás alul.

42. Ütő-cselek.

Az ütőcsel pengetámadás s arra való, hogy az ellenfélnek pengéjét a vonalból kiüssük s az előállott részbe cselezzünk, ha azután ellenfelünk ezt elhárítani törekszik, mi a hárítást megkerülve az ujonnan keletkezett részbe vágunk vagy szúrunk. Alkalmazható *lazán* tartott penge ellen s végrehajtandó saját pengénk közepének vagy erősségének élével vagy fokával (de nem laposan) az ellenfél pengéjének közepére.

Ha nagy vívótávolságból támadunk, három mozdulat különböztethető meg, úgymint: 1. a kardütés, 2. az előremenéssel összekötött csel s a 3. a kitöréssel végrehajtott vágás vagy szúrás.

Ütőcsel nagyon sokféle van, könnyebb áttekinthetés végett öt csoportba osztjuk és pedig:

- a) egyszerű-ütőcselek;
- b) ellen- „
- c) féellen- „
- d) váltó- „
- e) fok- „

Az ütőcsel eszközölhető meghívásból vagy kötésből.

Az ütőcsel csak akkor sikerül, 1. ha ellenfelünk szándékunkat előre észre nem veszi, 2. ha az ütés elég erős volt arra, hogy az ellenfél a kard pengéjét a vonalból valóban kiüsse és 3. ha az elütést a támadás azonnal követheti.

a) Egyszerű ütőcselek.

Példa.

(Közép és nagy vívótávolságból).

Mester:

Tanítvány:

1. Kard középvonásban.

Szekondmeghívásból.

Kvintütés oldalcsel, a mester szekond-hárítása megkerülésével;

kar }
 k. arc } vágás.
 fej }
 (l.) b. arc }
 szúrás fölül.

2. Kard középvonalban.

Szekondmeghívásból.

Kvintütés oldalcsel, a mester mélyterc-
hárítása megkerülésével ;

(l.) fej	}	vágás.
„ b. arc		
„ mell		

szúrás belül.

3. Kard középvonalban.

Szekondmeghívásból.

Kvintütés b. mellcsel, a mester kvárt-
hárítása megkerülésével ;

(kupé) fej	}	vágás.
„ k. arc		
(a. l.) fej		
„ k. arc		

szúrás kívül.

4. Kard középvonalban.

Szekondmeghívásból.

Kvintütés mellcsel, a mester prímhári-
tása megkerülésével ;

oldal	}	vágás.
kar		
k. arc		

szúrás alul.

5. Kard középvonalban.

Kvártmeghívásból.

Tercütés oldalcsel, a mester szekond-
hárítása megkerülésével ;

k. arc	}	vágás.
kar		
(l.) fej		
„ b. arc		

szúrás fölül.

6. Kard középvonalban.

Tercmeghívásból.

Kvártütés k. arccsel, a mester ellen-
terchárítása megkerülésével ;

oldal	}	vágás.
(l.) b. arc		
„ mell		
„ has		

szúrás alul.

7. Kard középvonalban.

Tercmeghívásból.

Kvártütés fejcsel, a mester féllenkvint-hárítása megkerülésével ;

oldal	}	vágás.
(l.) b. arc		
„ mell		
„ has		
szűrés alul.		

8. Kard alsóvonalban.

Kvintmeghívásból.

Szekondütés k. arccsel, a mester terc-hárítása megkerülésével ;

(kupé) fej	}	vágás.
(l.) b. arc		
„ mell		
oldal		
szűrés belül.		

9. Kard alsóvonalban.

Tercmeghívásból.

Szekondütés fejcsel, a mester kvint-hárítása megkerülésével ;

oldal	}	vágás.
(l.) b. arc		
„ mell		
„ has		
szűrés alul.		

b) Ellenütő cselek.

A tanítvány „meghívás“-ban áll, a mozdulatot a megfelelő ellenhárításszerű ütéssel kezdi meg.

Példa.

(Közép és nagy vivótávolságból.)

Mester:

Tanítvány:

1. Kard középvonalban.

Tercmeghívásból.

Ellentercütés oldalcsel, a mester szekondhárítása megkerülésével ;

k. arc	}	vágás.
(l.) fej		
„ b. arc		
szűrés fölül.		

2. Kard középvonalonban.

Tercmeghívásból.

Ellentercütés (l.) mellcsel, a mester kvárhárítása megkerülésével ;

(kupé) fej	}	vágás.
„ k. arc		
(a. l.) k. arc		
„ fej		
„ kar		
		szúrás kívül.

3. Kard középvonalonban.

Kvártmeghívásból.

Ellenkvártütés fejcsel, a mester fél-ellenkvinthárítása megkerülésével ;

oldal	}	vágás.
(l.) b. arc		
„ mell		
„ has		
		szúrás alul.

4. Kard középvonalonban.

Kvártmeghívásból.

Ellenkvártütés mellcsel, a mester kvárhárítása megkerülésével ;

(kupé) fej	}	vágás.
„ k. arc		
(a. l.) k. arc		
„ fej		
		szúrás kívül.

5. Kard középvonalonban.

Kvártmeghívásból.

Ellenkvártütés k. arc-csel, a mester ellenterchárítása megkerülésével ;

(kupé) fej	}	vágás.
(l.) b. arc		
„ mell		
„ has		
oldal		
		szúrás alul.

6. Kard felsővonalban.

Kvintmeghívásból.

Ellenkvintütés oldalcsel, a mester szekondhárítása megkerülésével;

k. arc	}	vágás.
(l.) fej		
„ b. arc		

szúrás fölül.

7. Kard felsővonalban.

Kvintmeghívásból.

Ellenkvintütés szúrócsel alul, a mester mélykvárt (2) hárítása megkerülésével;

k. arc	}	vágás.
(l.) fej		
„ b. arc		

szúrás fölül.

8. Kard alsóvonalban.

Szekondmeghívásból

Ellenszekondütés k. arc-csel, a mester terchárítása megkerülésével;

(kupé) fej	}	vágás.
(l.) b. arc		
„ mell		
„ has		

szúrás alul.

9. Kard alsóvonalban.

Szekondmeghívásból.

Ellenszekondütés fej-csel, a mester kvinthárítása megkerülésével;

oldal	}	vágás.
(l.) b. arc		
„ mell		
„ has		

szúrás alul.

10. Kard alsóvonalban.

Szekondmeghívásból.

Ellenszekondütés b. arccsel, a mester fél-ellenkvárhárítása megkerülésével;

(kupé) fej	}	vágás.
„ k. arc		
(a. l.) k. arc		
„ fej		

szúrás kívül.

11. Kard alsóvonalban.

Prímmeghívásból.

Ellenprímütés oldalcsel, a mester ellen-
szekondhárítása megkerülésével ;

kar	}	vágás.
k. arc		
fej		
(l.) b. arc		

szúrás fölül.

12. Kard alsóvonalban

Prímmeghívásból.

Ellenprímütés (l.) fejcsel, a mester kvint-
hárítása megkerülésével ;

oldal	}	vágás.
(l.) b. arc		
„ mell		
„ has		

szúrás alul.

c) Félellenütő-cselek.

E gyakorlatok csak a „terc“- , „szekond“- és „kvárt“-meghí-
vásból hajthatók végre, — helyben valamint „előre“ mozdulattal.

Példa.

*Mester :**Tanítvány :*

1. Kard-középvonalban.

Tercmeghívásból.

Félellenkvintütés oldalcsel, a mester sze-
kondhárítása megkerülésével ;

k. arc	}	vágás.
fej		
(l.) b. arc		

szúrás fölül.

2. Tercállás.

Szekondmeghívásból.

Félellenkvártütés k. arccsel, a mester ellen-
terchárítása megkerülésével ;

oldal	}	vágás.
(kupé) fej		
(l.) b. arc		
„ mell		
„ has		

szúrás belül.

3. Tercállás.

Szekondmeghívásból.

Féll ellenkvártütés fejcsel, a mester fél-
ellenkvinthárítása megkerülésével ;

(l.) b. arc	}	vágás.
„ mell		
„ has		
„ oldal		

szűrés alul.

4. Kard-alsóvonalban.

Tercmeghívásból.

Féll ellenprímütés (l.) fejcsel, a mester
kvinthárítása megkerülésével ;

oldal	}	vágás.
(l.) mell		
„ has		

szűrés alul.

5. Kard-alsóvonalban.

Tercmeghívásból.

Féll ellenprímütés oldalcsel, a mester ellen-
szekondhárítása megkerülésével ;

k. arc	}	vágás.
(l.) fej		
„ b. arc		

szűrés fölül.

d) Váltó ütőcselek.

Az alább felsorolt gyakorlatok csak kötésből indulnak ki.

Példa.

Mester :

Tanítvány :

1. Kard középvonalban.

Terckötésből.

Váltóütés kvártba fejcsel, a mester fél-
ellen-kvinthárítása megkerülésével ;

(l.) b. arc	}	vágás.
„ mell		
„ has		
„ oldal		

szűrés alul.

2. Kard középvonalban.

Kvártkötésből.

Váltó-ütés kvintbe oldalcsel, a mester szekondhárítása megkerülésével;

	kar	}	vágás.
	k. arc		
(l.)	fej		
„	b. „		
	szúrás fölül.		

3. Kard középvonalban.

Kvártkötésből,

Váltó-ütés tercbe oldalcsel, a mester szekondhárítása megkerülésével;

	k. arc	}	vágás.
(l.)	fej		
„	b. „		
„	mell		
	kar		
	szúrás fölül.		

4. Kard középvonalban.

Terckötésből.

Váltó-ütés kvártba mellcsel, a mester kváarthárítása megkerülésével;

	(kupé) fej	}	vágás.
	„ k. arc		
(a. l.)	„ „		
„	fej		
	szúrás kívül.		

5. Kard alsóvonalban.

Szekondkötésből.

Váltó-ütés primbe vagy fokütés, oldalcsel, a mester ellenszekondhárítása megkerülésével;

	kar	}	vágás.
	k. arc		
	fej		
(l.)	b. arc		
„	mell		
	szúrás fölül.		

6. Kard alsóvonalban.

Szekondkötésből

Váltó-ütés prímbel (l.) fejcsel, a mester kvinthárítása megkerülésével;

(l.) b. arc	} vágás.
„ mell	
„ has	
oldal	
szúrás alul.	

e) Fokütőcselek.

Példa.

*Mester:**Tanítvány:*

1. Terc állás.

Tercmeghívásból.

Fokütés, k. arccsel, a mester ellenterc-hárítása megkerülésével;

oldal	} vágás.
(kupé) fej	
(l.) b. arc	
„ mell	
„ has	
szúrás alul.	

2. Terc állás.

Tercmeghívásból.

Fokütés fejcsel, a mester féllenkvint-hárítása megkerülésével;

oldal	} vágás.
l. mell	
„ has	
szúrás alul.	

3. Szekond állás.

Szekondmeghívásból.

Fokütés oldalcsel, a mester ellen-szekondhárítása megkerülésével;

kar	} vágás.
k. arc	
fej	
b. arc	
szúrás fölül.	

43. Kötött szűrő-cselek.

A kötöttszűrőcselt előrenyújtott és a vonalban mereven tartott penge ellen alkalmazzuk és pedig úgy, hogy az ellenfél penge gyengéjét a saját kardunk erőssével lekötjük s az ellenfél pengéjén — anélkül, hogy azt elhagynók — előre csúszva szúrást színlelünk, s az ellenfél nyomó hártásának engedve s azt megkerülve a keletkezett részbe vágunk vagy szúrunk.

Példa.

Mester:

Tanítvány:

(Közép- és nagy vívótávolságból).

1. Kard középvonásban.

Szekondmeghívás.

Terc kötöttszűrőcsel, a mester terc-hártása megkerülésével; szúrás alul oldalvágás karvágás.

2. Kard alsóvonásban.

Tercállásból.

Szekond kötöttszűrőcsel, a mester szekondhártása megkerülésével; szúrás fölül karvágás k. arc „ fej „ l.b. arcvágás.

VIII. FEJEZET.

Visszavágások (riposten).

Amint már leírtam, minden sikerült háritás után vágást mérünk az ellenfélre; ha az ellenfél ilyenkor kitörésben lévén, helyből is elérhető, a végrehajtott vágást visszavágásnak nevezzük. Végrehajtása akkor fog sikerülni, ha a háritás a végső pillanatban történik, de elég erővel, nehogy az ellenfél ütése átvágja; továbbá a visszavágás történjék nagyon gyorsan, hogy az ellenfélt még kitörésben elérhessük.

Vannak 1. egyszerű visszavágások.

2. cselvisszavágások. (l. 55. pont.)

3. ellenvisszavágások. (l. 53. pont.)

1. Egyszerű visszavágások.

Az egyszerű visszavágást megelőzheti:

a) egyszerű háritás

b) ellen „

c) félellen „

d) engedő háritás, sőt összetett háritások is.

44. a) Egyszerű háritás és egyszerű visszavágás.

Az alább felsorolt háritások és visszavágások a tanítvány bármely meghívására vagy kötésből kiindulva gyakorolhatók. A mester minden lehető kardállásból vagy a tanítvány bármely kötéséből támadhat egyszerű vágásokkal vagy váltószúrásokkal és kötés vagy ütés utáni vágásokkal is; a két utóbbi művelet csakis vonalban tartott penge ellen történik.

1. Példa.

Mester:

Tanítvány:

Tercállás.

Szekondmeghívás.

1. Fejvágás.	Kvindháritás	és minden lehető visszavágás.
2. Külső arcvágás.	Tercháritás	„ „ „ „
3. Mell- v. hasvágás.	Prím- v. kvárháritás	„ „ „ „

Tercállás.

1. Oldalvágás.	Szekondhárítás és minden lehető visszavágás.
2. Oldalvágás.	Mélyterc " " " " "
3. Mellvágás.	Kvárt " " " " "
4. Hasvágás.	Mélykvárt(1.) " " " " "

Kvintmeghívás v. kötés.

Tercállás.

1. Fejvágás.	Kvintmeghívás és minden lehető visszavágás.
2. Belsőarcvágás.	Kvárt " " " " "
3. Mellvágás.	Prím " " " " "
4. Oldalvágás.	Szekond " " " " "

Tercmeghívás v. kötés.

Tercállás.

1. Fejvágás.	Kvintmeghívás és minden lehető visszavágás.
2. Külsőarcvágás.	Terc " " " " "
3. Karvágás kívül.	Terc " " " " "

Kvártmeghívás v. kötés.

Tercállás.

1. Oldalvágás.	Szekondhárítás és minden lehető visszavágás.
2. Külsőarcvágás.	Terc " " " " "
3. Fejvágás.	Kvint " " " " "

Prímmeghívás v. kötés.

2. Példa.

Mester:

Tanítvány:

Kvártmeghívásból.

Kard középvonalban.

1. Tercütés oldalvágás.	*) Szekondhárítás és minden lehető visszavágás.
2. Tercütés (l.) mellvágás.	Kvártmeghívás és minden lehető visszavágás.

Tercmeghívásból.

Kard középvonalban.

1. Kvártütés fejvágás.	Félellenkvintmeghívás és minden lehető visszavágás.
2. Kvártütés k. arcvágás.	Ellenterchárítás és minden lehető visszavágás.
3. Kvártütés mellvágás.	Félellenprímmeghívás és minden lehető visszavágás.

*) Az ütés elől nem szabad kitérni.

	Szekondmeghívásból.	Kard középvonalonban.
1.	Kvintütés oldalvágás.	Szekondhárítás és minden lehető visszavágás.
2.	Kvintütés oldalvágás.	Mélyterchárítás és minden lehető visszavágás.
3.	Kvintütés mellvágás.	Kvárthárítás és minden lehető visszavágás.
4.	Kvintütés b. arcvágás.	Prím " " " " "
	Kvintmeghívásból.	Kard-alsóvonalonban.
1.	Szekondütés k. arcvágás.	Terchárítás és minden lehető visszavágás.
2.	Szekondütés fejevágás.	Kvint " " " " "
	Szekondmeghívásból.	Kard alsóvonalonban.
1.	Prímütés oldalvágás.	Ellenszekondhárítás és minden lehető visszavágás.
2.	Prímütés (l.) fejevágás.	Kvintthárítás és minden lehető visszavágás.

b) Ellenhárítások és minden lehető visszavágás.

Példa.

Mester:

Tanítvány:

	A lehető kardállásból.	Tercmeghívás v. kötés.
1.	Szúrás v. váltószúrás.	Ellenterchárítás és minden lehető visszavágás.
		Szekondmeghívás v. kötés.
2.	Szúrás v. váltószúrás.	Ellenszekondhárítás és minden lehető visszavágás.
		Kvintmeghívás v. kötés.
3.	Szúrás v. váltószúrás.	Ellenkvintthárítás és minden lehető visszavágás.
		Kvartmeghívás v. kötés.
4.	Szúrás v. váltószúrás.	Ellenkvárthárítás és minden lehető visszavágás.
		Prímmeghívás v. kötés.
5.	Szúrás v. váltószúrás.	Ellenprímhárítás és minden lehető visszavágás.

c) Félellenhárítások és minden lehető visszavágás.

Példa.

Mester :

Tanítvány :

A lehető kardállásból.

Tercmeghívás v. kötés.

1. Fejvágás v. váltószúrás.

Félellenkvinthárítás és minden lehető visszavágás.

2. Mellvágás v. váltószúrás.

Félellenprimhárítás és minden lehető visszavágás.

3. Belsőarcvágás v. váltószúrás.

Szekondmeghívás v. kötés.
Félellenkvárthárítás és minden lehető visszavágás.

4. Oldalvágás.

Kvártmeghívás.
Félellenszekondhárítás és minden lehető visszavágás.

d) Engedőhárítások és minden lehető visszavágás.

Példa.

Mester :

Tanítvány :

Terckötés.

Kard-középvonalban.

1. Kötöttszúrás fölül.

Primengedőhárítás és minden lehető visszavágás.

Szekondkötés.

Kard-alsóvonalban.

2. Kötöttszúrás alul.

Kvártengedőhárítás és minden lehető visszavágás.

Tercállás.

Kvintállás.

3. * Fokütés-fejvágás.

Szextengedőhárítás és minden lehető visszavágás.

Kvártállás.

Kvártállás.

4. Fokütés-mellvágás.

Primengedőhárítás és minden lehető visszavágás.

Szekondállás.

Primállás.

5. Belső ütés és hasvágás.

Mélykvárt (1) engedőhárítás és minden lehető visszavágás.

* Az ütés elől nem szabad kitérni.

Tercmeghívás.	Tercállás.
6. Fokütés és k. arcvágás.	Szeptímenyedőhárítás és minden lehető visszavágás.

Szekondmeghívás.	Szekondállás.
7. Fok-v. primütés oldalvágás.	Mélytercenedőhárítás és minden lehető visszavágás.

45. Összetett háritások.

Az összetett háritás két gyorsan egymás után történő de különböző fajta háritás, amelyek közül az első nem érvényesülhet, mert csel ellen akartuk alkalmazni. Az összetett háritás össze lehet téve a) két egyszerű háritásból (egy levegő- és egy igazi háritás), b) egy ellen- és egy egyszerű háritás vagy megfordítva, c) egy féllellen- és egy egyszerű háritásból; mindezeket természetesen a visszavágás azonnal kövesse.

a) Két egyszerű háritás és minden lehető visszavágás.

Példa.

<i>Mester:</i>	<i>Tanítvány:</i>
Tercállásból.	Szekondmeghívás.
1. Külsőarccsel-oldalvágás.	(Terc-*) Szekondhárítás és minden lehető visszavágás.
2. Fejcsel-oldalvágás.	(Kvint-) mélyterchárítás és minden lehető visszavágás.
3. Fejcsel-mellvágás.	(Kvint-) primhárítás és minden lehető visszavágás.
4. Külsőarccsel b. arcvágás.	(Terc-) kvárhárítás és minden lehető visszavágás.
5. Fejcsel-szúrás alul.	(Kvint-) mélykvárt (2). minden lehető visszavágás.

Tercállásból.	Kvintmeghívás.
1. Oldalcsel- k. arcvágás.	(Szekond-) terchárítás és minden lehető visszavágás.

*) Ezen háritás atatt levegőhárítás értendő, éppen úgy, mint valamennyi zárójel közé rekesztett alatt.

2. Oldalcsel-fejvágás. (Mélyterc-) kvinthárítás és minden lehető visszavágás.
3. Oldalcsel- b. arcvágás. (Szekond-) prímhárítás és minden lehető visszavágás.
4. Mellcsel- (kupé) fejvágás. (Kvárt-) kvinthárítás és minden lehető visszavágás.
5. Hascsel-oldalvágás. (Prím-) szekondhárítás és minden lehető visszavágás.
6. Oldalcsel-szúrás fölül. (Szekond-) terchárítás és minden lehető visszavágás.

Tercállásból.

Kvártmeghívás.

1. Külsőarccsel-oldalvágás. (Terc-) szekondhárítás és minden lehető visszavágás.
2. „ -mellvágás. (Terc-) kvárhárítás és minden lehető visszavágás.
3. Fejcsel-oldalvágás. (Kvint-) szekondhárítás és minden lehető visszavágás.

Tercállásból.

Tercmeghívás.

1. Fejcsel-oldalvágás. (Félellenkvint-) szekondhárítás és minden lehető visszavágás.
2. Fejcsel-mellvágás. (Félellenkvint-) kvárhárítás és minden lehető visszavágás.
3. Mellcsel k. arcvágás. (Kvárt-) terchárítás és minden lehető visszavágás.
4. Oldalcsel-fejvágás. (Szekond-) kvinthárítás és minden lehető visszavágás.

Tercállás.

Prímmeghívás.

1. Oldalcsel k. arcvágás. (Szekond-) terchárítás és minden lehető visszavágás.
2. Külsőarccsel-oldalvágás. (Terc-) szekondhárítás és minden lehető visszavágás.
3. Fejcsel-mellvágás. (Kvint-) kvárhárítás és minden lehető visszavágás.

a) **Ütő- és kötött cseletáadások elleni háritások és visszavágások.**

Példa.

Mester :

Tanítvány :

Kvintállásból.

Kard-alsóvonalban.

1. Szekondütés - fejcsel - oldalvágás.	(Kvint-) szekondháritás és minden lehető visszavágás.
2. Szekondütés k. arccsel-mellvágás.	(Terc-) primháritás és minden lehető visszavágás.

Kvartállásból.

Tercállás.

Tercütés-oldalcsel fejkvágás.	(Szekond-) kvintháritás és minden lehető visszavágás.

Szekondállásból

Kard-középvonalban.

1. Kvintütés-oldalcsel k. arcvágás.	(Szekond-) tercháritás és minden lehető visszavágás.
2. Kvintütés-oldalcsel-fejkvágás.	(Szekond-) kvintháritás és minden lehető visszavágás.

Kvartmeghívás.

Kard-középvonalban.

1. Ellenkvartütés-fejcsel-oldalvágás.	(Kvint-) szekondháritás és minden lehető visszavágás.
2. Ellenkvartütés k. arccsel-mellvágás.	(ellenterc-) kvartháritás és minden lehető visszavágás.

Szekondmeghívás.

Kard-alsóvonalban.

Ellenszekondütés-k.arccsel-oldalvágás.	(Terc-) szekondháritás és minden lehető visszavágás.

Szekondmeghívás.

Kard középvonalban.

Féllenkvartütés, fejcsel, mellvágás.	(Kvint-) primháritás és minden lehető visszavágás.

Szekondkötés.

Kard alsóvonalban.

Primváltótítés, (1.) fejcsel szúrás alul.	(Kvint-) mélykvart (2.) háritás és minden lehető visszavágás.

Szekondállásból.

Kard középvonalban.

Kötött szúrócsel oldalvágás.	(Terc-) szekondháritás és minden lehető visszavágás.

Tercállásból. Kard alsóvonalban.
 Kötött szűrőcsel k. arcvágás. (Szekond-) terchárítás és minden
 lehető visszavágás.

b) Egy ellen- és egy egyszerű háritás s minden lehető visszavágás.

Példa.

Mester :

Tanítvány :

A lehető kardállásból.

Tercmeghívás v. kötés.

1. Szűrő- v. váltószűrőcsel oldal-
 vágás.

(Ellenterc-) szekondhárítás és min-
 den lehető visszavágás.

2. Szűrő- v. váltószűrőcsel k.
 arcvágás.

Szekondmeghívás v. kötés.

(Ellenszekond-) terchárítás és min-
 den lehető visszavágás.

3. Szűrő- v. váltószűrőcsel fej-
 vágás.

(Ellenszekond) kvinthárítás és min-
 den lehető visszavágás.

4. Szűrő- v. váltószűrőcsel (kupé)
 fejevágás.

Kvártmeghívás v. kötés.

(Ellenkvárt-) kvinthárítás és min-
 den lehető visszavágás stb.

5. Szűrő- v. váltószűrőcsel oldal-
 vágás.

Kvintmeghívás v. kötés.

(Ellenkvint-) szekondhárítás és
 minden lehető visszavágás stb.

6. Szűrő- v. váltószűrőcsel oldal-
 vágás.

Primmeghívás v. kötés.

(Ellenprim-) szekondhárítás és
 minden lehető visszavágás stb.

c) Egy félellen- és egy egyszerű háritás s minden lehető visszavágás.

Példa.

Mester :

Tanítvány :

Tercállásból.

Tercmeghívás.

1. Fejcsel oldalvágás.

(Félellenkvint-) szekondháritás és minden lehető visszavágás stb.

Szekondmeghívás.

2. Belső arccsel (kupé) fejvágás.

(Félellenkvárt-) kvintháritás és minden lehető visszavágás.

Kvártmeghívásból.

3. Oldalcsel k. arcvágás.

(Félellenszekond-) tercháritás és minden lehető visszavágás.

Tercmeghívás.

4. Mellcsel oldalvágás.

(Félellenprim-) szekondháritás és minden lehető visszavágás.

IX. FEJEZET.

Kettős cselek.

A kettős cselek végrehajtása egészen olyan, mint az egyszerű cseleké, azzal a különbséggel, hogy a vágást vagy szúrást két csel előzi meg. A kettős cseleknél is szúrócsellel kezdhetjük meg a támadást és vágással befejezzük vagy fordítva.

Ha ezeket a kettős cseleket „előre“ mozdulattal gyakoroljuk, akkor itt is úgy mint az ütőcseleknél, az első csel helyben történik, a másik cselnél előre megyünk és csak a vágás vagy szúrásnál törünk ki.

A kettős cseleket különféle időbeosztással végre lehet hajtani, mert ez mindig az ellenfél háritásának gyorsaságától függ. Az ütés vagy kötés után végrehajtott kettős cseleket ritkán alkalmazzuk, mert ezek négy mozdulatból állanak, tehát elővágásokra, föltartó szúrásokra vagy ellentámadásokra adnának alkalmat. Ezért csak néhány példát említek belőlök, a vívó tetszése szerint többet összeállíthat.

Megkülönböztetünk:

- a) kettős cseleket egyszerű és félellenháritások megkerülésével.
- b) kettős cseleket egy ellen- és egy egyszerű háritás megkerülésével.

Kettős cselek ütéssel.

- a) egyszerű ütéssel összetett kettős cselek.
- b) ellenütéssel összetett kettős cselek.
- c) félellenütéssel összetett kettős cselek.
- d) fokütéssel összetett kettős cselek.

Kötőttszúró kettős cselek.

46. Kettős cselek egyszerű és félellenhárítások megkerülésével.

Példa.

(Közép- és nagy vívótávolságból.)

Mester:

Tanítvány:

1. Szekondmeghívás.

Bármely lehető kardállásból.

Fejcsel a mester kvinthárítása megkerülésével oldalcsel, a mester szekondhárítása megkerülésével;

k. arc	}	vágás.
kar		
b. arc		
(l.) fej		
szúrás fölül.		

2. Szekondmeghívás.

Szúró- v. k. arccsel, a mester terchárítása megkerülésével (l.) melccsel, a mester kvárhárítása megkerülésével;

(kupé) fej	}	vágás.
„ k. arc		
(a. l.) k. arc		
„ fej		
szúrás kívül.		

3. Szekondmeghívás.

Szúró- v. melccsel, a mester félellenkvárhárítása megkerülésével (kupé) v. (a. l.) k. arccsel, a mester terchárítása megkerülésével;

oldal	}	vágás.
(l.) b. arc		
„ mell		
(kupé) fej		
szúrás alul.		

4. Szekondmeghívás.

K. arccsel a mester terchárítása megkerülésével (l.) has- vagy melccsel, a mester prímhárítása megkerülésével;

oldal	}	vágás.
kar		
k. arc		
szúrás alul.		

1. Kvintmeghívás. Oldalcsel, a mester szekondhárítása megkerülésével k. arccsel, a mester terchárítása megkerülésével ;

(kupé) fej	}	vágás.
(1.) b. arc		
” mell		
” oldal	}	szúrás alul.

2. Kvintmeghívás. Szúrócsel alul, a mester mélykvárt (2.) hárítása megkerülésével (1.) fejcsel, a mester kvinthárítása megkerülésével ;

(1.) b. arc	}	vágás.
” mell		
” has		
” oldal	}	szúrás alul.

3. Kvintmeghívás. Szúró- v. oldalcsel, a mester szekondhárítása megkerülésével b. arccsel, a mester prímhárítása megkerülésével ;

oldal	}	vágás.
kar		
k. arc		
	}	szúrás alul.

1. Tercmeghívás. Fejcsel, a mester félellenkvinthárítása megkerülésével oldalcsel, a mester szekondhárítása megkerülésével ;

kar	}	vágás.
k. arc		
fej		
(1.) b. arc	}	szúrás fölül.

2. Tercmeghívás.

Belső arccsel, a mester kvárhárítása megkerülésével (kupé) v. (a. l.) k. arccsel, a mester terchárítása megkerülésével ;

(kupé) fej	}	vágás.
(l.) b. arc		
" mell		
oldal		
szűrés alul.		

3. Tercmeghívás.

Szűrőrcsel alul, a mester szekondhárítása megkerülésével (l.) fejcsel, a mester kvinthárítása megkerülésével ;

oldal	}	vágás.
(l.) b. arc		
" mell		
szűrés alul.		

1. Kvártmeghívás.

Fejcsel, a mester kvinthárítása megkerülésével, (l.) mellcsel, a mester kvárhárítása megkerülésével ;

(kupé) fej	}	vágás.
" k. arc		
(a. l.) k. "		
" fej		
szűrés kívül.		

2. Kvártmeghívás.

Külső-arccsel, a mester terchárítása megkerülésével (l.) mellcsel, a mester prímhárítása megkerülésével ;

oldal	}	vágás.
kar		
k. arc		
szűrés alul.		

3. Kvártmeghívás.

Szűrőcsel fölül, a mester kvinthárítása megkerülésével oldalcsel, a mester mélyterchárítása megkerülésével ;

(l.) fej	}	vágás.
„ b. arc		
„ mell		

szúrás belül.

1. Prímmeghívás.

Oldalcsel, a mester szekondhárítása megkerülésével k. arccsel, a mester terchárítása megkerülésével ;

(kupé) fej	}	vágás.
(l.) b. arc		
„ mell		

oldal
szúrás belül.

2. Prímmeghívás.

Oldalcsel, a mester szekondhárítása megkerülésével mellcsel, a mester fél-ellenkvárhárítása megkerülésével ;

(kupé) fej	}	vágás.
„ k. arc		
(a. l.) k. arc		

„ fej
szúrás kívül.

3. Prímmeghívás.

Fejcsel, a mester kvinthárítása megkerülésével szűrő-csel alul, a mester mélykvárt (2.) háritása megkerülésével ;

k. arc	}	vágás.
(l.) fej		
„ b. arc		

„ mell
szúrás fölül.

47. Kettős cselek egy ellen- és egy egyszerű háritás megkerülésével.

Példa.

(Közép- és nagy vívótávolságból.)

Mester :

Tanítvány :

1. Tercmeghívás v. kötés.

Tercállásból.

Szűrő- vagy váltószűrő-csel belül, a mester ellenterchárítása megkerülésével szűrő-csel belül, a mester kvárt-hárítása megkerülésével ;

(kupé) fej	}	vágás.
„ k. arc		
(a. l.) k. arc		
„ fej		
szűrés kívül.		

2. Tercmeghívás v. kötés.

Tercállásból.

Szűrő- v. váltószűrő-csel belül a mester ellenterchárítása megkerülésével (l.) mell-csel, a mester kvárhárítása megkerülésével ;

(kupé) fej	}	vágás.
„ k. arc		
(a. l.) k. arc		
„ fej		
szűrés kívül.		

3. Tercmeghívás v. kötés.

Tercállás.

Szűrő- v. váltószűrő-csel belül, a mester ellenterchárítása megkerülésével (l.) has-csel, a mester prím-hárítása megkerülésével ;

oldal	}	vágás.
kar alul		
szűrés alul.		

1. Szekondmehívás v. kötés.

Szekondállásból.

Szűrő- vagy váltószűrő-csel, a mester ellenszekondhárítása megkerülésével szűrő-csel fölül, a mester terc-hárítása megkerülésével ;

(kupé) fej	}	vágás.
(l.) b. arc		
„ mell		
„ has		
oldal		
		szűrés alul.

2. Szekondmehívás v. kötés.

Szekondállásból.

Szűrő- v. váltószűrőcsel, a mester ellenszekondhárítása megkerülésével (l.) fejcselel, a mester kvinthárítása megkerülésével ;

oldal	}	vágás.
(l.) b. arc		
„ mell		
		szűrés alul.

3. Szekondmehívás v. kötés.

Szekondállásból.

Szűrő- vagy váltószűrő-csel, a mester ellenszekondhárítása megkerülésével mell-cselel, a mester féllenkvárthárítása megkerülésével ;

(kupé) fej	}	vágás.
„ k. arc		
(a. l.) „ „		
„ fej		
		szűrés kívül.

1. Kvintmehívás v. kötés.

Tercállásból.

Szűrő- v. váltószűrőcsel, a mester ellenszekondhárítása megkerülésével oldal-cselel, a mester szekondhárítása megkerülésével ;

k. arc	}	vágás.
fej		
b. arc		
		szűrés fölül.

2. Kvintmeghívás v. kötés.

Tercállásból.

Szűrő- v. váltószűrőrcsel, a mester ellenkvinthárítása megkerülésével (l.) mellcel, a mester kvárthárítása megkerülésével ;

(kupé) k. arc	}	vágás.
" fej		
(a. l.) k. arc		
" fej		
szűrés kívül.		

1. Kvártmeghívás v. kötés.

Tercállásból.

Szűrő- v. váltószűrőrcsel kívül, a mester ellenkvárthárítása megkerülésével (kupé) v. (a. l.) fejcel, a mester kvinthárítása megkerülésével ;

oldal	}	vágás.
(l.) mell		
" b. arc		
szűrés alul.		

2. Kvártmeghívás v. kötés.

Szűrő- v. váltószűrőrcsel kívül, a mester ellenkvárthárítása megkerülésével (kupé) v. (a. l.) k. arccsel, a mester terchárítása megkerülésével ;

(kupé) fej	}	vágás.
(l.) b. arc		
" mell		
" has		
oldal		
szűrés alul.		

1. Prímmeghívás v. kötés.

Szekondállásból.

Szűrő- v. váltószűrőrcsel alul, a mester ellenprímhárítása megkerülésével oldalcel, a mester szekondhárítása megkerülésével ;

kar	}	vágás.
k. arc		
fej		
szűrés fölül.		

2. Prímmezhívás v. kötés.

Szekondállásból.

Szűrő- v. váltószűrőrcsel, a mester ellenprímhárítása megkerülésével oldalcsel, a mester mély terchárítása megkerülésével ;

(l.) fej	}	vágás.
„ b. arc		
„ mell		

szűrés belül.

48. Kettőscselek ütéssel.

a) Egyszerű ütéssel összetett kettős cselek.

Példa.

(Közép- és nagy vívótávolságból).

*Mester :**Tanítvány :*

1. Kard alsóvonalban.

Kvintállásból.

Szekondütés fejcsel, a mester kvinthárítása megkerülésével oldalcsel, a mester szekondhárítása megkerülésével ;

kar	}	vágás.
k. arc		
fej		

szűrés fölül.

2. Kard alsóvonalban.

Tercállásból.

Szekondütés k. arccsel, a mester terchárítása megkerülésével (l.) mellcsel, a mester kvárthárítása megkerülésével ;

(kupé) fej	}	vágás.
„ k. arc		
(a. l.) k. arc		
„ fej		

szűrés kívül.

3. Kard középvonalban.

Tercállásból.

Kvártütés k. arccsel, a mester ellen-
terchárítása megkerülésével (kupé)
fejcsel, a mester kvinthárítása
megkerülésével ;

oldal	} vágás.
(l.) mell	
„ b. arc	
„ has	} szúrás alul.

b) Ellenütéssel összetett kettős cselek.

Példa.

(Közép- és nagy vívótávolságból.)

*Mester :**Tanítvány :*

1. Kard középvonalban.

Kvártmeghívás.

Ellenkvártütés k. arccsel, a mester ellen-
terchárítása megkerülésével oldal-
csel, a mester mélyterc hárítása
megkerülésével ;

(l.) fej	} vágás.
„ b. arc	
„ mell	
	} szúrás belül.

2. Kard középvonalban.

Tercállásból.

Ellentercütés oldalcsel, a mester mély-
terc hárítása megkerülésével (l.)
mellcsel a mester kvárhárítása
megkerülésével ;

(kupé) fej	} vágás.
„ k. arc	
(a. l.) k. arc	
„ fej	
	} szúrás kívül.

3. Kard alsóvonalban.

Szekondmeghívás.

Ellenszekondütés fejcsel, a mester kvint-hárítása megkerülésével oldalcsel, a mester szekondhárítása megkerülésével ;

kar	}	vágás.
k. arc		
fej		
b. arc		

szúrás fölül.

c) Félellenütéssel összetett kettős cselek.

Példa.

(Közép és nagy vívótávolságból.)

Mester :

Tanítvány :

1. Kard középvonalban.

Tercmeghívásból.

Félellenkvintütés oldalcsel, a mester szekondhárítása megkerülésével k. arccsel, a mester terchárítása megkerülésével ;

(kupé) fej	}	vágás.
(l.) b. arc		
” mell		
” has oldal		

szúrás alul.

2. Tercállás.

Szekondmeghívásból.

Félellenkvártütés k. arccsel, a mester ellenterchárítása megkerülésével (l.) mellcsel, a mester kvárthárítása megkerülésével ;

(kupé) fej	}	vágás.
” k. arc		
(a. l.) k. arc		
” fej		

szúrás kívül.

3. Kard alsóvonalban.

Tercmeghívásból.

Félellenprimütés (l.) fejcsel, a mester kvinthárítása megkerülésével oldalcsel, a mester szekondhárítása megkerülésével ;

kar	}	vágás.
k. arc		
(l.) b. arc		
szúrás fölül.		

d) Fokütéssel összetett kettős cselek.

Példa.

(Közép és nagy vívótávolságból.)

*Mester :**Tanítvány :*

1. Kard középvonalban.

Tercmeghívásból.

Fokütés fejcsel, a mester félellenkvint háritása megkerülésével oldalcsel, a mester szekondhárítása megkerülésével ;

kar	}	vágás.
k. arc		
(l.) fej		
szúrás fölül.		

2. Kard középvonalban.

Tercmeghívásból.

Fokütés k. arccsel, a mester ellenterc-hárítása megkerülésével (l.) mellcsel, a mester kvárhárítása megkerülésével ;

(kupé) fej	}	vágás.
„ k. arc		
(a. l.) k. arc		
„ fej		
szúrás kívül.		

3. Kard alsóvonalban.

Szekondmeghívás.

Fokütés oldalcsel, a mester ellenszekondhárítása megkerülésével (l.) fejcsel, a mester kvinthárítása megkerülésével ;

(l.) b. arc	}	vágás.
„ mell		
„ has		

szúrás alul.

49. Kötöttszúró kettős cselek.

Példa.

(Közép és nagy vívótávolságból.)

Mester :

Tanítvány :

1. Kard közép vonalban.

Szekondmeghívás.

Terckötés, kötöttszúrócsel fölül, a mester terchárítása megkerülésével oldalcsel, a mester szekondhárítása megkerülésével ;

k. arc	}	vágás.
fej		
b. arc		

szúrás fölül.

2. Kard alsóvonalban.

Tercmeghívásból.

Szekondkötés, kötött szúrócsel alul, a mester szekondhárítása megkerülésével k. arc-csel, a mester terchárítása megkerülésével ;

(kupé) fej	}	vágás.
(l.) b. arc		
„ mell		
„ has		
oldal		

szúrás belül.

3. Kard alsóvonalban.

Szekondmehívásból.

Ellenszekondkötés, kötött szűrőcsel alul,
a mester szekondhárítása megke-
rülésével fej-csel, a mester kvint-
hárítása megkerülésével ;

oldal	}	vágás.
(l.) b. arc		
„ mell		
„ has		

szűrés alul.

4. Kard középvonalban.

Tercmehívásból.

Ellenterckötés, kötött szűrőcsel fölül,
a mester terchárítása megkerülésével
mellcel, a mester kvárthárítása
megkerülésével ;

(kupé) fej	}	vágás.
„ k. arc		
(a. l.) „ „		
„ fej		

szűrés kívül.

X. FEJEZET.

Az alkalmas pillanat (tempó).

A mint már a bevezetésben is említettük, a kardvívás a kardöntudatos használatának művészete; a véletlen jó eredmény még nem a vívó kitűnőségének mértéke, hanem céltudatos megfontolásból kell minden tevékenységnek, vagy mozdulatnak erednie, mert máskülönben a vívás csak szerencsejáték, vagy gépies vagdalkozás.

Nem elég jól vágni, (szúrni) vagy gyorsan vágni, (szúrni) hanem minden mozdulatot az erre legalkalmasabb pillanatban kell végrehajtani. Támadásunk akkor lesz eredményes, ha vágásunkkal (szúrásunkkal) a védőt igazán el is érjük, még mielőtt a háritást végrehajthatta volna.

A támadás időszerűségének fölismerése tehát éppen oly fontos körülmény, mint a vívó mozdulatok tökéletes tudása, vagy gyorsasága, mert a helytelen időpontban végrehajtott támadást a jó vívó könnyű szerrel elhárítja.

Másrészt bármily időszerű is volna a pillanat a támadásra, nem lesz sikere, ha magát a mozdulatot nem elég jól és gyorsan hajtottuk végre.

Mihelyt tehát a tanítványok az iskola-vívásban oly jártasak, hogy már helyes mozdulatokat tesznek és ezeket elég gyorsan hajtják végre, akkor már eljött az ideje annak, hogy a mozdulatok időszerűségét is megértessük, mert a szabad-vívásnak ez az éltető lelke.

Könnyű kimondani, hogy az a támadás a legtöbb sikert ígérő, amely az ellenfelet meglepi; gyakorlatban meg kell mutatni a tanítványnak példákon, hogy ellenfelünk magatartásának különfélesége szerint a támadásra kedvező pillanat beálta is más-más időre esik, mert minden egyes esetben más és más oka lesz annak, hogy ha az ellenfél a háritásával elkésik. Például már az is időszerűvé teheti a támadást, ha ellenfelünk pillanatra ellankad, egy más esetben az ellenfélnek valamely kardmozdulata közben támadhatjuk meg a legváratlanabbul, egy harmadik esetben ellenfelünk támadása közben meglepően gyors ellentámadással érünk el sikert; az említett esetek közül az elsőben az ellenfél érzéketlensége fog támogatni, az utóbbiakban pedig a szórakozottsága, vagy saját mozdulatával elfoglaltsága.

Ha ellenfelem (p. o. érzéketlenségével*) alkalmat ad a megtámadhatására, következő lelki funkciókat kell végezni: észre kell venni az alkalom időszertűségét s akarat erőmnek nyilvánulnia kell, hogy a támadást helyesen végrehajthassam.

Az észrevétel, a megfontolás, s az akarat nyilvánulás is gyorsan kell hogy történjenek, mert máskülönben elmulasztom a kedvező alkalmat.

E lelki funkciók iskolázása a célja az alább következő csoportosításnak s a példáknak.

Vannak 1. úgynevezett „Tempó-támadások“ ezek az ellenfél kardmozdulata közben (vagy a * alatti megjegyzés szerint) történnek, azután vannak 2. úgynevezett „Támadások a tempóba“, ezek az ellenfél valamely támadó mozdulata közben történnek.

1. Tempó-támadások.

Itt abban a hiszemben indulunk támadásra, hogy az ellenfél valamely megkezdett kardmozdulatot végre is hajt s eközben erre gondolván, nem figyel elég élesen reánk, tehát későn veszi észre szándékunkat s a háritással elkésik.

A tempótámadásokat következőképen csoportosítjuk:

a) Egyszerű vágás (szúrás) vagy cseltámadás abban a pillanatban, amikor ellenfelünk valamely meghívásból egy másikba megy át.

b) Egyszerű vágás (szúrás) vagy cseltámadás abban a pillanatban, amikor ellenfelünk kötésből meghívásba megy át.

c) Pengetámadások (ütés v. kötés) és utána egyszerű vágás, vagy pengetámadások cselekkel összekötve, abban a pillanatban, amikor ellenfelünk kardpengéjét a vonalba hozza.

d) Kitérő vágás (kitérő szúrás) vagy kitérő cseltámadás abban a pillanatban, amikor ellenfelünk kötésbe megy át.

2. Támadások a tempóba.

A) Föltartószúrások.

a) Föltartószúrás mint egyenes szúrás, egyszerű- vagy kettős cseltámadások ellen az első-, második- vagy az utolsó mozdulatba.

b) Kitérőszúrás mint föltartószúrás (Cavazione in's Tempo)

* Ez a tempótámadások legegyszerűbb neme s bővebb magyarázatra nem szorul.

abban a pillanatban, amikor ellenfelünk kötéssel vagy ütéssel támad.

c) Kitérőszűrőcsel mint föltartószűrés abban a pillanatban, amikor ellenfelünk a meghiusult ütés után háritásba siet, (tehát csel tempóba a 2. szándék ellen, (lásd 54. pont).

B) Elővágások.

a) Elővágás egyszerű- vagy kettős cseltámadásokba, az első-, második- vagy az utolsó mozdulatba.

b) Kitérő elővágás a kar- vagy a kézre abban a pillanatban, amikor ellenfelünk pengénkre támad.

c) Kitérő elővágáscsel (csel tempóba) abban a pillanatban, amikor ellenfelünk a szinlelt kitérő vágást (szűrást) elhárítani igyekszik (tehát elővágáscsel tempóba a 2. szándék ellen, lásd 54. pont).

50. Tempó-támadások.

a) Egyszerű vágás (szűrés) vagy cseltámadás abban a pillanatban, amikor ellenfelünk valamely meghívásból egy másikba megy át.

Példa.

Mester:

Tanítvány:

1. Kvártmeghívásból átmegy szekondmeghívásba.

Tercállás.

Egyszerű szűrés.

Egyenes	fej	} vágás tempóba.
"	k. arc	
"	kar	
"	b. arc	

2. Szekondmeghívásból átmegy tercmeghívásba.

Tercállás.

Egyszerű szűrés.

Egyenes	fej	} vágás tempóba.
"	b. arc	
"	mell	
"	has	
"	oldal	

3. Kvintmeghívásból átmegey kvártmeghívásba.

Tercállás.
Szúrócsel, a mester terchárítása megkerülésével:

oldal	} vágás tempóba.
(kupé) fej	
l. b. arc	
„ mell	
„ has	

4. Kvintmeghívásból átmegey kvártmeghívásba.

Fejcsel, a mester kvinthárítása megkerülésével:

oldal	} vágás tempóba.
l. b. arc	
„ mell	

5. Kvártmeghívásból átmegey tercmeghívásba

Előre, szúrócsel, a mester ellen-terchárítása megkerülésével:

(kupé) fej	} vágás tempóba stb.
l. b. arc	
„ mell	
oldal	

b) Egyszerű vágás (szúrás) vagy cseltámadás abban a pillanatban, amikor ellenfelünk kötésből meghívásba megy át.

Példa.

Mester:

1. Kvártkötésből átmegey kvintmeghívásba.

Tanítvány:

Tercállás.

Előre és szúrás alul	} tempóba.
Előre és oldalvágás	
„ „ b. arc „	
„ „ mell „	
„ „ has „	

2. Terckötésből átmegey kvártmeghívásba.

Tercállás.

Előre és szúrás kívül	} tempóba.
Előre és fejevágás	
„ „ k. arcvágás	
„ „ karvágás	

3. Szekondkötésből átmegy kvintmeghívásba.

Szekondállás.

Előre és szúrás alul	} tempóba.
„ „ oldalvágás	
„ „ mell „	
„ „ has „	

4. Szekondkötésből átmegy prímmeghívásba.

Szekondállás.

Oldalcsel, a mester szekondhárítása megkerülésével:

k. arc	} vágás
fej	
b. arc	

tempóba.

5. Prímkötésből átmegy szekondmeghívásba.

Szekondállás.

Szúrócsel fölül, a mester kvinthárítása megkerülésével:

oldal	} vágás
mell	
has	

tempóba.
szúrás alul stb.

c) Pengetámadások (ütés v. kötés) és utána egyszerű vágás, vagy penge támadások cselekkel összekötve abban a pillanatban, amikor ellenfelünk kardpengéjét vonalba hozza.

Példa.

Mester:

Tanítvány:

1. Szekondból: kardját középvonalba viszi.

Kvartmeghívás.

Tercütés	oldalvágás	} tempóba.
„	kar „	
„	szúrás alul	

2. Tercből: kardját alsóvonalba viszi.

Kvintmeghívás.

Szekondütés	karvágás	} tempóba.
„	k. arc „	
„	fej „	

szúrás fölül.

3. Szekondból: kardját
középvonalba viszi.

Szekondmeghívás.

Tercütés, oldalcsel, a mester szekond-
hárítása megkerülésével:

karvágás
k. arc „
fej „
szúrás fölül.

4. Kvártból: kardját
alsóvonalba viszi.

Tercmeghívás.

Szekondütés, fejcsel, a mester kvint-
hárítása megkerülésével:

oldalvágás
l. b. arc „
„ mell „
„ has „
szúrás alul stb.

d) Kitérő vágás (kitérő szúrás *) vagy kitérő cseltámadás abban
a pillanatban, amikor ellenfelünk kötésbe indul.

Példa.

Mester:

Tanítvány:

1. Kvártállásból: átmegy
terckötésbe.

Tercállásból.

Kitérővágás (kupé) a fejre	} tempóba.
„ oldalba	
„ a mellre	
szúrás alul	

2. Tercállásból: átmegy
szekondkötésbe.

Szekondállásból.

Kitérővágás a karra	} tempóba.
„ „ a fejre	
„ „ a b. arcra	
szúrás fölül.	

*) A kitérőszúrást úgy csináljuk, hogy ellenfelünk kötését, vagy ütését — a váltószúráshoz hasonló mozdulattal — elkerülve szúrunk.

Ha a penge elkerülése után vágunk, kitérő vágásnak nevezzük, ezt a vágást háromféle kitéréssel kezdhetjük meg, u. m.:

- a váltószúráshoz hasonlóan;
- rövid lendítéssel;
- körszerű lendítéssel.

3. Kvintállásból: megy át ellenkvintkötésbe.

Kard felsővonalban.

Kitérőszúrócsel, a mester szekondhárítása megkerülésével:

k. arc	}	vágás tempóba.
fej		
l. b. arc		

szúrás fölül.

4. Szekondállásból: megy át féllenkvártkötésbe.

Kard középvonalban.

Kitérő k. arccsel, a mester terchárítása megkerülésével:

(kupé) fej	}	vágás tempóba
l. b. arc		
„ mell		
oldal		

szúrás alul stb.

51. Támadások a tempóba.

A) Föltartószúrások.

A föltartószúrás akkor helyes, ha ellenfelünket úgy tartóztatjuk föl szúrásunkkal, hogy mi eltalálva ne legyünk, vagyis kizárással szúrunk.

Miután ellenfelünk heves támadása közben a vívótávolságot bezárja, a föltartószúráshoz nem kell előre kitörni, mert egyszerű előrehajlással vagy kitöréssel hátra az elébe mereven tartott kardunkba beleszalad.

a) Föltartószúrás mint egyenes szúrás, egyszerű vagy összetett cseltámadások ellen az első, második vagy az utolsó mozdulatba.

Példa.

Mester:

Tanítvány:

1. Tercállásból:

fejcsel, oldalvágás.

Szekondmeghívásból.

Föltartószúrás alul az első mozdulatba.

2. Tercállásból:

oldalcsel, fejkvágás.

Kvintmeghívásból.

Föltartószúrás fölül az első mozdulatba.

3. Tercállásból: fejcsel,
oldalcsel, fejvágás. Kvártmeghívásból.
Föltartószúrás fölül a második moz-
dulatba.
4. Tercállásból: mellecsel,
fejcsel, oldalvágás. Tercmeghívásból.
Föltartószúrás alul az utolsó mozdulatba.
5. Szekondállásból: kötött-
szúrócsel oldalvágás. Kard középvonalban.
Föltartószúrás alul az utolsó mozdulatba.
(Contraction).

6. Tercállásból:
kötöttszúrócsel-k. arcvágás. Kard-alsóvonalban.
Föltartószúrás fölül az utolsó moz-
dulatba (Contraction).

b) Kitérőszúrás mint föltartószúrás (Cavazione in's Tempó)
abban a pillanatban, amikor ellenfelünk kötéssel vagy ütéssel támad.

Példa.

Mester:

Tanítvány:

1. Tercállásból:
szekondütés-k. arcvágás. Kard-alsóvonalban.
Kitérő föltartószúrás fölül.
2. Szekondállásból:
kvintütés-oldalvágás. Kard-középvonalban.
Kitérő föltartószúrás alul.
3. Kvártállásból:
tercütés-oldalvágás. Kard-középvonalban.
Kitérő föltartószúrás alul.
4. Szekondállásból:
félellenkvártütés-k. arcvágás. Kard-középvonalban.
Kitérő föltartószúrás kívül fölül.
5. Kvintállás:
kötöttszúrócsel-k. arcvágás. Kard-alsóvonalban.
Kitérő föltartószúrás fölül stb.

B) Elővágások.

Az elővágást csak oly ellenféllel szemben alkalmazhatjuk sikerrel, aki erőszakosan, számítás nélkül, vagy sok csellel, vagy nagy mozdulatokkal támad, továbbá oly ellenfelekkel szemben, kik lassan és vontatva cseleznek.

Az elővágásnál arra kell ügyelnünk, hogy ellenfelünket egy rövid vágással — mely rendszeren a kézre vagy karra essék — eltaláljuk, azután az „Ugrás-hátra!“ mozdulattal magunkat gyorsan hatásköréből elvonjuk, hogy ne érhesen el.

Elővágni lehet az ellenfél első-, második- vagy utolsó mozdulatába.

Az első mozdulatba való elővágásnál a tanítvány a legrövidebb úton találja el ellenfelét.

A második mozdulatba való elővágásnál a csel háritására indul, tehát levegőháritást tesz és csak azután alkalmazhatja az elővágást.

Az utolsó mozdulatba való elővágásnál mindaddig védelmezi magát, amíg az elővágásra alkalmas pillanat el nem érkezett, s akkor úgy vág az ellenfél mozdulatába, hogy tudja az ellenfél vágását el is háritani.

a) Elővágás egyszerű vagy összetett cselátadásokba az első-, második- vagy az utolsó mozdulatba.

Példa.

Mester :

Tanítvány :

1. Tercállásból :

fejcsel-oldalvágás.

Szekondmeghívás.

Elővágás az első mozdulatba a kar-, vagy kézre alul, és ugrás hátra-szekond.

2. Tercállásból :

oldalcsel-fejvágás.

Kvintmeghívás.

Elővágás az első mozdulatba a kar-, vagy kézre fölül és ugrás hátra-kvint.

3. Tercállásból :

k. arccsel-mellcsel-fejvágás.

Kvártmeghívás.

Elővágás a második mozdulatba a kar-, vagy kézre belül, ugrás hátra-kvint.

3. Tercállásból:
fejcsel-hascsel- k. arcvágás.
Szekondmeghívás.
Elővágás az utolsó mozdulatba a kar-
v. kézre kívül, ugrás hátra-terc, stb.
- b) Kitérő elővágás a kar- vagy a kézre abban a pillanatban,
amikor ellenfelünk pengénkre támad (Cavazione in's Tempo).
- Példa.
- Mester:* *Tanítvány:*
1. Tercállás:
kvártütés- k. arcvágás. Kard-középvonalban.
Kitérő elővágás a kar- vagy a kézre
kívül fölül; ugrás hátra-terc.
2. Szekondállás:
kvintütés-oldalvágás. Kard-középvonalban.
Kitérő elővágás a kar- vagy a kézre
kívül vagy belül alul; ugrás hátra-
szekond.
3. Kvintállás:
szekondütés- k. arcvágás. Kard-középvonalban.
Kitérő elővágás a kar- vagy a kézre
fölül; ugrás hátra-terc.
4. Szekondállás;
tercütés-mellvágás. Kard-középvonalban.
Kitérő elővágás a kar- vagy a kézre
fölül belül; ugrás hátra-prím.
5. Tercállás:
félellenprímütés-fejvágás. Kard-alsóvonalban.
Kitérő elővágás a kar- vagy a kézre
kívül fölül; ugrás hátra-kvint.
6. Kvártállás:
ellenkvártütés- k. arcvágás.
Kard-középvonalban.
Kitérő elővágás a kar- vagy a kézre
kívül fölül; ugrás hátra-terc.
7. Tercmeghívás:
félellenkvintütés-oldalvágás.
Kard-középvonalban.
Kitérő elővágás a kar- vagy a kézre
kívül alul; ugrás hátra-szekond.

52. Az első és második szándék (1. és 2. intentió).

Ha minden mellékgondolat nélkül azzal a közvetlen szándékkal támadom meg ellenfelemet, hogy vagy gyorsaságom következtében vagy háritásának ügyes elkerülésével vágjak (megszúrjam), az első szándékom szerint cselekedtem.

Ha ezzel az első szándékkal való támadás nem ér el célt, tehát ily módon ellenfelemet eltalálni nem tudom, kénytelen vagyok nehezebb vállalatba fogni; amelynek megértésére a következőket bocsátom előre.

Ha ellenfelemet kétszer egymásután hasonló módon támadnám meg s mind a két alkalommal ugyanazt a visszavágást csinálnám ki, már a második alkalommal könnyebb lenne a dolgom, mert előre sejtethetem ellenfelem visszavágását s erre a visszavágásra alapíthatom második tervemet — ezt úgy hívják, hogy a második szándék szerint cselekszem.

Az alább felsorolt példákban a 2. szándékkal végrehajtott támadás menete világosan szembe tűnik, s az is látható, hogy a bevezető támadás helyett valamely kardmozdulattal vagy csellel is kicsalhatok ellenfelemből egy vágást (szúrást), hogy ezt elhárítva én vágjam meg őt.

Az is természetes, hogy a 2. szándékkal végrehajtott támadásnál a bevezető támadás nincs oly tért nyerő előre-mozdulattal és erélyes vágással összekötve, mert el sem akarom érni ellenfelemet ily hamar, hanem későbbre tartogatom az erélyes előre-törést.

Példa.

Mester:

Tanítvány:

1. Kvintmeghívás.

Tercállásból.

1. Oldalcel és előre, a mester felső-föltartószúrására kvint- vagy terc háritás; utána oldal-, mell-, has- vagy b. arc visszavágás.

2. Kvártmeghívás.

Tercállásból.

- Fejcsel és előre, a mester alsó föltartószúrására mélykvárt (2) vagy szekond háritás; utána k. arc-, fej- v. mellvisszavágás.

3. Szekondmeghívás.

Tercállásból.

Fejcsel és előre, a mester alsókar elővágására szekond vagy mélyterc-hárítás, a mester „Ugrás hátra“ mozdulatába k. arccsel előre és mell- stb. vágás.

4. Kard középvonalonban.

Szekondmeghívás.

Kvintütés és előre, a mester alsó kitérő szúrására mélykvárt (2) vagy szekondhárítás; utána k. arc-, fej- v. b. arcvágás.

5. Kard középvonalonban.

Tercmeghívásból.

Kvártütés és előre, a mester külső felső kitérőszúrására terchárítás; utána oldal-, mell- vagy b. arcvisszavágás.

6. Kard középvonalonban.

Kvártmeghívásból.

Tercütés és ugrás előre, a mester kitérő belső kar elővágására kvárt- v. primhárítás, a mester „Ugrás hátra“ mozdulatába fejcsel és előre, a mester kvinthárítása megkerülésével: oldal-, b. arc-, mellvágás vagy szúrás alul.

7. Kard alsóvonalonban.

Tercállásból.

Szekondütés és előre, a mester felső kitérő kar elővágására terc hárítás, a mester „Ugrás hátra“ mozdulatába mellcsel és előre, a mester kvárhárítása megkerülésével; kupé- vagy (a. l.) kar-, k. arc- v. fejevágás.

53. Az ellenvisszavágás.

Az ellenvisszavágások is a második szándékú támadásokhoz tartoznak.

Oly ellenféllel szemben, akinek megszokott visszavágásai vannak, sikerrel alkalmazhatjuk az ellenvisszavágásokat és pedig úgy, hogy mi őt egy csellel megtámadjuk, a megszokott visszavágását „kitérésben“ elhárítjuk és az ellenvisszavágással eltaláljuk.

Példa.*Mester :**Tanítvány :*

1. Kvártmeghívás.

Tercállásból.

Külsőarccsel, mellvágás, a mester kvárt-hárítása után a bemondott k. arc-visszavágását kitörésben elhárítani és kitörésből minden lehető visszavágást alkalmazni.

2. Szekondmeghívás.

Tercállásból.

Fejcsel, oldalvágás, a mester szekond-hárítása után a bemondott fejvisszavágását kitörésben elhárítani és kitörésből minden lehető visszavágást alkalmazni. stb. stb.

54. A csel tempóba (a 2. szándék ellen).

Oly ellenféllel szemben alkalmazzuk, aki a második szándékkal támad, hogy tőlünk egy kitérőszúrást vagy kitérőelővágást csaljon ki s azt elhárítva, visszavághasson. Végrehajtása úgy történik, hogy mi a kitérőszúrást vagy a kitérővágást csak színleljük az ő hárítását pedig elkerüljük és vágunk vagy szúrunk.

1. Kitérőszúrócsel és szúrás, mint föltartószúrás abban a pillanatban, amikor ellenfelünk a színlelt ütés után hárításba siet. (Finte in's Tempó).

Példa.*Mester :**Tanítvány :*1. Tercállásból :
színlelt szekondütés.

Kard alsóvonalban.

Kitérőszúró-csel, fölül, a mester terehárítása megkerülésével, kitérőszúrás alul.

2. Szekondállásból :
színlelt kvintütés.

Kard középvonalban.

Kitérőszúró-csel alul, a mester szekondhárítása megkerülésével, kitérőszúrás fölül.

3. Szekondállásból :
színlelt félellenkvártütés. Kard középvonalba.
Kitérőszúrócsel kívül, a mester terc-
hárítása megkerülésével elővágás
a kar vagy a kézre belül és ugrás
hátra állásba.
4. Szekondállásból :
színlelt kvintütés. Kard középvonalba.
Kitérőszúrócsel alul, a mester szekond-
hárítása megkerülésével elővágás
a kar, vagy a kézre fölül és ugrás
hátra állásba.
5. Szekondállásból :
színlelt fokütés. Kard alsóvonalba.
Kitérőszúrócsel alul, a mester szekond-
hárítása megkerülésével elővágás
a kar- vagy a kézre fölül és ugrás
hátra állásba.
6. Tercmeghívásból :
színlelt ellentercütés. Kard középvonalba.
Kitérőszúrócsel belül, a mester félellen
prímhárítása megkerülésével elő-
vágás a kar, vagy a kézre alul,
ugrás hátra állásba, stb.

55. A cselvisszavágás (a 2. szándék ellen).

Oly ellenféllel szemben, aki minket a 2. szándékkal támad meg, hogy tőlünk egyszerű visszavágást csaljon ki, a cselvisszavágásnak van helye.

Ezen cselvisszavágások összeállítása hasonló az egyszerű, vagy összetett cselekéhez.

A mester támadhat egyszerű vágásokkal, vagy szúrásokkal, egyszerű- és összetett cselekkel is.

Példa.

Mester :

Tanítvány :

1. Tercállásból :
előre és fejevágás. Szekondmeghívás.
Kvinthárítás, utána oldalcsel, k. arc, mint
csel visszavágás.

2. Tercállásból :
 előre és k. arcvágás. Kvártmeghívás.
 Terchárítás, utána mell-csel-, fej, mint
 csel visszavágás.
3. Szekondállásból :
 előre szűrő-csel-, fejavágás. Kvintmeghívás.
 (Szekond*) kvinthárítás, utána oldalcel,
 külső-arc, mint csel visszavágás.
4. Tercállásból :
 előre fej-csel, mellvágás. Szekondmeghívás.
 (Kvint*) szekondhárítás, utána külsőarc-
 csel, mell, mint esel visszavágás.
5. Tercállás :
 előre oldalcel, b. arcvágás. Prímmeghívás.
 (Szekond*) prímhárítás, utána l. fejcel,
 oldal, mint csel visszavágás stb.

56. Föltartó szúrás a cselvisszavágásba (appuntata).

Ha ellenfelünk a bevezető támadásunkat elhárítja s csellel egybekötött visszavágását megkezdene, az eredeti kitörésünkből szúrással tartóztatjuk föl; e szúrással megakasztjuk utolsó mozdulatában, vagyis úgy, hogy mi eltalálva ne legyünk (föltartószúrás kizárással). Noha természetes, de érdemes megjegyezni, hogy a föltartó szúrás az ellenfélnek abba a részébe irányul, amelyet a cselhez indulva fölszabadít.

Példa.

Mester :

Tanítvány :

1. Szekond-meghívás :

Terc-állásból :

(kvint-*) szekondhárítás
 fejcel
 oldalvágás

Fejcel oldalvágás és marad kitörésben,
 föltartószúrás alul kizárással.

2. Kvint-meghívás :

Terc-állásból :

(szekond-*) kvinthárítás
 oldalcel
 fejavágás

Oldalcel fejavágás és marad kitörésben,
 föltartószúrás fölülr kizárással.

*) A zárójelbe rekesztett háritás csak levegőháritás a csel ellen.

3. Kvárt-meghívás :

(terc-*) primhárítás
oldalcsel
fejvágás

Tercállásból:

Külső arccsel mellvágás és marad ki-
törésben,
föltartószúrás fölül kizárással.

4. Terc-meghívás :

(kvárt-*) terchárítás
fejcsel
oldalvágás

Terc-állásból:

Mellcsel k. arcvágás és marad kitörésben,
föltartószúrás alul kizárással stb. stb.

57. Ellentempó. (controtempo.)

Az ellentempó is a 2. szándékkal végrehajtott támadások közé tartozik s olyan ellenféllel szemben alkalmazzuk, aki csellel támad a tempóba.

A saját 2. szándékkal végrehajtott támadásunk első mozdulata után vagy 1.) gyors elővágással s hátraugrással vonjuk el magunkat az ellenfél közbetámadása elől, vagy pedig 2.) helyben föltartószúrással zárjuk azt ki.

Az első esetben az elővágás mindig a karnak arra az oldalára jut, ahonnan az ellenfél az utolsó mozdulathoz indult; a második esetben pedig oda jut a föltartószúrás, ahova az utolsó vágás esnék.

Az első négy példa az első esetre, a többi a második esetre vonatkozik.

Példa.

Mester:

Tanítvány:

1. Kard középvonalban.

Terc-meghívás.

Színleli a kvártütést, a mester kitérő cselére tercebe siet, ezután egy egyenes gyors elővágást mér a mester karjának felső részére és hátraugrik állásba.

2. Kard középvonalban.

Kvárt-meghívás.

Színleli a tercütést, a mester kitérő cselére kvártba siet, ezután egy egyenes gyors elővágást mér a mester karjának külső alsó részére és hátraugrik állásba.

*) A zárójelbe rekesztett hárítás csak levegőhárítás a csel ellen.

3. Kard alsóvonalban.

Kvint-állás.

Színleli a szekondütést, a mester kitérő cselére kvintbe siet, ezután egy egyenes gyors elővágást mér a mester karjának felső részére és hátraugrik állásba.

4. Kard felsővonalban.

Szekond-állás.

Színleli a kvintütést, a mester kitérő cselére szekondba siet, ezután egy egyenes gyors elővágást mér a mester karjának alsó részére és hátraugrik állásba.

2. Példa.

*Mester :**Tanítvány :*

1. Kard középvonalban.

Terc-meghívás.

Színleli a kvártütést, a mester kitérő cselére szúr alul kizárással.

2. Kard középvonalban.

Kvárt-meghívás.

Színleli a tercütést, a mester kitérő cselére szúr fölül kizárással.

3. Kard alsóvonalban.

Kvint-állás.

Színleli a szekondütést, a mester kitérő cselére szúr alul kizárással.

4. Kard felsővonalban.

Szekond-állás.

Színleli a kvintütést, a mester kitérő cselére szúr fölül kizárással.

XI. FEJEZET.

Ismétlő támadások (Rimessen).

Ha ellenfelünk valamely háritás után nem vág vissza, alkalom nyílik az ismétlő támadásra.

Háromféle ismétlőtámadást különböztetünk meg.

1. Ismétlő vágást (szúrást) [Rimesse].
2. Ismétlő vágást (szúrást) kettős kitöréssel [Radoppio].
3. Valóságos ismétlőtámadást [Represa d'attacco].

58. Az ismétlő vágás.

Ha ellenfelünk valamely támadás elhárítása után nem vág vissza, hanem helyén marad, akkor mi az eredeti kitörésben maradván egy szabadon levő részbe vágunk (szúrunk). Előfordulhat az az eset is, hogy az ellenfél a háritás után valamely más (a háritással ellentétes) kardállásba indul, akkor az első vágást teljesen megismételjük. Az utóbbi a ritkább eset.

Példa.

Mester :

Tanítvány :

1. Szekondmeghívás.

Tercállás.

Előre és fejvágás

Kvintháritás és nem vág vissza
hanem kvintben marad

vág oldalba v. szúr alul.

2. Kvintmeghívás.

Tercállás.

Előre és oldalvágás

Szekondháritás és nem vág vissza
hanem szekondban marad

vág a fejre v. szúr fölül.

3. Tercmeghívás.

Tercállás.

Előre mellcsel oldalvágás

(Prím-)szekondháritás és nem vág
vissza, hanem kvintbe siet

vág oldalba v. szúr alul stb.

59. Az ismétlő vágás (szúrás) kettős kitöréssel.

Ha ellenfelünk valamely támadás elhárítása után nem vág vissza s még hátra is lép, ujjabb kitörést vagyis kettős kitörést kell használnunk, hogy az ismétlő vágással (szúrással) elérhessük.

Példa.

Mester :

1. Kvártmeghívás.

(Kvint-) szekondhárítás hátra lép de nem vág vissza, hanem szekondban marad,

2. Kvintmeghívás.

(Kvart-) terchárítás hátra lép de nem vág vissza, hanem tercben marad

3. Kard középvonalban.

(Terc-) szekondhárítás, hátra lép de nem vág vissza, hanem tercállásba megy át

Tanítvány:

Tercállás.

Előre szúrócsel oldalvágás.

a bal láb előrehúzásával vívóállásba helyezkedik és ujjabb kitöréssel vág fejre stb. stb.

Tercállás.

Előre mellesel (a. l.) k. arcvágás

a bal láb előrehúzásával vívóállásba helyezkedik és ujjabb kitöréssel vág mellre stb. stb.

Szekondállás.

Előre kötött szúrócsel oldalvágás.

a bal láb előrehúzásával vívóállásba helyezkedik és ujjabb kitöréssel vág oldalba stb. stb.

60. A valóságos ismétlőtámadás.

Ha ellenfelünk valamely támadás elhárítása után nem lép hátra, hanem hátra ugrással iparkodik magát előlünk elvonni, akkor bal lábunkat előre véve vívóállásba helyezkedünk s onnan előlről megismételjük az előre mozdulattal s kitöréssel egybekötött támadásunkat.

Példa.

Mester :

1. Szekondmeghívás.

(Kvint-) prímhárítás, ugrás hátra és nem vág vissza, hanem prímbe marad,

2. Kvártmeghívás.

(Kvint-) mélykvárt (2) hárítás, ugrás hátra és nem vág vissza, hanem kvintbe megy át

Tanítvány :

Tercállás.

Előre szúrócsel mellvágás.

a bal láb előrehúzásával vívóállásba helyezkedik és ujjabb előre és kitöréssel vág oldalba stb. stb.

Tercállás.

Előre fejcsel szúrás alul.

a bal láb előrehúzásával vívóállásba helyezkedik és ujjabb „előre“ oldalcselvej-, k. arc-, kar- vagy belsőarcvágás stb. stb.

HARMADIK RÉSZ.

XII. FEJEZET.

61. Az ambó (egyidejű találás).

Előfordul az az eset is, hogy két vívó egymást kölcsönösen s ugyanabban a pillanatban vagy nagyon rövid időközben egymásután vágja meg vagy szúrja meg kardjával, ilyenkor fontos annak a körülménynek a megállapítása, hogy melyik vívónak a rovasára (kárára) számítandó az összeütközés.

Egy ily eset elbírálására alapul vesszük a vívás művészetének elemi szabályait s a gyakorlatban megrögzött szokásokat.

A találás egyidejűségét okozhatja:

1. *A támadó.*
2. *A védő.*
3. *Mindkét ellenfél.*

A támadó abban az esetben oka az egyidejű vágásnak, ha

a) a támadó ellenfele pengéjére üt, ellenfele pedig kitérőszúrással találja el s a támadó mégis első szándékához ragaszkodva megvágja (szúrja) őt, ahelyett, hogy védekezne.

b) a támadó valamely csel végrehajtása közben az ellenfél háritását nem kerüli el helyesen, vagyis az ellenfél pengéjével eléreti magát; ez ugyanis az ellenfélt a visszavágásra följogosítja.

c) a támadót tempó vágás (szúrás) találta s mégis bizonyos idő multával végrehajtja előbb megkezdett támadását.

d) a támadó megismétli első vágását (szúrását), pedig ellenfele azt elhárította s vissza is vágott.

e) a támadót ellenfelének cseltámadása a tempóba megtéveszti s háritásra készíti, s azután mégis folytatja támadását, ahelyett hogy tovább védekezne.

A védő abban az esetben oka az egyidejű vágásnak, szúrásnak, ha

a) a védő pengéjét a kitérőszúrás végrehajtásakor a támadó pengéje megérinti.

b) a védő abban a hiszemben, hogy háritása sikerül, visszavág, anélkül, hogy az ellenfél pengéjét megtalálta volna.

c) a védő föltartószúrást vagy tempóvágást használt, de még ezzel sem tudta megakadályozni azt, hogy ellenfele eltalálja.

d) a védő háritás után nem vág azonnal vissza, tehát a támadót ismétlővágásra (szúrára) készíti.

e) a védő csellel támad a tempóba abban a hiszemben, hogy a támadó ennek megfelelően második szándékkal fog támadni — de ez utóbbi nem törődve a csellel — ellenfelét első szándéku támadással találja el.

Az egyidejű vágásnak mindkét fél okozója, ha

a) a támadó számtalan csellel támad, s ellenfele végre valamely tempótámadásra határozza el magát.

[Aki csellel támad, ellenfelét ezzel háritásra kell, hogy bírja, ha pedig mint támadó ezt nem tudta elérni, ő hibázott; viszont a védőnek nem szabad a tempótámadással egészen az utolsó (igazi) vágásig (szúrásig) várnia, mert előbb támadva az egyidejű vágást kikerülhetne volna].

b) ha a támadó elmulasztja a teste felé előrenyújtott pengét a vonalból eltávolítani és támadása közben testével beleütközik; de a védő szintén, mert nem tette meg a kellő háritómozdulatot.

c) ha az ellenfelek, miután mindketten a megtámadtatásukat várták, végre mindketten egyszerre támadnak s találnak is (Tempo commune).

XIII. FEJEZET.

62. Útmutatás a valóságos (korlátlan) mérkőzés (Assaut) megkezdésére.

A vívómester működése csak akkor igazán eredményes, ha tanítványainak a valóságos (korlátlan) mérkőzésre vonatkozó útmutatásokat is megtudja adni.

Az iskolavívásban előforduló összes tevékenységek ismerete s ezeknek gyakorlati alkalmazása még nagyon távol álló képességek s utóbbi csak abban az esetben fejlődhetnek ki, ha a tanítvány a mérkőzést igen korán meg nem kezdi.

A tanítvány a mérkőzést csak akkor kezdje meg, ha a vívómozdulatokban annyira jártas, hogy már ösztönszerűleg is véghez tudja vinni s a vívás elméletében is elég otthonos.

Ha néhány támadást az iskolavívásnál igen jól végrehajtottak, az alábbi meghatározott menetű gyakorlatokat már előbb is meg lehet kezdeni.

Ennek előrebocsátása után a következő sorrendet ajánlom a mérkőzésbe való bevezetésre.

A) Meghatározott menetű gyakorlatok.

Ezek alatt olyan gyakorlatokat értünk, amelyeknél mindkét fél ügyessége és gyorsasága érvényre jut egy meghatározott menetű gyakorlat keretén belül. Ezen gyakorlatoknál mindkét fél vívóállásban áll, a védő azonban igyekezzék, hogy felsőteste háritás közben nyugodtan álljon.

Ilyen gyakorlatok melyeknél az ellenfelek fölváltva támadnak, a következők:

a) Egyszerű vágás, szúrás vagy váltószúrás, és háritás gyakorlati alkalmazása.

1. Példa.

(Közép vívótávolságból).

Támadó:

Védő:

Tercállásból: igyekezzék fejvágással találni.

Szekondmeghívásból.

Igyekszik kvint-el háritani,

Hasonló módon bármely egyszerű vágást egyszerű vagy fél-ellenháritással kivédeni.

2. Példa.

*Támadó:**Védő:*

Tercállásból: igyekezzék egyenes szúrással találni.

Kvártmeghívásból.
Igyekszik terc-el háritani.

Hasonló módon bármely egyenes szúrást egyszerű-, félellen- vagy ellenháritással kivédeni.

3. Példa.

*Támadó:**Védő:*

Szekondállásból: igyekszik váltószúrással fölül találni.

Szekondkötésből.
Igyekszik terc-el háritani.

Hasonló módon bármely váltószúrást egyszerű-, ellen-, vagy félellen háritással kivédeni.

b) Egyszerű kötés vagy ütés és kitérőszúrás gyakorlati alkalmazása.

(Közép és nagy vívótávolságból).

1. Példa.

*Támadó:**Védő:*

Kvártállásból: igyekszik terc-be kötni.

Kard középvonalban.
Igyekszik a kötés elől kitérőszúrással magát elvonni.

2. Példa.

*Támadó:**Védő:*

Tercállásból: igyekszik kvártba kötni.

Kard középvonalban.
Igyekszik magát a kötés elől (kupé) fejbágással a tempóba elvonni.

Hasonló módon bármely más egyszerű-, ellen- vagy félellen-kötést vagy ütést kitérőszúrással vagy kitérő vágással megghiúsítani.

c) Pengetámadások és egyszerű vágások v. szúrások alkalmazása és azok háritása.

(Nagy vívótávolságból).

1. Példa.

Támadó:

Szekondállásból: kvintütés és igyekszik oldalvágással találni.

Védő:

Kard középvonalban.
Védő az ütés megtörténte után igyekszik a vágást kihárítani.

2. Példa.

Támadó:

Szekondállásból: félellenkvártkötés és mellvágással igyekszik találni.

Védő:

Kard középvonalban.
A kötés megtörténte után igyekszik a mellvágást elhárítani.

3. Példa.

Támadó:

Szekondmeghívásból: fokütés, szúrás- vagy vágással igyekszik ellenfelét eltalálni.

Védő:

Meredek szekondállás.
A fokütés megtörténte után igyekszik a szúrást vagy vágást elhárítani.

Hasonló módon bármely kötés- vagy ütés utáni vágást vagy szúrást tetszés szerinti háritással kivédeni.

Az a) és c) pontban említett gyakorlatokhoz később a visszavágás is kapcsolható.

d) Egyszerű cseltámadások és azok háritásának gyakorlati alkalmazása.

(Nagy vívótávolságból).

1. Példa.

Támadó:

Tercállásból: fejre cselez; ha a védő kvintháritásba siet, akkor azt megkerülve oldalba vág, ha azonban a védő kardjával nem mozdul, fejjvágással igyekszik találni.

Védő:

Szekondállásból.

Az igazi vágás felösmerésekor vagy kvintbe siet, vagy pedig szekondban maradván a támadást e két eljárás valamelyikével igyekszik elhárítani.

2. Példa.

*Támadó:**Védő:*

Szekond-állásból: külső arcra cselez, háritás esetén oldalba vág; ha a védő nem hárit, akkor külső arcra vág.

Kvart-állásból.

Az igazi vágás felösmerésekor vagy terc- vagy pedig szekond-al hárit (de föltétlenül csak egy háritást szabad venni).

3. Példa.

*Támadó:**Védő:*

Terc-állásból: fejre cselez, ha védő nem hárit, akkor fejre vág; háritás esetén oldal- vagy mellre vág.

Szekond-állásból.

Az igazi vágás felösmerésekor kvint- vagy prím-el hárit, vagy pedig szekondban marad s a támadást e három eljárás közül csak az egyikkel igyekszik háritani.

4. Példa.

*Támadó:**Védő:*

Szekondból: külső arcra cselez, ha védő nem hárit, akkor külső arcra vág; háritás esetén vagy oldal- vagy mellre vág.

Kvart-meghívásból.

Az igazi vágás felösmerésekor háritásba siet és így vagy „egy háritással“ vagy egy levegő- és egy igazi háritással védekezik.

Hasonló módon bármely állásból, bármely meghívás ellen tetszés szerinti cselek, úgy mint: vágó-, szűrő-, ütő-, váltószűrő- vagy kötött szűrőcselek állíthatók össze. Később a védő háritás után vágjon vissza.

5. Példa.

*Támadó:**Védő:*

Bármely kard-állásból: bármely lehető egyszerű vágással (szúrással) vagy egyszerű csellel támadhat.

Hogy a támadás elől vissza ne vonhassa magát, közvetlen egy fal előtt vesz állást úgy, hogy bal könyöke a falat érje.

Bármelyik meghívásból igyekszik a támadást elhárítani és visszavágni.

e) Gyakorlatok, amelyeknél a védő a támadást nemcsak háritással, hanem közbeeső, de meghatározott műveletekkel is meg-hiusíthatja. A támadó viszont fel van jogosítva többféle, de meghatározott támadásra.

(Nagy vívótávolságból.)

1. Példa.

*Támadó:**Védő:*

Bármely kard-állásból: vagy kötés és vágással (szúrással), vagy ütés és vágással (szúrással), vagy pedig ütőcsel és vágással (szúrással) támadva igyekszik ellenfelét eltalálni.

Kardpenge vonalban.

A támadást állóhelyben hárithatja és visszavághat, vagy pedig kitérő szúrással (vágással) igyekszik találni; ha észre veszi, hogy ellenfele csellel támad, akkor elővághat és hátra ugrik.

2. Példa.

*Támadó:**Védő:*

Bármely kard-állásból: tetszés szerinti egyszerű cseltámadás-, vagy ha a védő pengéje vonalban van, akkor ütő- vagy

kötött cseletámadásokkal igyekszik találni.

Tetszésszerinti meghívásban v. vonalban tartott pengével áll fel.

A támadást állóhelyben hárihatja és visszavághat, vagy igyekszik föltartó szúrással vagy elővágással a tempóba találni.

Ha ezt észre veszi, akkor a 2. szándékkal is jöhet előre.

Ha észre veszi a 2. szándékkal való támadást, akkor cselet alkalmaz a tempóba.

Ehhez hasonló több más példa is állítható össze.

B) A korlátozott mérkőzés.

E gyakorlatoknál a felek csak megengedett műveleteket alkalmazhatnak. A céljuk pedig az, hogy e meghatározott műveleteknek érvényesítését elsajátítsuk.

Mínthogy a tervnek végrehajtását ellenfelünk hirtelen megzavarhatja, minden pillanatban el kell készülnie arra, hogy eredeti szándékunkat gyorsan megváltoztassuk.

Ezeknél a gyakorlatoknál különös súlyt kell vetni arra, hogy a támadás a kellő pillanatban történjék.

Korlátozott mérkőzés lehet, például a következő:

1. a felek nagy vívótávolságban állanak szabad előre vagy hátra lépni, a támadás időpontját tetszésszerint megválasztani, háriítani és visszavágni, a támadás azonban csak egyszerű vágás (szúrás) vagy egyszerű cselből állhat, ennél fogva csak meghívásban szabad fölállani, föltartószúrás és elővágás tilos;

2. az előbbiekhöz hozzáveendők az egyszerű pengetámadások, úgymint: kötés, ütés és kötöttszúrás, de csel nélkül, tehát a kardot vonalban is lehet tartani, azonban ha alkalom nyílik, akkor a kitérő-szúrás, vagy kitérővágás is alkalmazható;

3. hozzávehetők a pengetámadások csellel összekötve; ha elővágásra alkalom nyílik, akkor az is alkalmazható.

4. a kettőscselek is hozzáveendők, a 2. szándékkal is lehet támadni, cselet tempóba is lehet alkalmazni;

5. most már minden megvan engedve, tehát a föltartó szúrás is.

C) A fortélyos és tervszerű mérkőzés oktatása.

Ezek a gyakorlatok arra valók, hogy a tanítvány megtanulja ellenfelét kikémleni, saját tervét pedig elpalástolni, továbbá, hogy észrevenni tanulja a támadásra kedvezőbb pillanatok kihasználását. Ezért e gyakorlatok közben a mester maga áll szembe tanítványával s alkalmat ad a tanítványnak annak kipuhatolására, hogy milyen magatartást tanúsít ellenfele például cselek ellen, mit csinál lekötés vagy ütés alkalmával, egyszóval rávezeti a tanítványt az ellenfél szándékának kikémlése módjára.

A kardhelyzet gyakori változtatásával a mester a tanítványt minden lehető támadás módra ösztökéli, némelykor, ha kedvező a pillanat, maga a mester csap át a támadásba, anélkül azonban, hogy tanítványát túlságosan megakarná lepni, nehogy a visszavágást szerfölött megnehezítse.

E gyakorlat folyamán ragadja meg a mester az alkalmat arra, hogy a sikerült vagy elhibázott mozdulatokat megbeszélje vagy ismételtesse s a tanítványt önkéntelen hibás mozdulatairól leszoktassa.

Kezdetben képzelje bele magát a mester a tanítvány helyzetébe, tegye magáévá gondolatait, támogassa tervének megalkotásában s végrehajtásában, de később se igen zavarja meg a támadását föltartósúrásokkal vagy ellenhárításokkal.

Mihelyt a tanítvány önbizalma fejlődik, eljárása tervszerű lesz s kézi ügyessége gyarapodik, a mester is meggyorsíthatja mozdulatait, hogy a valóságos mérkőzést lassanként megközelítse.

D) A valóságos mérkőzés.

Ezekre a gyakorlatokra nézve is igen fontos, hogy mihelyt hiba történik, azonnal kijavítsuk és sok magyarázat helyett karddal mutassuk meg a helyes eljárást.

A kezdőknek gyakran szenvedélyévé válik a tempótámadás, ezt mérsékelni kell s meg kell magyarázni, hogy ez gyakran ambó-t okoz, továbbá meg kell tanítani, hogy milyen módon ellensúlyozza a gyakorlott vívó ellenfelének szokásszerű tempótámadásait.

Meg kell szoktatni a tanítványokat arra is, hogy minden vágás (szúrás) után, de különösen, ha nem talált, azonnal gyorsan valamely kardállásba (nálunk legtöbbször terc-be) térjen vissza, mert ennek a gyakorlatban igen nagy a fontossága.

63. Vívószabályok.

Ha a tanítványok a valóságos mérkőzést már megkezdették, meg kell őket ismertetni a vívóteremben szokásos alakiságokkal és szabályokkal is.

Ezek röviden összefoglalva a következők:

1. Mérkőzés előtt az ellenfelek — egymásnak jobb oldalukat fordítva — nagy vívótávolságra állanak ki; a kinyújtott láb össze van téve, bal kézben a fejkendő, a jobb kézben a kard mint az „alapállásban“.

2. Mielőtt a mérkőzést megkezdenék, vívómódra tisztelegnek, még pedig először egymást köszöntik, azután pedig a balra és jobbra lévő nézőket.

3. Ezután fölteszik a fejkendőt s a vívóállásba helyezkednek; ha ez nem a mester parancsszavára történik, akkor az idősebb teszi meg előbb, s a fiatalabb hozzá alkalmazkodik.

4. Mérkőzés közben nem szabad megfélekezni az ellenféllel szemben köteles lovagias magatartásról.

5. Mérkőzés közben tilos a beszéd, fölkiáltások, s azok a taglejtések, amelyek az ellenféllel bánthatnák.

6. A nézők se bírálgassák a vívókat érthetően.

7. A vitás esetek eldöntését a mesterre kell bízni.

8. Akit ellenfele kardja megérintett, be kell hogy azt „Volt“ szóval hangosan jelentse, ilyenkor a küzdelem megszakad, s az ellenfelek a vívóhely közepén eredeti helyükre állanak.

9. A karddal vívásnál a felső testnek csakis a csípőcsont fölötti részeibe szabad vágni (szúrni); persze a fej s a karok is ide számítanak; a csípő alatti találás nem érvényes.

10. Ha valamelyik vívó akarata ellenére érvénytelen rést érintett, ki kell mentenie magát ellenfele előtt; a csípőcsonton aluli találást „mély“ szóval szokták jelezni, ha pedig valamely szúrás kétségtelenül elcsúszott „passé“-val jelezhető.

11. Hasonló módon viselje magát, ha ambót okozott, vagy

12. ha durva vágásával (szúrásával) fájdalmat okozott.

13. Ellenben egyiknek sem illik fájdalmában fölkiáltani, ha erősen eltalálták.

14. Ha valamely tevékenység véghez vitele után hátra mennek, nem szabad egymásnak hátat fordítaniok.

15. Ha valaki ellenfelét akár szándékosan, akár szándéktalanul lefegyverezte, nem szabad többé vágnia, vagy szúrnia, hanem iparkodják kardját fölemelni s udvariasan átnyújtani.

16. Ha valamelyik vívó elcsúszik (elesik), szintén nem szabad rá támadni.

17. A kardpengét nem a földön, hanem kézzel hajlítjuk.

18. Megsérült fejjvédőket nem szabad használni, különösen olyanokat nem, amelyeknek drótfonata gyöngye, vagy nem elég sűrű.

19. A mérkőzés befejezte után az ellenfelek a fejjvédőt levéve tisztelegnek, s egymáshoz közeledve kezet szorítanak.

64. Vivás balkezes vívóval.

A balkezes vívó az állandóan jobbkezes vívókkal mérkőző vívót igen megzavarhatja. Az ő előnye a szokatlanságban rejlik. Ez az előnye azonban hamar megszűnik, ha a jobbkezes vívónak többször alkalma nyílik, vele mérkőzni. A jobbkezes ne vegye balkezébe a kardját, ha a balkeze nem elég ügyes reá. Jóllehet ez a mód volna az, mivel a balkezest a legnagyobb zavarba ejthetnők, mert egy vívóteremben úgylis ritkán akad balkezes vívó, de már két balkezes a legnagyobb ritkaságok közé tartozik. A balkezesnek is nehezebbre esik hasonló kézzel vívóval mérkőzni.

A különböző kézzel való mérkőzésnél a mozdulatok meglehetősen egyformák maradnak, csak a rések tolódnak el. A balkezes a hátát fordítja arra az oldalra, a hová a jobbkezes a mellét, úgy, hogy a balkezes oldalgágása ellenfelének hasát, illetőleg annak mellét éri és mellvágása annak oldalát, illetőleg hátát találja.

Mindenesetre ajánlatos, úgy a jobb-, mint a balkezes vívónak másik kezével is vívni, már a test egyenletes kiképzése érdekében is, másrészt csak így értheti meg jól vívőrendszere előnyeit és törekedhetik azoknak fölhasználására.

Balkezes vívó ellen a terc-kvárt védőrendszert ajánlhatjuk. Itt a szekond-prím védésnek azok a nagy előnyei, amelyek a jobbkezes vívó ellen oly nyilvánvalóak, egészen eltűnnek. Különösen akkor nem használható a szekond védés, ha kicsi a vívótávolság. Ezt még elősegíti a balkezesnek az a törekvése, hogy kis vívótávolságra jusson, mert közelebről előnyösebben veheti fel a küzdelmet ellenfelével. A balkezes nagy ívben vágja az oldalt, s e vágásnak az utolsó pillanatban más irányt adhat és ekkor már nem lesz időnk szekondból tercbe indulni.

Ha minden áron használni akarjuk a szekondhárítást, vigyük azt jól ki, mert a balkezes ide kardja fokával vág. Szekondállást (garde) használhatunk, de csak a fölállásnál; ez azért jó, mert távol-

tartja ellenfelünket. Ne használjuk, vagy csak néha a prim védést. Mert oly magasan nem lesz időnk azt venni, hogy egy belső arcvágást elháríthassunk. Ha a balkezes prim védést veszészsre, akkor a hasat oly körrel vágja, amely a kardunk hegyét megkerülve annak belső oldalára kerül; ez ellen csak úgy védekezhünk, ha a primvédést úgy hajtjuk végre, hogy kardunkat saját testünkhöz közelítjük s utána a balkezes kardja elé megyünk. Ezt azonban igen nehéz végrehajtani. Szekondvédés helyett mély tercvédést használjunk, de ezt a védést ne úgy alkalmazzuk, mint a hogy szokták, t. i. hogy a rendes tercvédést kissé mélyebben veszik. Mert ennek az a következménye, hogy a vágást az alkarunkra kapjuk, hanem hozzuk vissza öklünket egészen a jobb csípőig, a kard kosara jobbra és penge a vívóvonalból jól kiálljon. A rendes tercvédést is vegyük kijebb, számítva az ellenfél fokvágására.

A vívó vigyázzon a balkezes szúrásaira, mert itt az utóbbi igen nagy előnyben van, mert hozzá van szokva, hogy az állása miatt sokkal kisebb testfelületet mutat ellenfelének, mint jobbkezes-jobbkezes ellen. Mi se igen kíséreljük meg a szúrást, mert ha csak különös gyakorlatunk nincs benne, az úgy is rossz helyre megy. Igyekezzünk támadásunkat egy penge ütéssel vagy kötéssel bevezetni, nehogy meglepetéseknek legyünk kitéve. A balkezesnek gyengéje az oldal és külső arc vágások elhárítása, ez tehát ellene minél többször alkalmazandó. Vigyáznunk kell az elővágásokra, a leggyakoribb elővágása a balkezesnek alulról felfelé vezető irányban történik. Lehetőleg mélyen tartott ököllel cselezzünk. A kitérést a pengetámadások elől a balkezes ellenkező irányban végzi, mint a hogy ezt jobbkezestől megszoktuk. Meglepetés elkerülése végett használjon a jobbkezes gyakran második szándéku támadásokat. Igen ajánljuk a támadást ellen-ütésekkel.

Ellenfelünktől lehetőleg távotartsuk magunkat, ne engedjük őt zárt vívó távotávolságra, mert ha ezt el tudja érni, igyekezni fog egyszerű vágásokat tempóba alkalmazni. Ezt a szokatlanságánál fogva nem lesz módunkban elhárítani.

65. Vívás naturálistával szemben.

A vérmérséklet tekintetbe vételével általában kétféle naturalista vivót különböztetünk meg, ugymint a hevesen vagdalkozót és az óvatos tartózkodót.

Az előbbi ellenfelét rohamos támadásaival már természeténél

fogva folytonosan ostromolja, s meg sem áll addig, amig őt három négy egymást követő vágással nem találja. Nem törődik azzal, hogy ellenfele közbevágását elhárítsa, vagy az elébe tartott kardpengét a vonalból kiüsse, sőt még akkor is folytatja támadását, ha az őt el is találná.

Ily ellenféllel szemben legjobb, ha gyors elővágással eltaláljuk és tért nyerő hátra ugrással elvonjuk magunkat előle, de értésére adjuk azt is, hogy ezzel a támadását befejezettnek tekintjük.

Sikerrel alkalmazhatjuk ellene a tempótámadást, tehát abban a pillanatban vágjuk meg őt, amikor a támadáshoz indul, mert olyankor annyira meglephető, hogy támadásáról megfeledkezik és és ide-oda kapkod, de ha netalán mégis belevágna, a védekről sem szabad megfeledkeznünk.

A föltartó szúrás is sikerrel járhat, különösen ha ellenfelünk négy öt cselszerű kardforgatással nekünk rohan, támadását csak több (4—5) mozdulat után véli befejezni és mi őt már az első mozdulat után szúrásunkkal föltartóztatjuk, ilyenkor, ha nem is szúrnánk teljes kizárással, meglepetésében támadását beszünteti.

Végre a legegyszerűbb, de egyuttal a legfárasztóbb eljárás az, ha ellenfelünk összes vágásait egymásután elhárítjuk és mindannyiszor egy-egy visszavágással felelünk.

A második esetben, vagyis oly naturalistával szemben, akiben nincs támadó szellem, de azért még sem tétlen, hanem minden legkisebb mozdulatunkba belevág, vagy ha hárítani akarna is, önkénytelenül belénk akad, nem törődve azzal, hogy őt megvágjuk. Ily ellenfél ellen a legjobbak a gyors egyenes vágások a kar- vagy a kézre, de aztán karunkat hátrahuzzuk, s magunkat az utánvágás elől elvonjuk. Még helyesebb, ha a 2. szándékkal támadunk, vagyis ezzel vágást csalunk ki tőle, s azt elhárítva visszavágással felelünk

